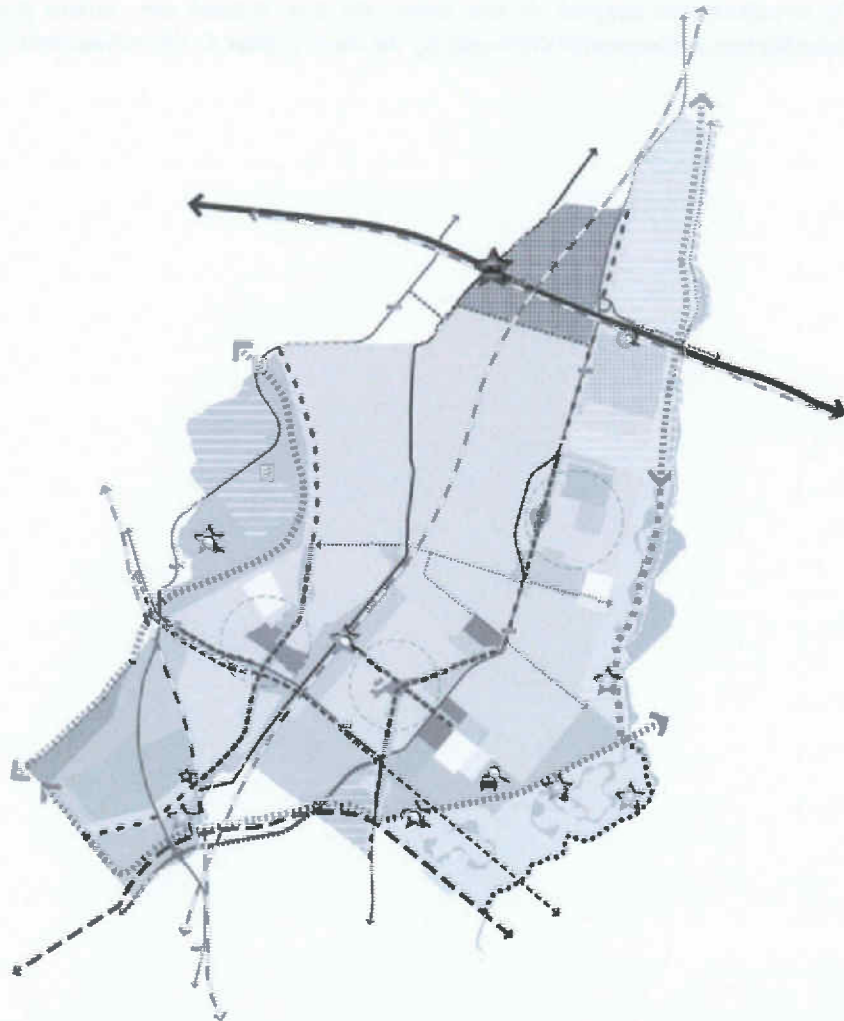

Lansingerland

ontwerpstructuurvisie

Deel B. Toelichting

DEEL A Visie

DEEL B Toelichting

DEEL C PlanMER

De structuurvisie bestaat uit drie delen. Dit deel B geeft een nadere toelichting en meer gedetailleerde achtergrondinformatie bij de visie in deel A. De milieutoets staat in deel C.

Lansingerland

ontwerpstructuurvisie

Deel B. Toelichting

identificatie

identificatiecode:

112.14304.00

opdrachtleider:

ir. R.A. Sips

auteur(s):

ing. J. Jansen
drs. J.F. Stuijs
ing. G.H.P.F. Aalbers
drs. G. Welten

planstatus

datum:

14-10-2009

opdrachtgever:

gemeente Lansingerland

status:

ontwerp

Inhoud

1. Beleidsomgeving	blz. 3
1.1. Regionaal ruimtelijk krachtenveld	3
1.2. Beleidsomgeving	4
2. Ruimtelijke uitgangspunten	11
2.1. Gebiedskenmerken en uitgangspunten	11
3. Programmatische uitgangspunten	15
3.1. Wonen	15
3.2. Economie en werkgelegenheid	19
3.3. Detailhandel en horeca	21
3.4. Groen en recreatie	23
3.5. Mobiliteit	28
3.6. Duurzaamheid	31
3.7. Water	33
3.8. Welzijn, zorg, sport en onderwijs	33
4. Milieurandvoorwaarden	37
4.1. Structuurvisie en PlanMER	37
4.2. Milieurandvoorwaarden	39
4.3. Mer(-beoordelingsplichtige) ontwikkelingen	40
5. Proces, hoofdkeuzen en afweging	43
5.1. Proces	43
5.2. Hoofdkeuzen en afweging	43

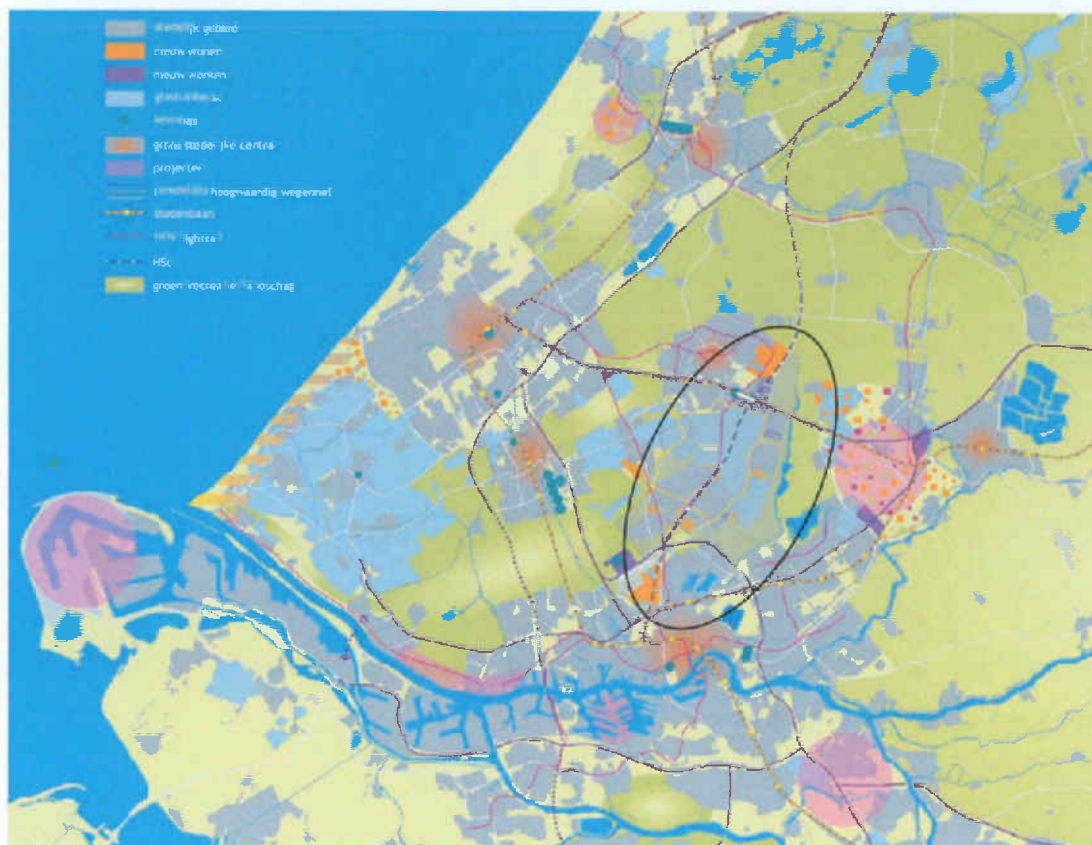
Bijlagen:

1. Betrokkenen.
2. Locaties woningbouwplanning.
3. Samenvatting ruimtelijk relevant beleid.
4. Landschappelijke en stedenbouwkundige ontstaansgeschiedenis.

Lansingerland is onderdeel van de Zuidvleugel en er komt veel op de gemeente af. Dit is of wordt ook mogelijk gemaakt in het regionale, provinciale en rijksbeleid. Dit hoofdstuk geeft aan waar Lansingerland rekening mee moet houden. De opgave van Lansingerland is waar mogelijk te sturen om de ruimtelijke ontwikkelingen zo goed mogelijk in te passen en de ruimtelijke kwaliteit en identiteit te versterken.

1.1. Regionaal ruimtelijk krachtenveld

Lansingerland is een essentieel onderdeel van de Zuidvleugel van de Randstad en bovendien centraal gelegen. Met zeven miljoen inwoners heeft de Randstad de hoogste woondichtheid van Nederland. De grootste economische centra van Nederland liggen er. Ze behoort tot de vijf belangrijkste stedelijke gebieden van Noordwest-Europa. Als schakel in de Zuidvleugel is de toekomst van Lansingerland sterk vervlochten met die van de Randstad. Lansingerland is duidelijk onderdeel van een groter geheel.

Onderdeel van de Zuidvleugel van de Randstad

1.2. Beleidsomgeving

Wat komt er op de gemeente af? De autonome ontwikkelingen hebben vooral te maken met de Vinex-taakstellingen, de uitbreiding van het areaal glastuinbouw, de realisatie van bedrijventerreinen, het ontwikkelen van groen- en recreatiegebieden, de vestiging van maatschappelijke functies zoals scholen, sportvoorzieningen en zorgcentra en de plannen voor verkeersafwikkeling en mobiliteit.

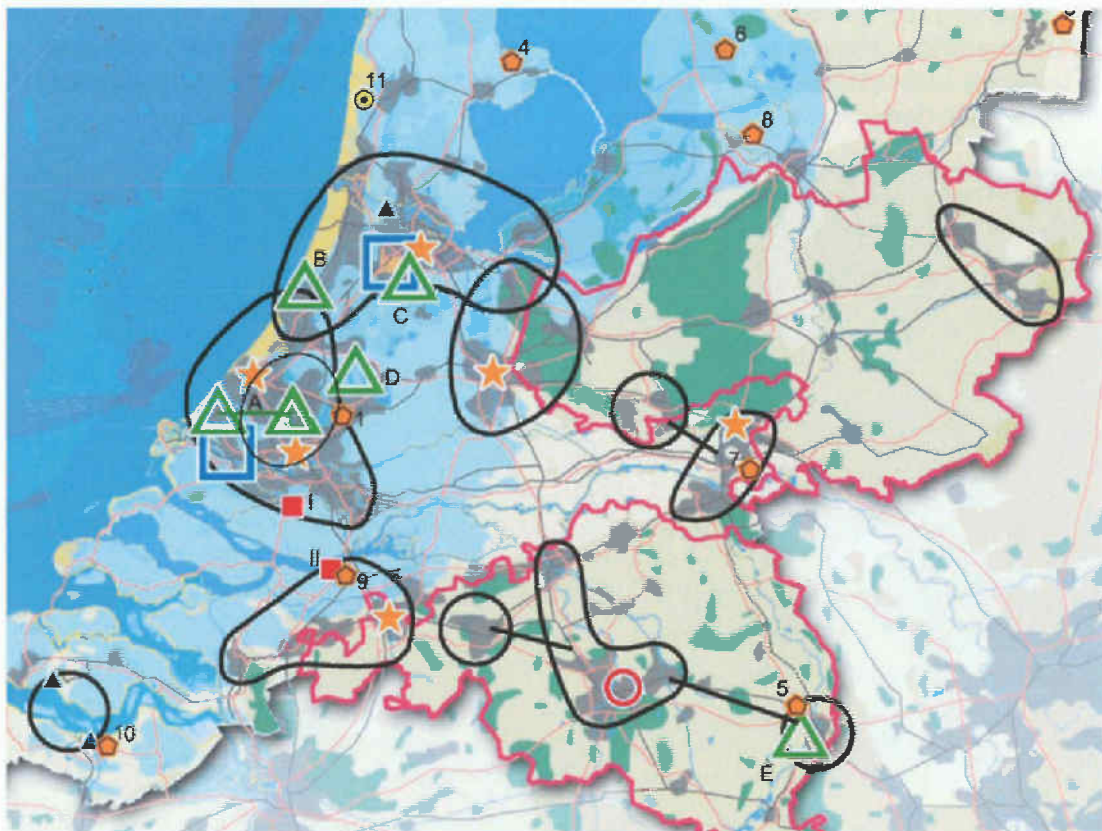
Op verschillende bestuurlijke niveaus is ruimtelijk beleid vastgesteld. Deze paragraaf geeft op hoofdlijnen de beleidsmatige speelruimte en spelregels voor deze structuurvisie die zijn gesteld door het Rijk, de provincie/stadsregio en de gemeente. In bijlage 3 vindt u een uitgebreidere beschrijving van het nu geldende beleid.

Rijksbeleid

Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra

Bijdrage aan een afname van de groei van de automobiliteit, het sociaaleconomisch draagvlak van de bestaande voorzieningen ondersteunen en de openheid van het buitengebied waarborgen door uitvoering van de verstedelijkingsafspraken tot 2015.

- De economische omstandigheden vragen om een zekere temporisering van de woningbouwproductie. Tot 2025 nog ongeveer 10.000 woningen bouwen. Voor een belangrijk deel (zeker tot 2020) betreft dit de Vinex-opgave.

PKB-kaart Economie en landbouw Nota Ruimte

Nota Ruimte

- Inzet op efficiënt en duurzaam ruimtegebruik vanwege de beperkte ruimte in Nederland.
- Uitgangspunt 'decentraal waar dat kan, centraal waar dit moet'. Het accent ligt daarbij op 'ontwikkeling' in plaats van op 'ordening'.
- Versterking van de internationale concurrentiepositie van Nederland.
- Bevordering van krachtige steden en een vitaal platteland.
- Behoud en ontwikkeling van belangrijke (inter)nationale ruimtelijke waarden.
- Borging van de veiligheid.
- Leidraad in de Zuidvleugel van de Randstad is de ruimtelijke, culturele en economische diversiteit behouden en versterken en de eigen ruimtevraag binnen het gebied accommoderen.
- Binnen de Zuidvleugel in de periode tot 2020 maximaal 80.000 woningen aan het bestaand gebouwd gebied toevoegen. De ruimtelijke ontwikkelingen daarbij zo goed mogelijk afstemmen op de capaciteit van de bestaande verkeers- en vervoersinfrastructuur.
- Om de internationale concurrentiepositie te behouden binnen de Greenport (Westland en Oostland) ruimte bieden voor (glastuinbouw)ontwikkeling.
- De dagrecreatieve functie versterken in de Groenzone en de noordrand van Rotterdam (FES project Oostland/Groenzone Berkel-Pijnacker).
- De kwaliteit van het gebied Midden-Delfland en daaraan grenzende open groengebied behouden en versterken (ambitieverklaring Hof van Delfland).
- Met de projecten RandstadRail (zowel rail als -ZoRo-bus) en Stedenbaan (halte Bleizo) bijdragen aan het verminderen van de automobiliteit.
- De verbinding tussen de rijkswegen A16 en A13 als ruimtelijke reservering opnemen.

Programma Randstad Urgent

Versterken van de positie van de Randstad door de volgende projecten.

- 'Transitie Greenports': dit project is onder meer gericht op verbetering van de concurrentiepositie van de tuinbouwcluster in de greenports. Het FES-project Oostland-Groenzone Berkel-Pijnacker maakt onderdeel hiervan uit.
- 'Mooi en Vitaal Delfland': dit project is gericht op het duurzaam in stand houden en ontwikkelen van het landschap en de natuur.
- 'A13-A16': dit project omvat het oplossen van de gesignaleerde knelpunten op de A13 en de A16.

Hof van Delfland

Het Kabinet heeft in het kader van het programma Randstad Urgent onder andere het project Mooi en Vitaal Delfland geïnitieerd. Belangrijke aanleiding daarvoor was het expireren van de Reconstructiewet Midden-Delfland.

Tot de belangrijkste opgave van Mooi en Vitaal Delfland behoort het verbinden van betrokken partijen rond een nieuwe status van het groene landschap in het zuidelijke deel van de Randstad en – in het verlengde daarvan – het beschikbaar krijgen van voldoende bestuurskracht en middelen om dit landschap duurzaam te bewaren en te ontwikkelen.

Tot de kern van het gebied (Hof van Delfland) behoort het oorspronkelijke reconstructiegebied Midden-Delfland, aangevuld met het gebied rond Oude Leede en de Akerdijkse Plassen, waaronder begrepen de in Lansingerland (Polder Berkel) gelegen Bergboezem.

De doelstelling is dat het kerngebied over 10 jaar is uitgegroeid tot een gevarieerd landschapspark van internationale landschappelijke en recreatieve allure. Om dit te bereiken moet het agrarisch kerngebied worden behouden en versterkt, de recreatieve voorzieningen in de randen worden versterkt en de verbindingen naar de omliggende steden en de grote landschappelijke eenheden, zoals de kust en het Groene Hart, worden verbeterd.

Op dit moment wordt gewerkt aan een structuurvisie voor het gebied.

Structuurvisie Randstad 2040

De vooraanstaande metropolitane positie van Amsterdam en de specifieke internationaal krachtige functie van met name Rotterdam, Den Haag en Utrecht, de (lucht)havens en greenports benutten om de Randstad te laten uitgroeien tot een internationale topregio.

- Voor behoud en versterking van de internationale marktpositie gaat het vooral om de centrumfunctie, in termen van productontwikkeling (veredeling, tuinbouwtechniek), handel en logistieke dienstverlening. Bleizo ontwikkelen om de centrumfunctie van de Greenport te verstevigen.
- Opheffen van het tekort aan toegankelijke recreatieruimten voor de stedeling door realisatie van Metropolitane parken.
- Opvatting van het kabinet is dat tot 2040 ten minste 500.000 nieuwe woningen nodig zijn in de Randstad. Tot 2030 zou dit vooral door verdichting en herstructurering in bestaande steden gestalte moeten krijgen. Pas na 2030 zijn nieuwe grootschalige uitbreidingslocaties nodig.
- De huizenvoorraad voor de midden- en hogere inkomensgroepen in Amsterdam en Rotterdam vergroten.
- De bereikbaarheid binnen de Randstad verbeteren.

Randstad 380 kV

Rekening houden met de bouw van een aantal 380 kV-verbindingen en enkele daarmee samenhangende 150 kV-verbindingen, de bouw van nieuwe en uitbreiding van enkele bestaande hoogspanningsstations. Deel Zuidring: globaal in het grensgebied van Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland (langs de westgrens van de Groenzone) via het glastuinbouwgebied in de Voorafschse Polder, Munnikenweg en landscheiding naar een nieuw te bouwen schakelstation in Hoefweg-Zuid. De Rottezoom maakt deel uit van het tracé in de Noordring.

Provinciaal en regionaal beleid

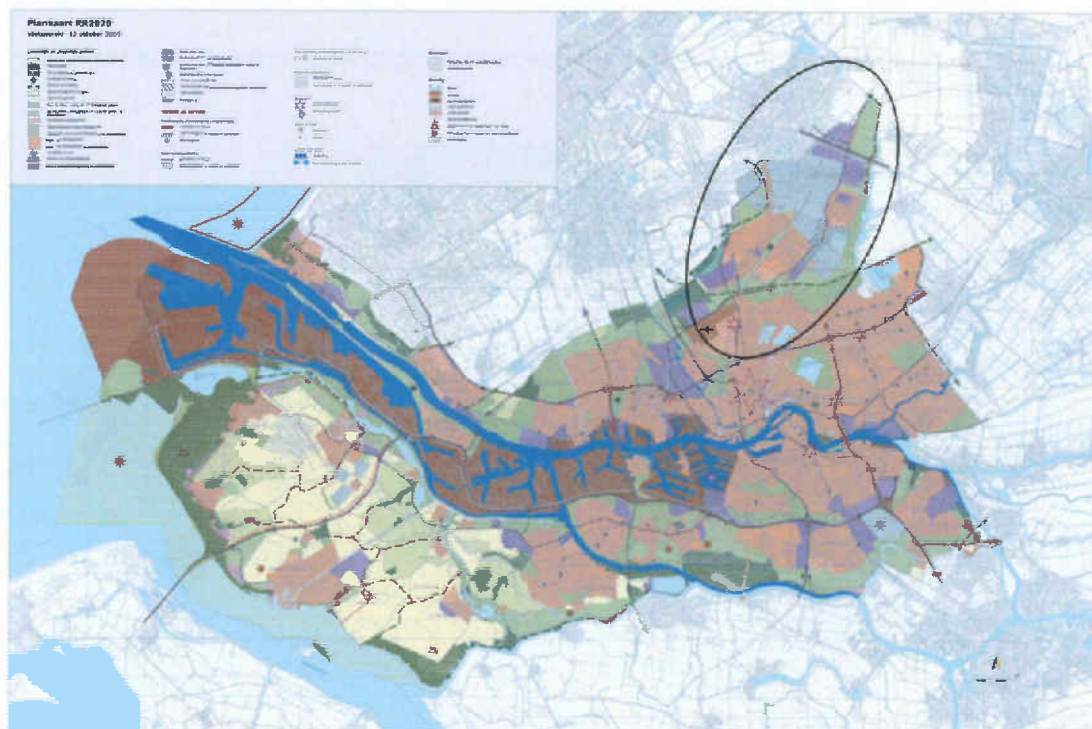
Ruimtelijk Plan Regio Rotterdam 2020 (RR2020)

Een krachtige ruimtelijk-economische structuurversterking en een belangrijke kwaliteitsverbetering van het woon- en leefmilieu, door gebiedsgerichte projecten. Bij twee van de vijf gebiedsgerichte projecten is Lansingerland direct – geheel of gedeeltelijk – betrokken: Integrale ontwikkeling Noordas en Greenport B-driehoek.

Integrale ontwikkeling Noordas

Een samenhangend uitvoeringskader in de Noordas (globaal het gebied vanaf het Terbregseplein via de Rotte, het Hoge Bergsebos en de N209 tot aan de A13).

- Hier komen veel projecten samen (onder andere kennis- en bedrijvenclusters, verbreden N209, aanleg A16-A13 en ontwikkeling van recreatiegebieden).
- Rekening houden met de ontwikkeling van de Zuidplaspolder en de Integrale Ontwikkeling Delft-Schiedam.
- Bovenlokale opgaven uitwerken: HOV-verbinding Alexander-Delft, veilingroute, recreatieve dooradering (ofwel een recreatieve route via het glastuinbouwgebied tussen Groenzone en Rotte) en mogelijke transformatie van oud glas en diverse vormen van bedrijvigheid langs het tracédeel N209 tussen Bleiswijk en Bergschenhoek mede in relatie tot een mogelijke downgrading (tot stadsweg) van de N209.

Plankaart RR2020

Greenport B-driehoek

- De Greenport ontwikkelen als een duurzaam glaslandschap.
- Ontwikkelingen op het gebied van de glastuinbouw, woningbouw en groen en recreatie integreren.
- De 'Ruimtelijke Verkenning Lansingerland' als bouwsteen voor de structuurvisie gebruiken.

Integrale visie Greenport Westland-Oostland 2020

Gezamenlijke integrale visie van de Greenport Westland-Oostland om de positie van de glastuinbouw als vitale, economische sector te behouden en verder te versterken.

Ambities

Innoverende en dynamische Greenport:

- continue herstructurering;
- gespecialiseerde hoog kennisintensieve teelt;
- laboratorium;
- dubbel grondgebruik.

Bereikbare Greenport:

- uitbreiding hoofdwegennet (A4 noord, A13-A16);
- regionale ontsluiting glastuinbouwgebieden (N470);
- logistieke vernieuwing.

Duurzame Greenport:

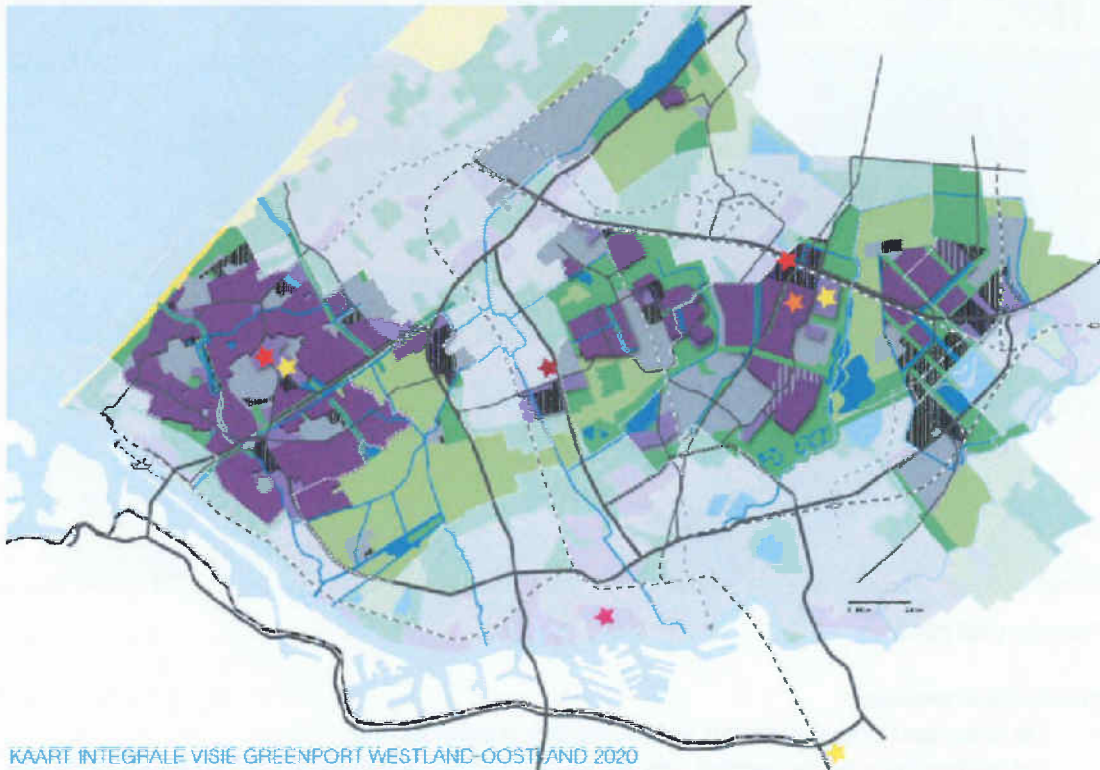
- CO₂ neutrale en energieneutrale teelt;
- glastuinbouw als energieproducent.

Greenport met droge voeten:

- samenwerking met HHS oplossen wateropgave.

Groene Greenport:

- landschappelijke kwaliteit, recreatie, glas als verbinding tussen groen en rood (UPR-projecten).

KAART INTEGRALE VISIE GREENPORT WESTLAND-OOSTLAND 2020

Greenport om in te wonen:

- wisselwerking: energielevering, waterwoningen (Poelzone, Zuidplas).

Greenport om in te werken:

- kennisnetwerk;
- betrekken van bedrijfsleven bij onderwijs;
- behoefte aan hoog opgeleid personeel;
- samenwerking met kennisinstututen (WUR, TU).

Greenport als Groeidiament van de Zuidvleugel:

- imago en promotie.

Projecten Lansingerland

- herstructurering en verduurzaming glasgebieden: project Oostland (functie overstijgende integrale gebiedsontwikkeling);
- verbreding van de N209 (Doenkade);

- bereikbare Greenport: A13-A16, rondweg Lansingerland;
- aquaReUse waterproject Overbuurtsche poelder en Cyclamenweg (versnellingsproject Nota Ruimte/watergerelateerde herstructurering);
- realisatie ontbrekende groene-recreatieve en ecologische schakels: de groenzone Berkel-Pijnacker, Vlinderstrik en stelsel oost-westverbindingen Oostland-Rottemeren. Glasroute Lansingerland (integrale gebiedsontwikkeling);
- ontwikkeling agrogerelateerd bedrijventerrein Lansingerland (Bleizo/Hoefweg-Zuid);
- Chrysantenweg (herstructurering glas/transformatie);
- Bleizo (integrale gebiedsontwikkeling knooppunt kennis, onderwijs, vervoer).

FES Project Oostland/Groenzone Berkel-Pijnacker

Herstructurering van het glasgebied:

- in nauwe samenwerking met de gemeente Pijnacker-Nootdorp;
- integrale gebiedsontwikkeling waarin herstructurering van de glastuinbouw met verbetering van de ontsluiting, de wateropgave en de realisering van groene recreatieve verbindingen centraal staat;
- daarnaast ruimte bieden voor greenportgerelateerde bedrijven en wonen in het groen.

Provinciale structuurvisie

De ontwikkeling van een Provinciale structuurvisie in de gaten houden:

- zodra de visie gereed en vastgesteld is (2010) vervangt zij het Ruimtelijk Plan Regio Rotterdam 2020 (RR2020);
- onlangs heeft de regioraad van de Stadsregio Rotterdam via een motie er bij de provincie op aangedrongen dat RR2020 wordt overgenomen in de provinciale structuurvisie. Mede omdat RR2020 in hoofdlijnen nog actueel is, mag worden aangenomen dat de provinciale structuurvisie niet – althans niet in belangrijke mate – van RR2020 zal afwijken.

Stedenbaan Zuidvleugel

De bereikbaarheid en mobiliteit in de Zuidvleugel van de Randstad beter en evenwichtiger verdelen over weg en rail, door:

- realisatie van 40.000 woningen en 1 miljoen m² kantoren en voorzieningen tussen 2010-2020 in de onmiddellijke omgeving van 32 bestaande en 4 potentieel nieuwe stations, waaronder Bleizo (op de grens van Zoetermeer en Lansingerland);
- ontwikkeling van de stationsknoop (het verknopen van NS-rail, light rail, P&R en hoogwaardig busvervoer) en de gebiedsontwikkeling, in samenwerking met Zoetermeer (onder andere 80.000 à 150.000 m² aan kantooruimte gepland en vestiging van bedrijven in de sfeer van agrobusiness, leisure en ict).

Ruimte voor Ruimte in Zuid-Holland (2003)

De ruimtelijke kwaliteit in het landelijk gebied verbeteren door gebruik te maken van de 'Ruimte-voor-Ruimteregeling' voor sloop van (agrarische) bedrijfsgebouwen die niet in het landschap passen. Op passende locaties één of meer compensatiewoningen toestaan.

Nota 'een duurzaam glastuinbouwgebied in Zuid-Holland' (2002)

- De huidige centrumfunctie van het Zuid-Hollands glascomplex behouden en versterken door concentratie, vernieuwing en herstructurering van het glas in de glasaas (onder andere het Westland, Pijnacker, Zuidplaspolder en Lansingerland).
- Zoveel mogelijk behoud van de landschappelijke kwaliteit door de glastuinbouw in te passen.

Ecologische verbindingzones in Zuid-Holland (1997)

Rekening houden met de realisatie van de ecologische hoofdstructuur in een deel van de Groenzone Berkel-Pijnacker en Bergboezem.

Project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR)

- In de Vlinderstrik (de Zuidpolder in Berkel en de Schiebroeksepolder in Rotterdam) wordt een openbaar toegankelijk natuur- en recreatiegebied van circa 140 ha gerealiseerd.
- Rekening houden met een reserveringszone voor de direct ten zuiden van de Vlinderstrik te traceren rijkswegverbinding A16-A13.

Gemeentelijk beleid

De recent vastgestelde integrale Toekomstvisie 2040 is uitgangspunt voor de structuurvisie 2025 (zie deel A Visie). De samenvatting van andere gemeentelijke ruimtelijk relevante beleidsstukken kunt u vinden in bijlage 3.

2. Ruimtelijke uitgangspunten

11

2.1. Gebiedskenmerken en uitgangspunten

Lansingerland in haar ruimtelijke omgeving

De gemeente Lansingerland ligt centraal in een door de drie rijkswegen A12, A13 en A20 gevormde driehoek. In de zuidrand van de driehoek strekt zich het noordelijk deel van het verstedelijkt gebied van Rotterdam uit. In de noordwestelijke hoek van de driehoek bevindt zich een ander verstedelijkt gebied. Dit gebied strekt zich uit van Delft via Ypenburg en Nootdorp naar Zoetermeer.

De noordoostelijke hoek van de driehoek kenmerkt zich door een overwegend landschappelijk gebied. Dit gebied maakt deel uit van de westelijke randzone van het Groene Hart en loopt ruimtelijk gezien westwaarts door tot aan de Rotte. Deze oude veenrivier vormt de oostelijke begrenzing van Lansingerland.

De westelijke begrenzing van Lansingerland wordt gevormd door het deels verstedelijkte gebied rond Pijnacker en het deels landelijke gebied rond Oude Leede. Dit landelijke gebied loopt aan de westzijde van de A13 verder door in het gebied van Midden-Delfland.

Centraal binnen Lansingerland ligt de landscheiding, een historische waterstaatkundige scheiding. Deze landscheiding scheidt Berkel en Rodenrijs van Bergschenhoek en Bleiswijk. Het tracé van de landscheiding loopt min of meer parallel aan de oude dorpslinten van de aan weerszijden gelegen dorpen.

In noord-zuidrichting gezien vormt Lansingerland een overgang tussen de agglomeraties van Rotterdam en Den Haag. De noordelijke overgang bestaat vooral uit kassengebied; de zuidelijke overgang uit het recreatiegebied van het Hoge en Lage Bergse Bos en de groene zones langs de Doenkade.

In oost-westrichting vormt Lansingerland een suburbaan gebied in de overgangszone van het oostelijk gelegen Rottemeregebied naar het westelijk gelegen Midden-Delfland.

Ondanks de sterke verstedelijking van de regio Den Haag-Rotterdam en Lansingerland in het bijzonder én de aanwezige driehoeksvorm van de rijkswegen, zijn de oude structuurlijnen nog herkenbaar gebleven. De langgerekte dorpslinten en de landscheiding vormen een stelsel van min of meer noord-zuidlopende structuurlijnen. Deze structuurlijnen volgen bovendien het tracé van de Rotte. De structuurlijnen worden onderling en met de Rotte verbonden door meerdere dwarsverbindingen. Westelijk van het verstedelijkte gebied van Lansingerland ligt het landschap rond de oorspronkelijke veenrivier Oude Leede.

Kenmerkend voor de hoofdstructuur is de aanwezigheid van de zuidelijk gelegen brede groene overgangszone naar het stedelijk gebied van Rotterdam en de aanwezigheid van een noordelijk gelegen brede zone met kassen in de overgangszone naar het stedelijk gebied van Den Haag en Zoetermeer.

Samenvattend wordt de huidige ruimtelijke hoofdstructuur bepaald door de volgende patronen:

- de relatief centrale ligging van Lansingerland binnen de rijkswegendriehoek van A12, A13 en A20;
- de groene oost- en westzone van de Rotte en de Oude Leede;
- het parallelle stelsel van de langgerekte oude dorpslinten en de landscheiding;
- de noordelijke uitkassen bestaande overgangszone naar Den Haag-Zoetermeer;
- de zuidelijke uitgroen- en recreatiegebieden bestaande overgangszone naar Rotterdam.

Landschappelijke en stedenbouwkundige ontstaansgeschiedenis

Om toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen te sturen en goed in het landschap te verankeren, is niet alleen inzicht nodig in de huidige functionele structuur en de verschijningsvorm, ook is inzicht nodig in de ontwikkeling van de landschaps- en nederzettingenstructuur die geleid heeft tot de huidige samenhang. De ontstaansgeschiedenis staat in bijlage 4.

Ruimtelijke structuur kernen

Bij Bergschenhoek en Bleiswijk komt de structuur van de polderverkaveling duidelijk terug in de hoofdopzet van de naoorlogse uitbreidingswijken. Bij Bergschenhoek zijn de noordelijk en westelijk van het oude dorpslint gelegen uitbreidingen opgenomen in vier nagenoeg even brede noordwest-zuidoostgerichte zones. Deze uitbreidingen worden gezamenlijk omsloten door het oude lint, de Boterdorpseweg, de Randweg west en de Jacob Marislaan. De te onderscheiden zones zijn:

- Boterdorpseweg-Van Vredenburglaan;
- Van Vredenburglaan-Berkelseweg;
- Berkelseweg-Beukvaren/Moerasvaren;
- Beukvaren/Moerasvaren-Jacob Marislaan.

De tussen de Randweg west en de uitbreidingen gelegen zone vormt een deels groen en deels rood (met name niet-woonfuncties) verstedelijkt overgangsgebied naar Berkel en Rodenrijs.

Ook in Bleiswijk komt de structuur van de polderverkaveling terug in de hoofdopzet van de naoorlogse uitbreidingswijken. Hier is aan de oostzijde van het dorpslint sprake van een rastervormige wijkopbouw die bepaald wordt door een stramien van noord-zuidlopende tochten die gekruist worden door oost-westgerichte verbindingen en routes. Hoewel de tochten gedeeltelijk zijn verdwenen, is hun voormalige aanwezigheid herkenbaar gebleven in de duidelijk rastervormige uitleg van de woonwijken. De tocht langs de Kooilaan is het best en meest zuiver bewaard gebleven en vormt een bijzonder heldere scheidslijn tussen het stedelijke gebied van Bleiswijk en het recreatiegebied van de Rottemeren.

In Berkel en Rodenrijs lag westelijk van het dorpslint de landschappelijke overgang van het veen- naar het kleigebied. De polderstructuur was hier dan ook veel kleinschaliger en meer gefragmenteerd dan in Bergschenhoek en Bleiswijk, hetgeen terugkomt in de opzet van de naoorlogse uitbreidingen van Berkel en Rodenrijs. Toch is ook hier – met name ten zuiden van de Klapwijkseweg – de oorspronkelijke aanwezigheid van de oude polders (Berkelsche Polder en Westpolder) met bijbehorende molengangen en weteringen afleesbaar gebleven in de aanwezigheid van groenzones en waterlopen tussen de diverse wijken en buurten en in de deels lineaire verkavelingsopzet. Ten noorden van de Klapwijkseweg is de oorspronkelijke polderstructuur nagenoeg verloren gegaan.

Ruimtelijke structuur Lansingerland

Karakteristiek voor Lansingerland is de verspreide ligging van de drie kernen Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek en Bleiswijk. De drie plaatsen worden onderling van elkaar gescheiden door een kassengebied en door de landscheiding. De landscheiding betreft een lage dijk

die in het verleden de scheiding vormde tussen het op de Schie afwaterende gebied van het Hoogheemraadschap Delfland en het op de Rotte afwaterende gebied van het Hoogheemraadschap Schieland. Deze landscheiding maakt ter hoogte van de kernen Bergschenhoek en Berkel en grenzend aan het spoortracé van de HSL-lijn deel uit van een brede groenzone. Bergschenhoek en Bleiswijk liggen oostelijk van deze groenzone en landscheiding; Berkel en Rodenrijs liggen ten westen van de groenzone met landscheiding. Lange tijd vormde deze groene zone een strakke scheiding tussen het dorpsgebied van Berkel en Rodenrijs en het dorpsgebied van Bergschenhoek en kenmerkten de bebouwingsranden van deze plaatsen zich door een strakke lineaire vorm. De laatste decennia vinden er zeer verspreide ontwikkelingen plaats binnen deze groenzone. Hierdoor is sprake van een sterke ruimtelijke nivellerings- en versnippering en staat het nog resterende ruimtelijke beeld van deze groenstructuur en van de stadsrand onder hoge druk.

Door de uitbreiding van de dorpen, de bedrijventerreinen en de kassengebieden, komt de nog resterende noordelijke groene corridor vanuit Midden-Delfland via Oude Leede, Polderweg en Meerweg-Merenweg naar de Rottemeren onder sterke druk te staan.

De zuidelijke groene corridor vanuit Midden-Delfland via de Zuidpolder en het Hoge en Lage Bergse Bos staat onder druk door de aanleg van het bedrijventerrein aan de oostzijde van de Provinciale weg N209, de toekomstige A13-A16, de recente aanleg van de HSL-spoorlijn en door de versnipperde ontwikkeling van bedrijven aan de Bergweg Zuid-Grindweg.

In ruimtelijke zin vormen de Noordeindseweg, de Noordersingel, de Kleihoogt en enkele andere bebouwingslinten nog groene coupures binnen het verstedelijkte landschap. De tussen Berkel en Rodenrijs enerzijds en Bergschenhoek anderzijds gelegen zone met de landscheiding vormt nog een smalle groene corridor langs de HSL-spoorlijn. Een gefragmenteerde en vergaande invulling met niet-groen gerelateerde functies moet hier voorkomen worden.

Samenvatting landschappelijke kwaliteiten

- de parallelle noord-zuidgerichte reeks structuurlijnen van de Rotte, de dorpslinten en de landscheiding;
- de herkenbaarheid van de landscheiding en de binnen en buiten de dorpen gelegen kaden en dijken;
- de herkenbaarheid van de oude dorpslinten met kleine dorpskernen;
- de herkenbaarheid van de oude landschappelijke elementen in de huidige uitbreidingswijken (stramien van wegen en tochten);
- het binnen de dorpen herkenbare hoogteverschil tussen dijken, bovenland en dorpspolder enerzijds en de laaggelegen droogmakerijen anderzijds;
- de nieuwe groene bebouwingslinten binnen de grootschalige aaneengesloten kassengebieden;
- het recreatielandschap van de Rottemeren;
- het kleinschalige polderlandschap van Oude Leede;
- de groene overgangszone tussen Lansingerland en Rotterdam en Zevenhuizen-Moerkapelle.

Ruimtelijk-stedenbouwkundige uitgangspunten

- versterken van de groene overgangszones/corridors tussen de verstedelijkte delen van Lansingerland en Rotterdam/Zoetermeer;
- versterken ruimtelijk-functionele relatie tussen Rottemeren en Midden-Delfland (ontwikkeling van aantrekkelijke noord- en zuidroutes en omgeving Oude Leede, Ackerdijksche Plassen en Polder Schieveen naar de Rottemeren);
- zorgvuldige afstemming tussen het gewenste programma en kenmerken van een locatie;
- bij uit- of inbreiding rekening houden met de nog resterende groene en landschappelijke zones en de meer oorspronkelijke nederzettingstructuur;
- herkenbaarheid vergroten van historische structuren door het reserveren van groene geleedingszones en door een meer op de specifieke situatie toegespitste bebouwingswijze;

- behouden en versterken van het onderscheid tussen hoog en laag gesitueerde bebouwing (dijken en bovenland versus droogmakerijen);
- behouden van karakteristieke zichtlijnen;
- overgangen van bebouwd gebied naar het buitengebied zorgvuldig vormgeven;
- begrenzingen van ruimtelijk-functionele eenheden of gebieden baseren op de natuurlijke en cultuurhistorisch bepaalde structuren;
- waar mogelijk bij herstructurering natuurlijke en cultuurhistorisch bepaalde structuren herstellen;
- omvorming van de rug-aan-rugpositie van Berkel en Rodenrijs-Bergschenhoek naar een oog-in-oogpositie (tevens omvorming van de zone van de landscheiding en HSL in een ruimtelijk en functioneel meer samenhangende structuur (herkenbare entiteit));
- versterken van een herkenbare groenstructuur (onder andere via de zone van de landscheiding en via de oude en nieuwe linten);
- zorgvuldige in samenhang met oude en nieuwe ruimtelijke knopen en groenstructuur afgestemde hoogteopbouw.

3. Programmatische uitgangspunten

15

De belangrijkste ruimtelijke dragers in Lansingerland zijn wonen, (maatschappelijke) voorzieningen, bedrijven/greenport, groen en water en infrastructuur. Dit hoofdstuk gaat in op de belangrijkste ruimtevragende functies.

3.1. Wonen

Enkele kengetallen

De gemeente Lansingerland telde per 1-1-2008 bijna 50.000 inwoners (49.411 inwoners, bron CBS) in 18.696 woningen. De kernen Bergschenhoek en Berkel en Rodenrijs maken een snelle groei door als gevolg van de Vinex-woningbouwtaakstelling. Hier woonden in 2008 bijna 40.000 mensen.

Bleiswijk is met circa 10.000 inwoners qua omvang en woonmilieu de meest dorpse woonkern.

De samenstelling van de woningvoorraad is weergegeven in onderstaande tabel.

Tabel 3.1 Woningvoorraad 1-1-2008 gemeente Lansingerland

eengezinswoningen	16.986	91%
meergezinswoningen	1.710	9%
koopwoningen	13.945	75%
huurwoningen	4.751	25%
bouwjaar t/m 1944	1.223	7%
bouwjaar 1945-1970	3.651	19%
bouwjaar 1971-1990	5.619	30%
bouwjaar vanaf 1991	8.203	44%
totaal	18.696	100%

Bron: Lansingerland in cijfers.

De woningvoorraad bestaat voor 75% uit koopwoningen, met een zwaar accent op eengezinswoningen en voor 25% uit huurwoningen, overwegend in de sociale huursector. Driekwart van de woningen is gebouwd na 1970.

Bevolkingsprognose: actueel en realistisch

In januari 2009 is de nieuwe bevolkingsprognose van Lansingerland vastgesteld.

De prognose is gemaakt op basis van actuele inzichten in ontwikkeling van leeftijdsgroepen en een actualisering van de woningbouwprognose.

Lansingerland is een aantrekkelijke gemeente voor jonge gezinnen. De mensen die hier komen wonen, zijn vaak tussen de 30 en 40 jaar met een jong kind. Het aantal kinderen zal de komende tijd blijven toenemen. De 'groene druk', dat is het aantal 0-19 jarigen ten opzichte van de potentiële werkkrachten van 20-65 jaar, neemt in de loop van de jaren wel af. Het aantal geboorten zal de komende jaren schommelen tussen de 700 en 850.

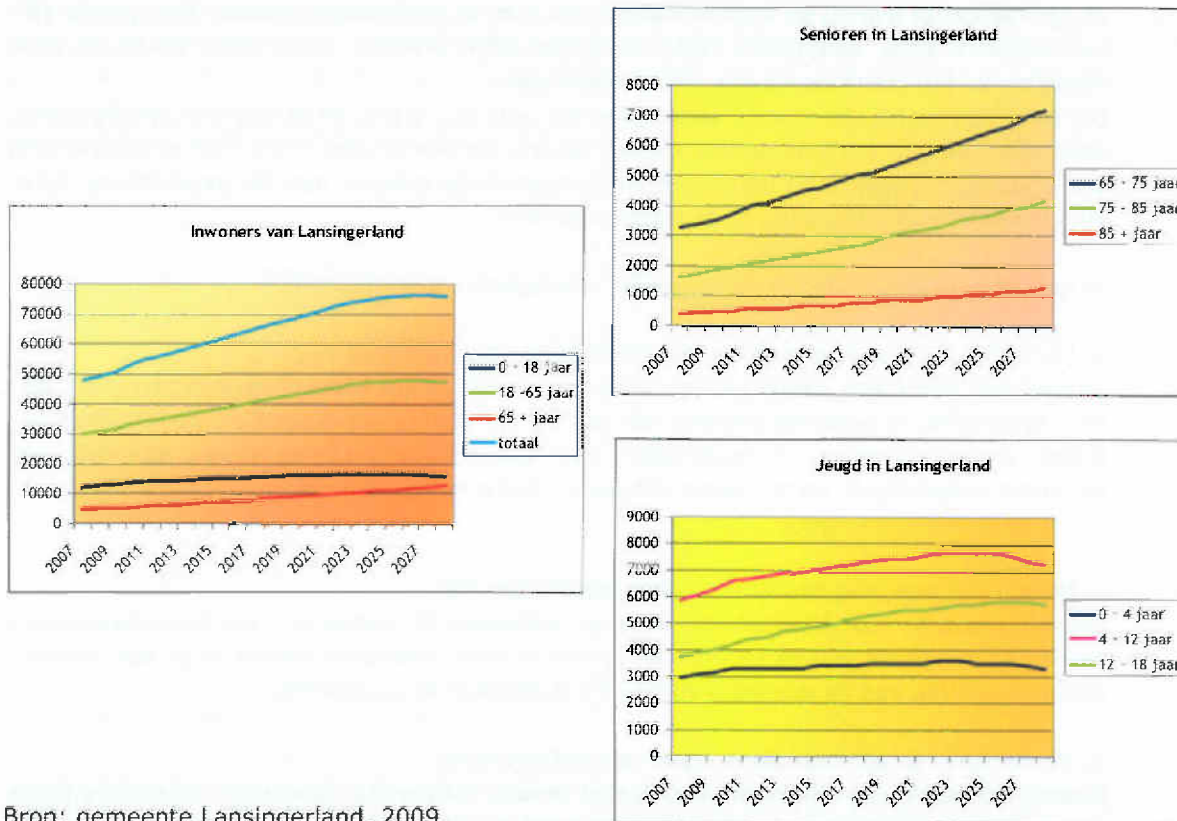
De 'grijze druk', dat is het aantal 65-plussers ten opzichte van de hoeveelheid potentiële werkkrachten, neemt de komende jaren juist toe. Tot nu toe waren er, vergeleken met Nederland, relatief weinig senioren in Lansingerland.

Het totaal aantal inwoners zal, gelet op de woningbouwplanning, toenemen tot ongeveer 76.000 in 2028.

De prognose wordt, afhankelijk van de wijziging van gegevens, 1 à 2 x per jaar bijgesteld.

per 01-01	aantal inwoners Lansingerland							totaal
	0-4	4-12	12-18	18-65	65-75	75-85	85+	
2007	2.954	5.900	3.793	29.881	3.289	1.653	431	47.901
2008	3.073	6.079	3.899	30.771	3.388	1.751	473	49.434
2009	3.167	6.293	4.007	31.636	3.520	1.877	498	50.998
2010	3.300	6.600	4.200	33.500	3.700	2.000	500	53.800
2011	3.300	6.700	4.400	34.500	4.000	2.100	600	55.500
2012	3.300	6.800	4.500	35.300	4.100	2.200	600	56.700
2013	3.300	6.900	4.700	36.400	4.300	2.300	600	58.400
2014	3.300	7.000	4.800	37.500	4.500	2.400	700	60.100
2015	3.400	7.100	4.900	38.600	4.600	2.500	700	61.800
2016	3.400	7.200	5.000	39.600	4.800	2.600	700	63.400
2017	3.400	7.300	5.200	40.700	5.000	2.700	800	65.100
2018	3.500	7.400	5.300	41.800	5.100	2.800	800	66.700
2019	3.500	7.500	5.400	42.900	5.300	3.000	900	68.300
2020	3.500	7.500	5.500	43.900	5.500	3.100	900	69.900
2021	3.500	7.600	5.500	45.000	5.700	3.200	900	71.500
2022	3.600	7.700	5.600	46.000	5.900	3.300	1.000	73.100
2023	3.600	7.700	5.700	46.800	6.100	3.500	1.000	74.400
2024	3.500	7.700	5.700	47.400	6.300	3.600	1.100	75.300
2025	3.500	7.700	5.800	47.700	6.500	3.700	1.100	76.000
2026	3.500	7.600	5.800	47.800	6.700	3.900	1.200	76.400
2027	3.400	7.400	5.800	47.600	7.000	4.000	1.200	76.300
2028	3.300	7.300	5.700	47.100	7.200	4.200	1.300	76.000

Bron: gemeente Lansingerland, 2009.

Bron: gemeente Lansingerland, 2009.

Woningbouwplanning: geen vertraging, maar realisme

In de afgelopen jaren waren bij het opstellen van de woningbouwplanning de gemaakte afspraken met de stadsregio over te realiseren aantallen tot 2010 uitgangspunt. Dit leidde ertoe dat in de laatste planningen van 2008 onevenredig grote aantallen woningen werden gepland om te worden opgeleverd in 2009, 2010 en 2011.

Uit onderzoek van ABF blijkt dat de opnamecapaciteit van de markt binnen Lansingerland rond de 700 woningen per jaar ligt.

Ten slotte gaven de economische omstandigheden ook aanleiding om de planning kritisch te bekijken. Dit alles maakte een actualisatie van de totale planning noodzakelijk.

Voor de doorrekening van de grondexploitaties, het doorrekenen van de begroting en de meerjarenraming en het opstellen van beleid is het van belang uit te gaan van reële cijfers. Deze reële cijfers sluiten aan bij de maximale marktpotentie die berekend is in het onderzoek. Daarom gaan wij er op dit moment van uit dat er gemiddeld ongeveer 700 woningen per jaar gebouwd worden.

In de huidige planning is rekening gehouden met de projecten, waarover al op enigerlei wijze afspraken zijn gemaakt (zie bijlage 2). Elk besluit tot het realiseren van nieuwe projecten in dezelfde periode als de realisatie van de lopende projecten heeft negatieve gevolgen voor de grondexploitaties van de lopende projecten. Om die reden wordt in principe niet meegewerkt aan nieuwe projecten. Uitzondering hierop kunnen bijvoorbeeld kleinschalige herstructureringslocaties zijn.

Woonvisie

In de gemeentelijke *Woonvisie* (concept, mei 2009) wordt de bijstelling van de productiesnelheid (gemiddeld 700 woningen per jaar) als uitgangspunt overgenomen. Dat betekent ruim 8.400 nieuwe woningen in de periode 2009-2020.

De gemeente wil daarbij de vrijheid hebben om met de percentages sociale (huur)sector (Vinx-gebieden 20%, daarbuiten 30%) te kunnen differentiëren, zowel naar locatie als naar verdeling tussen betaalbare koop- en huurwoningen.

De Woonvisie heeft als missie: samen bouwen aan een groen en duurzaam Lansingerland, waar alle inwoners veilig en prettig kunnen wonen, werken en recreëren, met een gevarieerd woningaanbod, passend bij de sociale en demografische opbouw van de samenleving, rekening houdend met historische en culturele waarden.

In het verlengde hiervan zijn de volgende beleidsdoelen geformuleerd.

1. Vergroten van keuzevrijheid en een gevarieerd woningaanbod

Daarbij met name ook aandacht voor *ouderen* (onder andere appartementen met groot balkon, beschermd en verzorgd wonen), *starters* (onder andere woningen voor koopstarters opnemen in Vinx-locaties) en *huishoudens met lage inkomens* (onder andere opnemen van aantallen sociale huur- en/of koopwoningen in bestemmingsplannen en/of kavels voor particulier opdrachtgeverschap).

2. Bieden van een gevarieerde en veilige woonomgeving

Daarbij aandacht voor levensloopbestendige woningen, en vooral ook levensloopbestendige kernen en zorgzame wijken en buurten (onder andere woonservicezones in de drie kernen) en een inrichting van de openbare ruimte die is afgestemd op ouderen.

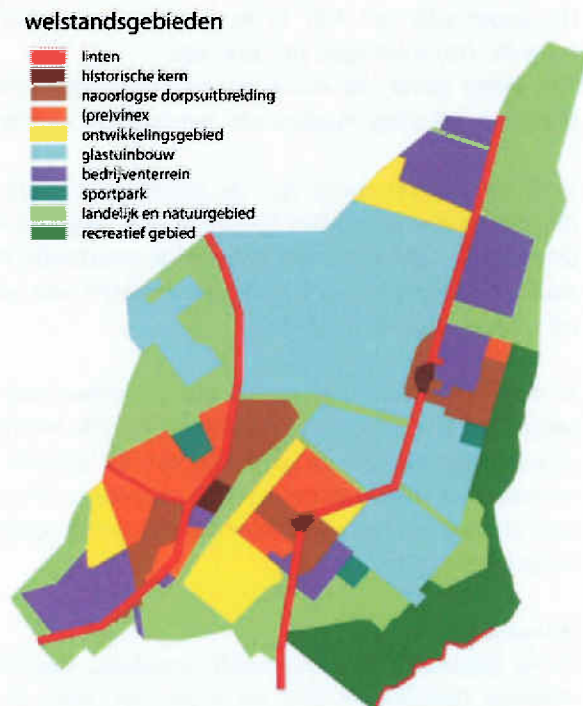
3. Versterken van een duurzame woon- en leefomgeving

Daarbij aandacht voor duurzaamheid (onder andere toepassing duurzame milieuentlastende producten), energiebesparing en voldoende speelvoorzieningen in de woonomgeving (onder andere opstellen Speelruimteplan).

De jeugd is een wezenlijk onderdeel van de samenleving. Voor de leefbaarheid van de omgeving is speelruimte (speel- en ontmoetingsplekken voor de jeugd van 0-23 jaar) een belangrijk onderdeel van wonen en welzijn.

Herstructurering

In de analyses blijkt dat geen grootschalige herstructurering van bestaande woonwijken en woningvoorraad noodzakelijk is voor 2025. Kleinschalige ingrepen worden wel voorzien in deze periode. Voor het beheer en de herstructureringsopgave kan aangesloten worden bij de verschillende welstandsgebieden. De linten spelen hierin een bijzondere rol. De welstandnota is een van de toetsingskaders voor ruimtelijke kwaliteit.

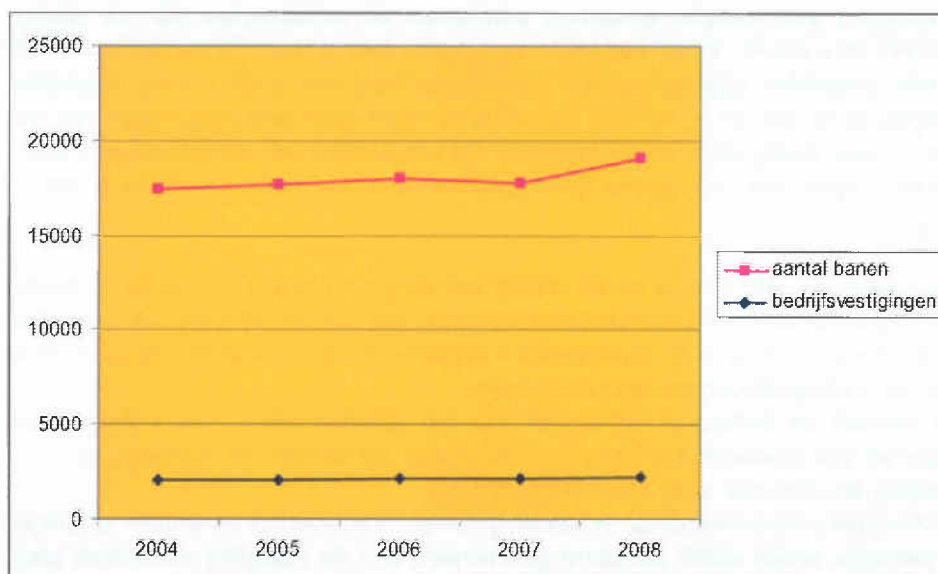

3.2. Economie en werkgelegenheid

Enkele kengetallen

De gemeente Lansingerland telde in 2008 ruim 2.200 bedrijfsvestigingen die in totaal circa 17.000 banen boden. Tegenover deze werkgelegenheid binnen de gemeentegrenzen staat een beroepsbevolking van circa 21.000 mannen en vrouwen.

De afgelopen jaren laten een duidelijke toename zien zowel in het aantal vestigingen als in het aantal banen (zie onderstaande figuur).

Figuur Ontwikkeling bedrijfsvestigingen en aantal banen Lansingerland 2004-2008

De glastuinbouw en het daaraan gelieerde cluster van bedrijvigheid is zeer belangrijk voor de economie en werkgelegenheid in de gemeente. Onderstaand wordt daar uitvoerig op ingegaan. Met name ook de commerciële dienstverlening, waaronder de handel en logistiek van de glastuinbouwproducten, biedt aan veel mensen werk.

Ongeveer een derde van werkgelegenheid is te vinden bij bedrijven die gevestigd zijn op de verschillende bedrijventerreinen in de gemeente, met als top drie in 2008: Veilingterrein Bleiswijk (1.152 werkzame personen), bedrijventerrein Rodenrijs (1.152 werkzame personen) en Hoefslag (846 werkzame personen).

Gelet op de aanzienlijke oppervlakte nog uit te geven bedrijventerrein is een verdere toename van het aantal bedrijven en het aantal banen te verwachten (zie ook het gestelde onder bedrijventerreinen).

Glastuinbouw

Greenport Westland-Oostland ontwikkelt zich tot een goed bereikbare, innovatieve, duurzame en dynamische greenport met een hoogstaand kennisnetwerk. Het is het grootste glastuinbouwgebied in Nederland en beslaat de gemeenten Lansingerland, Pijnacker-Nootdorp, Westland, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Zevenhuizen-Moerkapelle, Waddinxveen en Nieuwerkerk a/d IJssel. Ook het handelscomplex in Barendrecht/Ridderkerk maakt deel uit van de Greenport.

Westland-Oostland blinkt uit in een combinatie van veredeling, productie, internationale handel, distributie, logistiek rond veilingen, marketing, innovatie en kennis op het gebied van teelt en toelevering.

De productie van Greenport Westland-Oostland wordt voor een belangrijk deel geëxporteerd. Het grootste deel wordt afgezet in Duitsland. Momenteel vindt het grootste deel van het

transport over de weg plaats. Dit veroorzaakt veel druk op de wegen en wordt door het schaarser worden van fossiele brandstoffen kostbaarder. Het belang van vervoer over het spoor neemt daardoor toe.

Lansingerland is de enige locatie in Greenport Westland-Oostland die direct aan het spoor is gelegen. Greenparc Bleiswijk is daardoor in de toekomst een ideale locatie voor overslag van glastuinbouwproducten op het spoor.

Het productiegebied in Lansingerland groeit naar een omvang van 1.000 ha. Het gemeentebestuur stelt de randvoorwaarden vast om het areaal van 1.000 ha te behouden.

Het gebied produceert van oudsher groenten, potplanten en snijbloemen voor de Nederlandse en internationale markt. Vanaf het begin van deze eeuw is daar de productie van vis en farmaceutische producten bijgekomen. De productieomvang van deze nieuwe producten neemt de komende jaren toe en er worden nieuwe productgroepen aan toegevoegd. De gemeente faciliteert waar nodig deze ontwikkelingen. De productie vindt op een steeds duurzamer wijze plaats zoals met biologische gewasbescherming. De sector investeert veel in duurzame energie.

De tuinbouw is bestendig. Het belang en de kracht van de glastuinbouw ligt in de productie van voedsel en sierteelt, de internationale handelspositie, de directe en indirecte werkgelegenheid, de warmtevoorziening voor omliggende industrie- en woonlocaties, de spin-off in bouw-, warmte- en werktuigbouwkundige technieken.

Deze factoren worden zo belangrijk gevonden dat het glastuinbouwcomplex gekoesterd wordt. Het omzetten van glastuinbouw naar andere functies zal sporadisch voorkomen.

De schaalvergroting zet zich ook in de glastuinbouw door.

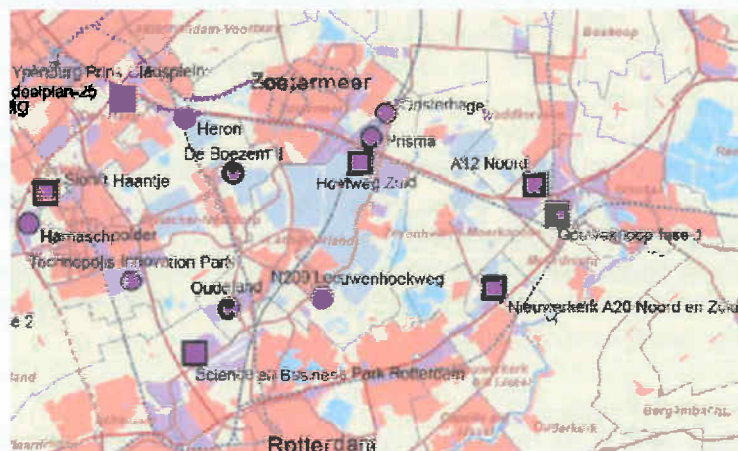
De gemeente stimuleert nieuwvestiging, schaalvergroting, intensivering en dubbel grondgebruik. In het ruimtelijk beleid wordt aandacht geschonken aan de vestiging van kleine glastuinbouwbedrijven die producten leveren voor specifieke nichemarkten.

Bedrijventerreinen

Lansingerland heeft binnen zijn gemeentegrenzen een aanzienlijke oppervlakte aan bedrijventerreinen, deels volledig uitgegeven en deels nog in een ontwikkelingsfase.

Enkele grote te ontwikkelen locaties hebben een regionale en deels ook bovenregionale functie: Prisma, Bleizo (Hoefweg Zuid), Oudeland en Greenparc.

Bijgaand kaartje geeft een beeld van de in ontwikkeling zijnde en nog te ontwikkelen grotere terreinen in een bredere omgeving van Lansingerland (Bron: provinciaal Uitvoeringsprogramma Ruimte voor Economie 2008-2011).

Onderstaande tabel geeft een totaaloverzicht van de in Lansingerland aanwezige bedrijventerreinen (netto 371 ha). De komende jaren is voor uitgifte beschikbaar ruim 200 ha, waarvan het leeuwendeel op de locaties Bleizo, Oudeland en Prisma. Lansingerland levert dus een forse bijdrage in het voorzien in de behoefte aan werklocaties in de Zuidvleugel van de Randstad (Rotterdamse en Haagse regio).

Inzet bij de ontwikkeling van de bedrijventerreinen is het bevorderen van meervoudig grondgebruik en duurzaamheid ten aanzien van onder meer energie, water en afvalstoffen.

Tabel 3.2 Bedrijventerreinen Lansingerland, totale en nog uitgeefbare oppervlakte 2009

naam	netto oppervlakte	totaal uitgeefbaar
Bergweg	12,00 ha	
Berkelse Poort	4,50 ha	1,10 ha
Bleizo	pm	pm
Boterdorpseweg	2,40 ha	
De Hoefslag	21,10 ha	
Greenparc	22,00 ha	8,00 ha
Hoefweg Zuid	50,00 ha	50,00 ha
Hordijk (Lansingerland)	4,10 ha	
Leeuwenhoek	1,40 ha	
Leeuwenhoekweg	8,70 ha	6,50 ha
Oudeland	72,00 ha	58,00 ha
Overbuurtseweg	3,60 ha	
Prisma	80,00 ha	63,45 ha
Rodenrijs	18,00 ha	
Spoorhaven	6,35 ha	0,35 ha
Veiling Bleiswijk	63,20 ha	
Warmoezier	1,20 ha	
Weg en Land	9,70 ha	0,90 ha
Weg en Land Zuid-Oost	10,50 ha	1,05 ha

Bron: Infodesk bedrijventerreinen Zuid-Holland.

Opgave ten aanzien van de bestaande terreinen is het up-to-date houden van deze terreinen. Een ingrijpende herstructurering van bedrijventerreinen is niet aan de orde.

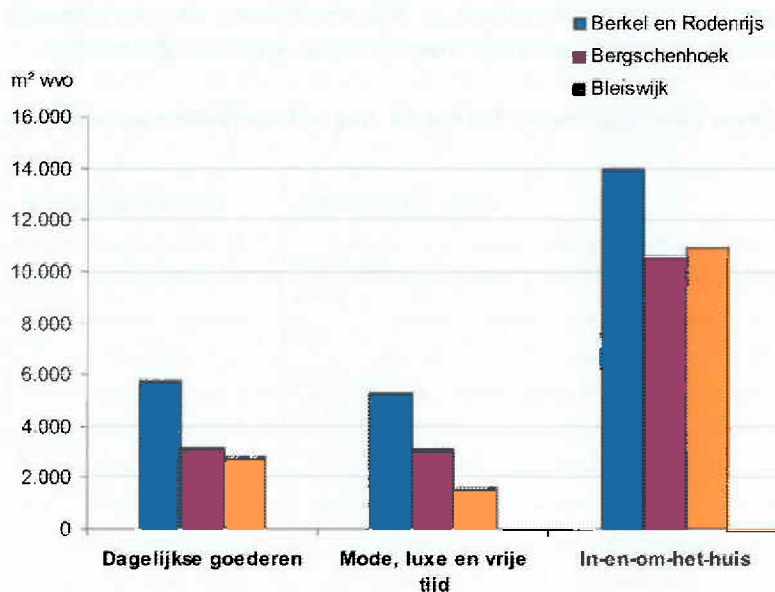
Als bijzondere aandachtspunten kunnen wel genoemd worden:

- verbeteren van de functionele relatie tussen de bedrijventerreinen Rodenrijs, Oudeland en Spoorhaven;
- een facelift van bedrijventerrein De Hoefslag I.

3.3. Detailhandel en horeca

Detailhandel

Aan de huidige detailhandelsstructuur is duidelijk te zien dat de gemeente uit drie voormalig zelfstandige gemeenten is ontstaan. In onderstaande figuur is te zien dat elke kern een eigen lokaal winkelaanbod heeft. De komende decennia moet dit aanbod beter op elkaar en op de verschillende doelgroepen worden afgestemd.

Figuur Overzicht winkelaanbod in de drie kernen (bron: Locatus, 2009)

Consumentengedrag

De consument wil zo comfortabel mogelijk winkelen en bezoekt winkelgebieden met drie bezoekmotieven: boodschappen doen, recreatief winkelen en doelgericht aankopen doen.

- De consument doet de boodschappen graag dichtbij huis. Dorps- en buurtcentra zijn doorgaans op dit bezoekmotief ingericht met één of meer supermarkten als drager met daar omheen winkelaanbod in dagelijkse en frequent benodigde niet-dagelijkse goederen. Ruim voldoende parkeergelegenheid voor de deur van de winkels draagt bij aan het succes van een boodschappencentrum.
- Recreatief winkelen vindt plaats in winkelgebieden met een ruim aanbod aan winkels in de sector 'mode, luxe en vrije tijd'. De kernwinkelgebieden van steden en grotere dorpen beschikken doorgaans over een ruim aanbod in deze winkelsector. Een ruim winkelaanbod is aantrekkelijk voor consumenten, omdat bij recreatief winkelen het kijken-en-vergelijken belangrijk is. Een succesvol recreatief winkelgebied beschikt verder over een aantrekkelijke openbare ruimte, een aanvullend horeca-aanbod en voldoende parkeergelegenheid.
- Doelgerichte aankopen van volumineuze goederen doet de consument in grootschalige winkelvestigingen. Deze liggen doorgaans op perifere locaties al dan niet geconcentreerd in een woonboulevard. Een ruime omvang (> 1.500 m²) is belangrijk voor dergelijke winkels, omdat kijken-en-vergelijken door consumenten vaak in de winkel zelf plaatsvindt. Concentratie van grootschalige winkels in volumineuze goederen op een locatie kan leiden tot verdere schaalvoordelen. Daarnaast vinden consumenten ruim parkeren-voor-de-deur belangrijk bij het doen van doelgerichte aankopen in volumineuze goederen.

Bovenstaand consumentengedrag vraagt om een uitgebalanceerd aanbod van winkels en winkelcentra. Enerzijds is er een hiërarchie van dorps- en buurtwinkelcentra. Anderzijds is er ook vraag naar locaties voor grootschalige winkels in volumineuze goederen buiten de kernen. Alle winkelconcentraties varen wel bij de aanwezigheid van uitstekende parkeergelegenheden.

Winkelstructuur gemeente Lansingerland

De drie kernen beschikken allen over een basisaanbod in de dagelijkse goederensector. Deze boodschappencentra in de kernen behouden hun vitaliteit doordat de winkels zich profileren

met kwaliteit, specialiteit, service en gezelligheid. Ook voor frequent benodigde niet-dagelijkse artikelen kan de consument in de boodschappencentra terecht.

Voor minder frequent benodigde niet-dagelijkse artikelen en om recreatief te winkelen bezoekt de consument een winkelcentrum met ruim winkelaanbod in de sector mode, luxe en vrije tijd. Het kernwinkelgebied van Berken en Rodenrijs beschikt binnen de gemeente reeds over een relatief ruim aanbod in deze winkelsector.

De grootschalige winkels richten zich op kwantiteit en prijs. De drie kernen beschikken over een basisaanbod aan grootschalige winkels in de sector in-en-om-het-huis. Voor verdere groei van het grootschalig winkelaanbod zijn er op bedrijventerrein Oudeland mogelijkheden voor vestiging van grootschalige detailhandel in volumineuze goederen.

De aanwezigheid van winkels en winkelgebieden gericht op alle drie de bezoekmotieven van de consument versterkt de regionale detailhandelspositie van Lansingerland.

Berkel en Rodenrijs: winkelen op niveau

In de kern Berkel en Rodenrijs ligt het belangrijkste detailhandelscentrum van de gemeente Lansingerland. In dit winkelgebied kan de consument terecht om recreatief te winkelen en voor het doen van boodschappen.

Dit centrum wordt een aantrekkelijke winkelkern in het luxere segment, met een bovenlokale functie. De winkelvloeroppervlakte groeit van 15.000 m² naar 30.000 m². Het centrum van Berkel en Rodenrijs wordt autoluw gemaakt waardoor het een ideale locatie wordt voor recreatief winkelen.

Kleinschalig winkelen in Bergschenhoek en Bleiswijk

De centra van Bergschenhoek en Bleiswijk houden detailhandelsvoorzieningen op wijkniveau. Met name voor boodschappen en frequent benodigde niet-dagelijkse artikelen kan de consument hier terecht. Er is ruim 17.500 m² aanwezig.

Wilderszijde, het stationsgebied in Westpolder en Bleizo, krijgen winkelcentra op buurtniveau.

In de periferie

De grootschalige winkelvoorzieningen (woninginrichting, tuincentra en bouwmarkten, groter dan 1.500 m²) met uitgebreide parkeergelegenheid worden buiten de kernen geplaatst.

Horeca

In de drie centrale kernen van de gemeente speelt zich voor een belangrijk deel het sociale leven af. Hier wonen de meeste mensen en hier willen zij ook (een deel van) hun vrije tijd doorbrengen en elkaar ontmoeten. Uitbreiding van de horeca met bijvoorbeeld restaurants, koffie- en theehuizen, lunchrooms, petit restaurants, cafetaria's en cafés, is gewenst.

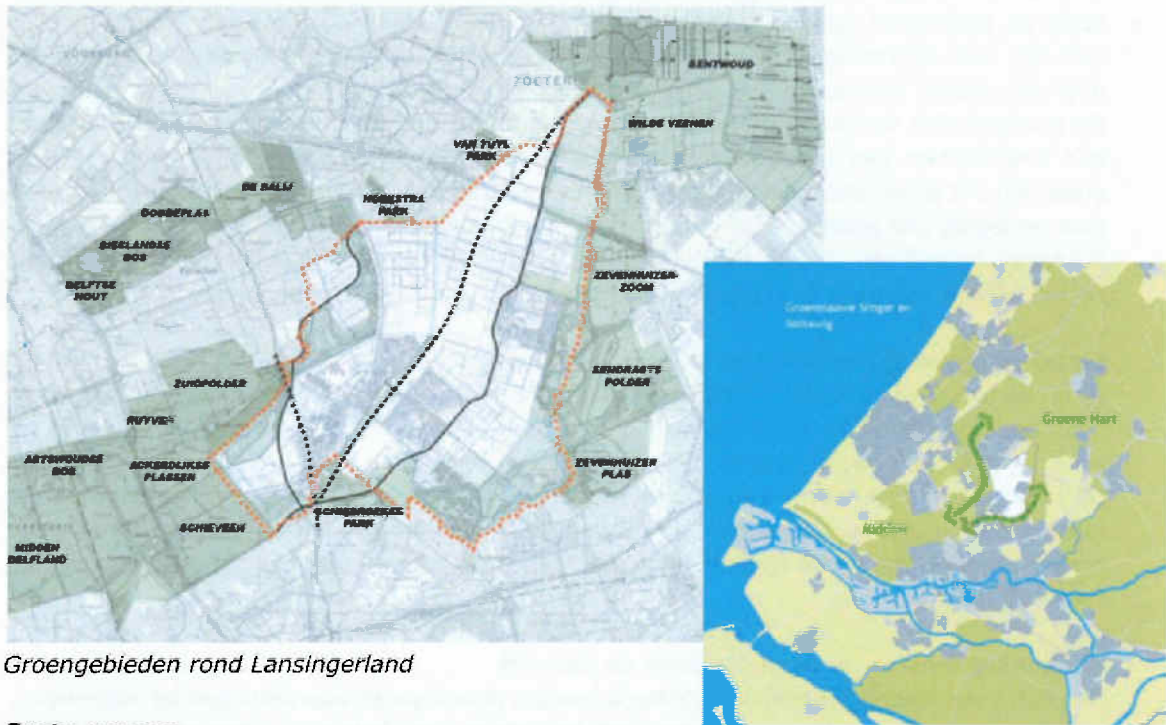
In Berkel en Rodenrijs streeft de gemeente naar een concentratie van horeca op het plein bij de kruising van de Herenstraat en de Kerkstraat. De recreatieve functie van Berkel en Rodenrijs wordt daar verder mee versterkt. Op bijzondere locaties wordt de mogelijkheid verruimd voor horeca met een luxe ambiance en hoge kwaliteit.

In Bergschenhoek kan extra daghoreca de dorpskern verlevendigen. In Bleiswijk is beperkt wijkgerichte dag- en avondhoreca mogelijk.

3.4. Groen en recreatie

Lansingerland is onderdeel van een groter geheel. Dit geldt zeker voor de groen en recreatiestructuur. Aan de oostkant ligt de Groenblauwe Slinger. Aan de oostkant loopt het Rottemerengebied, dat een verbinding krijgt met het Bentwoud. Lansingerland heeft ook een be-

langrijke regionale functie als recreatief uitloopgebied. De Visie groen en recreatie (2008) geeft een toekomstperspectief voor de ontwikkeling van groen en recreatie.

Groengebieden rond Lansingerland

Grote opgave

Binnen de gemeente worden grote groen- en watergebieden gerealiseerd. Het gaat met name om de aanleg van de Groenblauwe Slinger aan de westkant van de gemeente, Vlinderstrik en het Hoekse Park aan de zuidkant, aanleg van het Annie M.G. Schmidtpark tussen Berkel en Rodenrijs en Bergschenhoek, versterking van de Rottezoom, inclusief extra waterberging en een aantal nieuwe en of kwalitatieve recreatieve oost-westverbindingen. Water heeft in de groengebieden een belangrijke recreatieve functie.

Indicatie grote opgave realisatie regionale groenstructuur (van circa 700 ha naar circa 1.750 ha)

locatie	ha netto
Rottezoom	280
Bleiswijkse Zoom-noord	48
Bleiswijkse Zoom	244
Groenzone	250
Park de polder	20
Annie M.G. Schmidtpark	75
Bergboezem	80
Vlinderstrik	70
Hoeksepark	180
Hoge Bergsche Bos	243
Lage Bergsche Bos	216
Triangelpark	50

Vier soorten groen en recreatiegebied

Lansingerland bezit vier typologieën groen- en recreatiegebieden:

- het stadspark 'Annie M.G. Schmidtpark';
- het regiopark 'Rottemeren';
- het landschapspark 'Berkel-Pijnacker';

- de groenzone 'Zuidrand Lansingerland'.

Uitgangspunt is behoud van de onderscheidende karakteristieken.

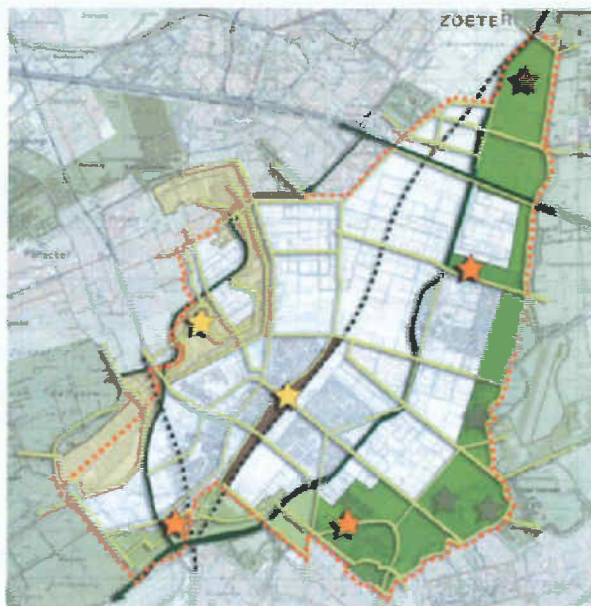
Visie groen en recreatie

In de vier typologieën gaan recreatieve concentratiepunten fungeren als trekker voor en uitvalsbasis van de groen- en recreatiegebieden. Eén concentratiepunt bezit meerdere recreatievoorzieningen en voldoende parkeergelegenheid. Vanaf hier vertrekken wandel-, fiets- en/of kanoroutes.

De concrete invulling is afhankelijk van vraag, aanbod en de gewenste gebiedskwaliteit en -identiteit. De doelgroep is sterk afhankelijk van de situering nabij het openbaar vervoer en in het wegennetwerk.

De groen- en recreatiegebieden vormen een goed netwerk op regionaal schaalniveau. Echter, op lokaal niveau is het netwerk te grofmazig. Wenselijk is een fijnmaziger raamwerk met goed functionerende en aantrekkelijke recreatieve routes.

Met name in de oost-westverbindingen en de aantrekkelijkheid van het raamwerk is meerwaarde te behalen.

Stadspark Annie M.G. Schmidtpark

Het Annie M.G. Schmidtpark heeft een verbindende functie tussen Berkel en Rodenrijs en Bergschenhoek. In dit groen en recreatiegebied is naast groen ook ruimte voor gebouwde voorzieningen. Het nieuwe zwembad is hier een goed voorbeeld van.

Het park wordt een echte verblijfspot met ruim aanbod voor intensieve vormen van recreatie. De inrichting en beheer van het park is intensief. Veel aandacht wordt besteed aan goede langzaamverkeersverbindingen met de omliggende wijken.

Water heeft vooral een recreatieve functie. Natuurontwikkeling is ondergeschikt aan de recreatieve functie.

Regiopark Rottemeren

Het Regiopark Rottemeren heeft een regionale aantrekkingskracht met veel recreatievoorzieningen en routes. Er is sprake van een hoge recreatieve opvangcapaciteit.

Het Regiopark faciliteert diverse doelgroepen en is een dynamisch en actief vrijetijdscultuurlandschap. Als zodanig moet het Regiopark verder ontwikkeld worden.

Rottezoom vormt een essentiële schakel binnen het regiopark Rottemeren en verbindt het noordelijker voorziene Bentwoud met de zuidelijker gelegen Eendragtspolder, het Hoge en Lage Bergse Bos en het Hoekse Park. Belangrijk voor het recreatieve aanbod zijn de doorgaande recreatieve verbindingen door het Rottemereengebied, met name de verbinding met het Bentwoud en de Eendragtspolder.

Daarnaast is de ecologische verbinding van belang, als onderdeel van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur. Ook dient de ontwikkeling van het groenproject het duurzaam behouden van een open landschap en het versterken van de cultuurhistorische aspecten. De recreatieve inrichting wordt gecombineerd met het vergroten van de waterbergingscapaciteit.

Landschapspark Berkel-Pijnacker

De Groenzone Berkel-Pijnacker is onderdeel van de Groenblauwe Slinger.

Met de voorgestane inrichting wordt de balans gezocht tussen landschap, natuur, water en recreatie. Het cultuurlandschap blijft herkenbaar. Het gebied blijft relatief open en is zeer waterrijk. De Groenzone is een extensief uitloopgebied voor omliggende wijken. De inrichting en het beheer is extensief. Veel aandacht gaat uit naar waterberging en watergerelateerde natuurontwikkeling.

Groenzone Zuidrand Lansingerland

Tot de Groenzone Zuidrand Lansingerland behoren de deelprojecten Vlinderstrik, Park de Polder en Bergweg-zuid. De Zuidrand wordt niet zozeer een verblijfsgebied, maar eerder een 'doorgangsgebied'.

Een uitzondering hierop vormt Park de Polder, als uitloopgebied voor de wijk Wilderszijde.

Op hoofdlijnen richt de planvorming zich op goede doorgaande wandel- en fietsroutes én een ecologische verbinding tussen Polder Schieveen en het Regiopark Rottemeren. Hierdoor wordt de barrièrewerking van de grootschalige infrastructuur verminderd.

De inrichting en het beheer zijn zeer extensief. Dit biedt kansen voor natuurontwikkeling.

Versterking recreatieconcentratiepunten

Stadspark Annie M.G. Schmidtpark

Het stadspark wordt een recreatief concentratiepunt met ruimte voor bijzondere voorzieningen te creëren bij de entrees, zoals:

- een kinderboerderij (geen zorgboerderij of educatief centrum);
- één of enkele speeltuinen;
- een pannenkoekenhuis;
- een eetcafé/bistro;
- een openluchttheater;
- een oranjerie/theetuin;
- kunstatelier, in openbare ruimte.

Landschapspark Berkel-Pijnacker

Voorgesteld wordt om een recreatief concentratiepunt in dit gebied te ontwikkelen om de recreatieve opvangcapaciteit te vergroten en vormt een belangrijke trekker voor en uitvalsbasis van het gebied. Logischerwijs sluit het thema van het concentratiepunt aan bij het natuurlijke en waterrijke karakter.

Voor de verdere uitwerking ligt samenwerking met de gemeente Pijnacker-Nootdorp voor de hand. Gedacht kan worden aan:

- een educatief centrum, landschap-,water- en natuurgerelateerd;
- horeca;
- boot- en kanoverhuur.

Een aandachtspunt voor recreatieve voorzieningen in de Groenzone is de autobereikbaarheid.

Groenzone Zuidrand Lansingerland

In de Vlinderstrik is een regionaal recreatief concentratiepunt gepland. De locatie is goed toegankelijk met het openbaar vervoer (station Berkel en Rodenrijs) en daarmee zeer geschikt voor dagrecreatie. Gedacht kan worden aan gebouwde recreatieve voorzieningen die zich richten op het gezin:

- Serpo, het reptielendierenpark, wordt reeds genoemd als kandidaat;
- een Doe-museum en/of ontdekhoek;
- een overdekte speeltuin;
- aanvullende horecavoorzieningen.

Regiopark Rottemeren

Aanvullend op kwaliteitsverbetering en uitbouw van recreatieve knooppunten wordt voorgesteld om recreatieve concentratiepunten toe te voegen aan het Regiopark Rottemeren.

Op de grens tussen het Hoekse Park en het Lage Bergse Bos.

Een passende invulling lijkt een scala aan voorzieningen die gerelateerd zijn aan avontuurlijk buitenspelen, zoals:

- een speelbos;
- een speeldernis;
- een midgetgolf;
- lichte horeca.

Mits een goede en directe autoverbinding wordt gerealiseerd met de N209 kan in de Rottezoom een recreatief concentratiepunt komen met bovenregionale aantrekkingskracht, mede gezien de ligging aan de A12. Met dit concentratiepunt kan Lansingerland zich profileren. Deze ontwikkeling is onderdeel van de studiezone Rottezoom.

Een regionaal recreatief concentratiepunt in de Bleiswijkse zoom-noord ligt centraal in het glastuinbouwgebied en is uitermate geschikt om de ambitie en identiteit van de Greenport op een aansprekende wijze te verbeelden. In combinatie met de ligging aan de Rotte kan gedacht worden aan een invulling met:

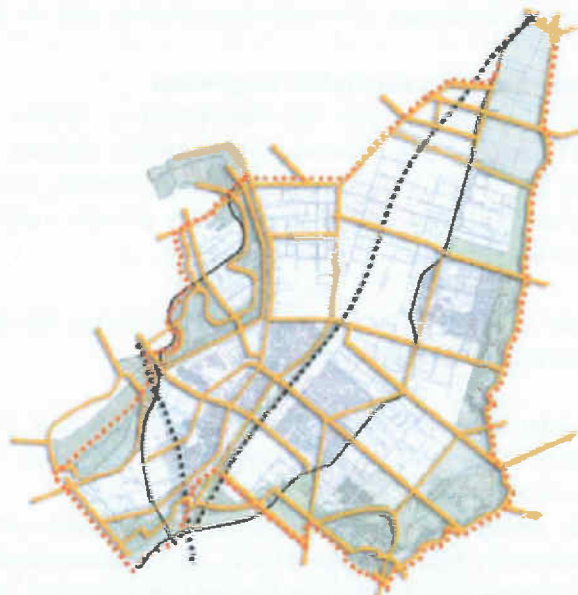
- glasgerelateerd educatief centrum;
- lichte horeca en/of verblijfsaccommodaties;
- fiets- en botenverhuur;
- waterrecreatie.

Aantrekkelijke groene recreatieve routes

Dé opgave voor Lansingerland is om een aantrekkelijk en fijnmazig groen en recreatief raamwerk te ontwikkelen op het niveau van de gemeente zelf. Het gaat hierbij met name om verbetering van de oost-westrelatie en de recreatieve aantrekkelijkheid. Fysieke barrières, zoals de Rotte, de N209 en de N470/N471, worden geslecht met meer, directere en sociaal veilige passages.

Dit raamwerk is een aanvulling op en verfijning van de grove structuur van de groen- en recreatiegebieden. Het doel is met name om de eigen inwoners aantrekkelijke recreatieve routes aan te bieden tussen de woonwijk en de grotere groen- en recreatiegebieden.

Het raamwerk faciliteert diverse vormen van langzaam verkeer en vormt de belangrijkste toegangen voor de recreatiegebieden. In een later stadium moet het raamwerk gespecificeerd worden naar doelgroep: fietsen, skeeleren, wandelen, ruiterroutes, bevaarbare routes, rustplekken, etc. Voor de verschillende doelgroepen worden aantrekkelijke routes gecreëerd.

3.5. Mobiliteit

Capaciteit rijkswegen vergroten

De drukte op rijkswegen A12, A13, A16 en A20 is nu al een probleem, en dat probleem wordt tot 2020 alleen maar groter. Om de mobiliteit en daarmee de economie niet tot stilstand te laten komen, moeten de stadsregio en het stadsgewest, maar vooral het Rijk, investeren in de capaciteitsvergroting van deze rijkswegen.

Het Rijk legt in het komende decennium de verbinding A13-A16 aan. Deze nieuwe rijksweg loopt vanaf de kruising A20-A16 in Rotterdam naar de A13 bij Rotterdam Airport/Schiebroek. De A13-A16 loopt door het zuidelijk deel van Lansingerland, om Rotterdam Airport heen. Het doel van deze nieuwe weg is

om de problemen op de knooppunten Kethelplein en Terbregseplein te verminderen.

Door de aanleg van deze nieuwe snelweg kan Lansingerland beter worden aangesloten op het landelijk wegennet. Een aansluiting met een duurzame inpassing bij de kruising van de A13-A16 met de N209 en N471, dus ter hoogte van de Doenkade en de G.K. van Hogendorpweg, heeft de voorkeur van de gemeente Lansingerland. Een belangrijk aandachtspunt om de toegankelijkheid voor fietsers en wandelaars te waarborgen is de aanleg van voldoende kruisingen voor langzaam verkeer met de nieuwe rijksweg.

Doorstroming secundair wegennet

Uit de prognoses van het Mobiliteitsplan (2008) blijkt dat de provinciale wegen N470 en N471 voorlopig een toereikende capaciteit hebben. Op de grote kruispunten van deze wegen kan in de spits echter wel filevorming ontstaan. De N471 wordt waarschijnlijk verdubbeld. De provincie verdubbelt de N209 op diverse plaatsen, zodat het stuk tussen de A13 en de afrit Boterdorpsweg vierbaans wordt.

Daar waar de N209 om Bleiswijk heen loopt, wordt onderzoek gedaan naar het verleggen of duurzaam inpassen van de weg.

Tussen de aansluiting Boterdorpsweg en A12 wordt de verkeersafwikkeling op de N209 slecht als er geen maatregelen worden genomen. Het grootste probleem is de filevorming op de kruispunten.

Het verkeer op de N209 is grotendeels lokaal verkeer. De oplossing moet dan ook worden gezocht in het versoepelen van de verkeersafwikkeling op de kruispunten: ongelijkvloerse kruisingen voor fietsers en een grotere capaciteit voor in- en uitvoegen.

De gemeente dringt bij de provincie aan op maatregelen in die richting.

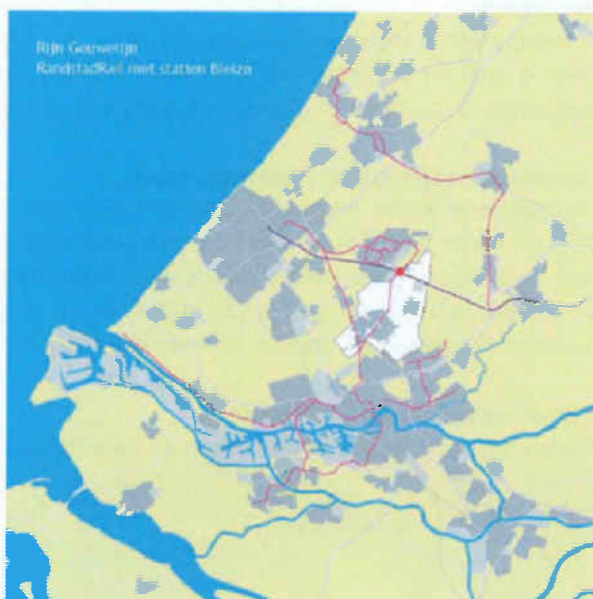
Openbaar vervoer

De komende jaren wordt fors ingezet op verbetering van het openbaar vervoer.

Het biedt een ontspannen en snelle manier van reizen naar de centra van de omliggende steden.

Een belangrijke eerste stap om het gebruik van het openbaar vervoer te vergroten, is om het voor veel mensen makkelijk bereikbaar en toegankelijk te maken. Daarnaast moeten alle haltes goed bereikbaar zijn per fiets en wordt het meenemen van de fiets in de trein eenvoudiger.

Speerpunten zijn lightrail Rotterdam-Den Haag, HOV Bleizo, ZoRo-bus en een HOV-verbinding Rotterdam-Alexander-Delft.

Fietspaden

Voor de korte afstanden wordt de fiets steeds belangrijker. Naast de toenemende congestie komt dat ook door de groei van het aantal (oudere) inwoners, het duurder worden van de mobiliteit (mensen gaan dichterbij huis werken) en de verwachte stijgende populariteit van fietsrecreatie.

Daar waar de capaciteit van de huidige fietspaden te klein dreigt te worden, gaat de gemeente fietspaden verbreden. Om de fietspaden comfortabeler te maken, worden ze voorzien van beplanting. De groengebieden van Lansingerland worden beter bereikbaar gemaakt voor fietsers. Dit geldt voornamelijk voor Rottezoom, Bleiswijkse Zoomnoord, Groenblauwe Slinger en Zuidpolder.

In 2020 is het fietsnetwerk gecompleteerd en zijn de knelpunten opgelost. Na 2020 wordt het netwerk verder uitgebreid. De fietsverbinding tussen Hofvijver-Hofplein, langs de voormalige Hofpleinlijn, wordt na 2020 afgerond. Lansingerland krijgt daarmee goede verbindingen naar het centrum van Rotterdam en Den Haag.

De ongelijkvloerse kruisingen, die het capaciteitsprobleem op provinciale weg N209 moeten oplossen, hebben veel prioriteit bij de gemeente, maar moeten door de provincie gerealiseerd worden.

Verder komt er na 2020 een nieuwe dwarsverbinding tussen de Noordeindseweg en de Bleiswijksezoom ten noorden van de woonkern Bergschenhoek/Berkel.

Voetpaden

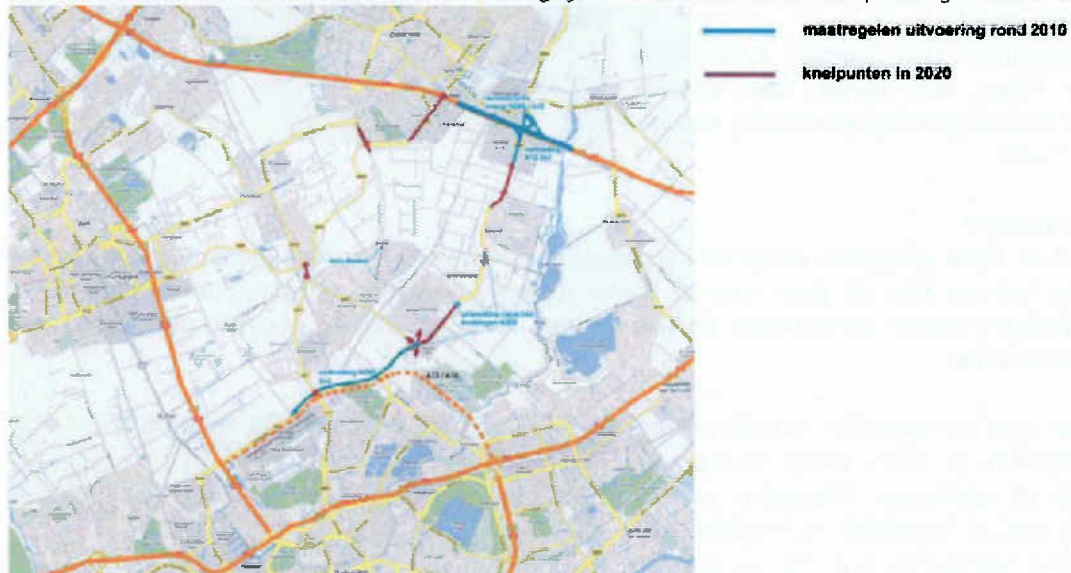
De voetpaden worden in de toekomst meer en meer multifunctioneel gebruikt. Naast voetgangers maken scootmobiel, rollators en segways, maar ook rollerskaters, gebruik van voetpaden. Deze moeten daarom obstakelvrij worden gemaakt, en waar nodig verbreed.

Hoofdwegenstructuur Lansingerland

Lansingerland wordt omgeven door een ring van autosnelwegen (A20, A13, A12). De N209 (2x), de N470 (2x) en de N471 zorgen voor een verbinding tussen de Lansingerlandring en deze snelwegen. Deze verbindingswegen sluiten aan op een ring van gebiedsontsluitingswegen buiten de bebouwde kom (de N470, N471, Klapwijkseweg/Boterdorpseweg, N209 en de Laan van Mathenesse). Samen vormen deze de hoofdstructuur van het wegennet.

Infrastructurele maatregelen

In onderstaande kaartbeelden staan de belangrijkste infrastructuurele aanpassingen tot 2020.

Aanpassing autonet

Aanpassing ov-net

Aanpassing fietsnet

3.6. Duurzaamheid

In de gemeente is momenteel volop aandacht voor de thema's bodem, geluid, luchtkwaliteit en afval. Vuile grond wordt gesaneerd, er is geluidsbeleid in ontwikkeling, de luchtkwaliteit voldoet aan de normen en afvalverwerking verloopt zonder problemen.

De meeste aandacht gaat uit naar het energievraagstuk: een mondiaal thema met een doorwerking op nationaal en lokaal niveau.

Ook in Lansingerland verbruiken we steeds meer energie. Het is dan ook van groot belang tijdig nieuwe energiesystemen te implementeren waarbij we als gemeente minder afhankelijk zijn van energieleveranciers.

Het verduurzamen van de energiehuishouding vindt plaats langs verschillende wegen:

- flinke energiebesparing en betere efficiency zijn de meest kosteneffectieve methoden;
- toepassen van hernieuwbare energiebronnen met een grote rol voor aardwarmte, warmte-/koudeopslag, biomassa, wind en zon;
- schone toepassing van niet-duurzame bronnen (bijvoorbeeld stoken van kolen met CO₂-afvang en -opslag).

Besparen op energie in woningen en bedrijven

In 2008 is het energielabel ingevoerd voor overheidsgebouwen en woningen die wisselen van eigenaar of huurder. De energieprestatiecoëfficiënt (EPC) voor woningbouw gaat van 0,8 nu naar 0,6 in 2011 en naar 0,4 in 2015. Het doel is dat de nieuwe en gerenoveerde woningen die na 2020 worden opgeleverd energieneutraal zijn. Om dit te bereiken zal de gemeente flexibel met de regelgeving omgaan. De gemeente heeft tot doel op termijn een vergelijkbare normstelling voor de energieprestatie in te voeren voor bestaande woningen.

De energieprestatienorm voor utiliteitsbouw wordt ook verscherpt, zodat in 2017 de nieuwbouw van gebouwen anders dan woningen 50% energie-efficiënter is.

Om deze ambitieuze doelstellingen te halen worden afspraken hierover vastgelegd in convenanten tussen gemeente, projectontwikkelaars en woningcorporaties. Doel van de maatregelen is alle woningen, kantoren en bedrijfsgebouwen energieneutraal te krijgen.

Aanwezige warmte benutten

Het benutten van al aanwezige warmte door middel van warmte-/koudeopslag (WKO), aardwarmte en restwarmte, ligt voor Lansingerland binnen handbereik.

Voor het toepassen van warmte-/koudeopslag blijkt de bodem in Lansingerland geschikt en ook de eerste toepassing van aardwarmte (geothermie) is aangelegd. Energieopslag wordt toegepast om de dag/nacht- en seizoensfluctuaties op te vangen die horen bij de toemende inzet van hernieuwbare energiebronnen. De glastuinbouw is in deze ontwikkelingen een grote voorloper.

Het Warmtebedrijf Rotterdam voert overleg met de gemeenten in Zuid-Holland over deelname in een centrale ringleiding die grote delen van Zuid-Holland van warmte kan voorzien: het zogenaamde warmteweb. Lansingerland wil aanhaken bij dit warmteweb. Om dit economisch rendabel te maken gaat Lansingerland zelf eerst eigen warmteleveringen opzetten waarbij clusters van woningen of woonwijken worden voorzien van aardwarmte, restwarmte vanuit de glastuinbouw of WKO.

De komende jaren wil de gemeente een stimulerende rol spelen in de realisatie van kleinschalige, decentrale energiesystemen, zoals nieuwe woonwijken met WKO, waarbij de warmtepomp wordt aangedreven door zonne-energie en toepassing van zonnecellen in woningbouw.

De straatverlichting en de rioleringspompen, momenteel nog de grootste kostenposten van de gemeentelijke energierekening, werken vanaf 2020 op zonne- en windenergie.

Groene stroom en inzet op energiezuinig wonen en werken zijn belangrijke pijlers onder de realisatie van de CO₂-doelstelling van de gemeente.

Er wordt ook veel verwacht van de nieuwe generatie CV-ketels. Deze leveren naast warm water en verwarming ook elektriciteit. Het zijn eigenlijk kleine WKK's (warmtekrachtkoppelingen) die met een veel hoger rendement werken dan de grote elektriciteitscentrales.

CO₂-neutraal

In de programmabegroting van Lansingerland is opgenomen dat de gemeente in 2025 CO₂-neutraal moet zijn. De gemeente heeft de regionale Klimaatagenda op 5 juni 2008 ondertekend om de CO₂-uitstoot in de regio Rotterdam gezamenlijk aan te pakken.

Het warmtenet, de verhoging van de energieprestatienorm en de inspanningen van de glastuinbouw zijn belangrijke elementen voor het bereiken van de energiedoelstelling in 2025. Verkeer en vervoer zullen ook een belangrijke bijdrage leveren.

Hergebruik

De komende decennia komt er veel meer hergebruik van materialen dan nu het geval is. Enerzijds wordt deze aandacht voor hergebruik ingegeven door schaarste aan grondstoffen (het wordt economisch rendabel), anderzijds speelt het milieubewustzijn een grote rol.

Daar waar het economisch rendabel is om materialen terug te winnen of te hergebruiken, zal de markt dit oppakken. De overheid zal zich vooral richten op inzameling van materialen die een belasting voor het milieu betreffen. De bestaande locaties met glas- en papiercontainers worden uitgebreid met stations voor inzameling van plastic en wellicht ook voor andere stoffen of voorwerpen. Het gaat daarbij om de stoffen die bij de verwerking van afval moeilijk uit de afvalstroom te halen zijn. Vanaf 2020 moet 90% van het afval worden hergebruikt.

3.7. Water

Door het veranderende klimaat krijgt de regio een steeds grotere hoeveelheid hemelwater te verwerken. De bergingscapaciteit voor oppervlaktewater in Lansingerland moet daarom worden vergroot.

De twee betrokken hoogheemraadschappen (Deifland aan de westzijde en Schieland en de Krimpenerwaard aan de oostzijde van de landscheiding) zijn hier al op voorbereid. De benodigde oppervlakte wordt voornamelijk gevonden in het verbreden van bestaande watergangen en waterpartijen.

De combinatie van deze wateropgave met de ontwikkeling van de groen- en recreatiegebieden kan een positief effect hebben op de recreatieve betekenis en beleving van de natuurwaarde. Open water is in stedenbouwkundige plannen een volwaardig en kwalitatief gewild element.

Er is een gemeentelijk waterplan in voorbereiding. De uitkomsten hiervan, waaronder zoeklocaties voor waterberging, zijn uitgangspunt voor de structuurvisie.

3.8. Welzijn, zorg, sport en onderwijs

Welzijn en zorg

Onderzoek community-centers in de wijken

Het communitycenter is een centrum – één of meerdere gebouwen die onderling eenvoudig te bereiken zijn – waar allerlei functies en faciliteiten bij elkaar zijn gebracht. Het zijn eigentijdse voorzieningen die centraal in de wijk zijn gevestigd en 'à la carte' aansluiten op de behoeftes, wensen en eisen van de inwoners uit die wijk.

Een communitycenter is in eerste instantie een nieuwe organisatievorm van diensten en activiteiten die nu al door de overheid worden uitgevoerd. Door deze nieuwe organisatievorm doet de mogelijkheid zich voor nieuwe functies en activiteiten toe te voegen. De uitstraling is niet zorggericht maar kwaliteitsgericht. Een communitycenter is een plaats waar informatie-, zorg-, sport-, comfort- en ontmoetingsvoorzieningen bij elkaar zijn gegroepeerd. Het is een laagdrempelige voorziening voor elke leeftijdscategorie. Community-centers zijn 16 uur per dag 7 dagen in de week geopend. De verschillende onderdelen kennen eigen openingstijden. Afhankelijk van de samenstelling van de wijk en de eisen en behoeftes van de inwoners zijn (keuzes van) de volgende functies gecombineerd.

<p><i>Informatiecluster:</i> Gemeentelijk servicepunt Informatiesteunpunt Bibliotheek Digitheek (open leercentrum/ mediatheek/internet)</p> <p><i>Jeugdcluster:</i> Centrum voor Jeugd en Gezin Kinderopvang en Buitenschoolse opvang Basisonderwijs Jeugd ontmoetingsruimte Logopedie</p> <p><i>Seniorencluster:</i> Woonzorgcentrum Spreekuur Seniorenadviseur Steunpunt mantelzorg Steunpunt dementie Seniorensociëteit</p>	<p><i>Comfortcluster:</i> Muziekonderwijs Oefenruimtes voor muziek Multifunctionele ruimte (vergaderingen, kleine concerten, buurtvoorstellingen, tentoonstellingen, cursussen) Restaurant met maaltijdservice Tearoom Sportfaciliteiten Wellnessvoorzieningen</p> <p><i>Zorgcluster:</i> Eerstelijns lichamelijke en geestelijke gezondheidszorg Thuiszorgorganisatie WMO steunpunt Vrijwilligerscentrale</p>
---	---

Sport

Bijzondere aandacht is er voor het ontwikkelen van een gezonde leefstijl voor jong en oud. Het bevorderen van een gezonde leefstijl gebeurt door voorlichting, educatie en recreatieve activiteiten. De deelname aan sportactiviteiten (in- en outdoor) door kinderen en jongeren wordt actief bevorderd.

Met een breed en laagdrempelig aanbod zijn sportactiviteiten voor iedereen toegankelijk. De faciliteiten voor binnen- en buitensport in Lansingerland nemen de komende jaren toe. Een totaalaanbod op het gebied van sport en recreatie biedt inwoners de keuze en de mogelijkheid eenvoudig te switchen tussen verschillende sporten en verschillende tijden waarop gesport wordt. Voor sporters die buiten verenigingsverband willen sporten, worden faciliteiten in de openbare ruimte gecreëerd (spel- en rustplekken, speel- en sportattributen, veilige en aantrekkelijke routes, bewegwijzering, enz.).

De sportverenigingen verbreden hun aanbod met nieuwe en aangepaste sporten die aansluiten bij de toenemende behoefte aan individuele sportbeoefening en de veranderende sportbehoefte van senioren.

De inzet van de gemeente richt zich op een verdere samenwerking tussen de (sport)verenigingen onderling en een verbreding van de samenwerking naar andere sectoren. Ook vindt meer samenwerking met commerciële aanbieders van sportieve en recreatieve activiteiten plaats.

Uitbreiding sportpark Bleiswijk, Berkel en Bergschenhoek

Door de bevolkingsgroei en -samenstelling ligt tot 2020 het accent op een uitbreiding van velden en accommodaties voor actieve binnen- en buitensporten, gericht op de jeugd en hun ouders. Daarna vindt een accentverschuiving plaats naar een ruim aanbod van sporten waar de 50-plusser aan mee kan doen. Bij uitbreiding van accommodaties en velden wordt rekening gehouden met deze verwachte verandering in sportbehoefte.

De accommodaties zijn gericht op flexibiliteit en multifunctionaliteit.

De gemeente spant zich in om de exploitatie van haar sportaccommodaties over te dragen aan maatschappelijke ondernemingen en zo de efficiëntie van het gebruik van de sportvelden en accommodaties verder te verhogen.

Sportverenigingen gaan zich zo mogelijk omvormen tot sportaanbieders en zullen zich indien financieel en organisatorisch mogelijk niet meer exclusief op één of enkele sporten richten. Een sporter kan daardoor steeds lid van de vertrouwde vereniging blijven, ook als hij een andere sport gaat beoefenen. Buitensport gaat zich concentreren op drie buitensportaccommodaties in de gemeente.

Sportvelden en -hallen worden door diverse gebruikers gedurende de gehele dag gebruikt: er is altijd wel wat te doen. Hierdoor verbreedt het aanbod en neemt de toegankelijkheid toe.

Onderwijs

Het onderwijs wordt geconfronteerd met de volgende ontwikkelingen:

- tot 2020 neemt het leerlingenaantal in het basisonderwijs toe, maar in de jaren daarna neemt het af. In het voortgezet onderwijs vindt deze ontwikkeling iets later plaats;
- de komende jaren ontstaat door vergrijzing van de beroepsgroep een tekort aan docenten;
- de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt vraagt bijzondere aandacht. Vooral de aansluiting van bedrijfsopleidingen op kennisintensieve bedrijvigheid moet worden geoptimaliseerd;
- toename van de arbeidsparticipatie maakt dat ouders minder tijd hebben om zelf de opvang van hun kinderen te verzorgen;
- ouderparticipatie in het onderwijs neemt door de grotere arbeidsparticipatie af.

Het aanbod van primair en voortgezet onderwijs groeit mee met de toename van het inwonersaantal.

Na de uitbreiding van het aantal schoollocaties krijgt een aantal schoolgebouwen vanaf 2020 een andere bestemming.

Door de afname van leerlingen ontstaat over ruim 10 jaar een sterkere concurrentie tussen scholen.

Het aanbod moet optimaal zijn om ouders en leerlingen voor de school te winnen. Het succes van de leerlingen in het vervolg van hun opleiding of carrière bepaalt de keuze voor een school. Vanuit deze achtergrond scherpen scholen zelf hun eindkwalificaties aan. Ook de efficiënte organisatie van onderwijs, tussenschoolse en naschoolse opvang zijn belangrijk bij de schoolkeuze. Dit leidt tot integratie van aanbieders van jeugdactiviteiten.

De technologische mogelijkheden voor het onderwijs nemen in de komende jaren sterk toe. Afstandsonderwijs, leerstromen voor hoogbegaafden, remedial teaching uitgevoerd door computers en elektronische leerboeken worden gebruikt voor innovatie en kwaliteitsverbetering in het onderwijs.

Deze ontwikkelingen bepalen de toekomst van het onderwijs op termijn meer dan de huidige discussie over de didactische aanpak.

Breed aanbod

Het basisonderwijs wordt ingericht volgens het brede school-concept. Waar mogelijk wordt aangehaakt bij de community-centers. Van 's morgens tot 's avonds kunnen de kinderen een op elkaar afgestemd aanbod krijgen van onderwijs, sport, kunst en cultuur en andere sociaal-culturele activiteiten.

Ook het voortgezet onderwijs investeert in toenemende mate in de samenwerking met instellingen op het gebied van sport, sociaal-culturele en kunstzinnige activiteiten. Daar waar schooluitval dreigt en/of sprake is van een samenloop van problemen wordt vanuit verschillende invalshoeken adequate zorg geboden.

Permanente educatie en volwassenenonderwijs nemen door de samenwerking met het reguliere onderwijs toe. Het grote aantal ouderen dat behoefte heeft aan studie leidt tot een aanpassing in het onderwijsaanbod en studiebegeleiding. Mogelijkheden voor zelfstudie/thuisstudie en worden door de automatisering alleen maar groter.

Greenport Campus

Direct ten noorden van het tuinbouwproductiegebied ontwikkelen Lansingerland en Zoetermeer het kantoren- en bedrijvenpark Bieizo. De zuidzijde van dit gebied moet een concentratiepunt voor research, development, innovatie en educatie op het gebied van marketing, productie en productontwikkeling van de glastuinbouw worden. De Greenport Campus kan hier een plaats vinden. Greenport Campus wordt een bedrijvenpark waarin onderwijsinstellingen, bedrijfsleven, andere organisaties en overheden op het gebied van glastuinbouw zich kunnen vestigen en heeft als doel het creëren van een innovatieve en interactieve ontmoetingsplaats waar alle actoren uit de Greenport bij elkaar komen.

Door de bloeiende markt van glastuinbouw en AGRO wordt in Lansingerland een uitgebreid onderwijs- en scholingsaanbod op dit vlak ontwikkeld. Voor deze en andere takken van industrie ontstaat een nauwe samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs.

In Lansingerland speelt een groot aantal nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen. Bij het verankeren daarvan wordt rekening gehouden met milieubelemmeringen en een PlanMer-plicht.

4.1. Structuurvisie en PlanMER

Wat is een PlanMER

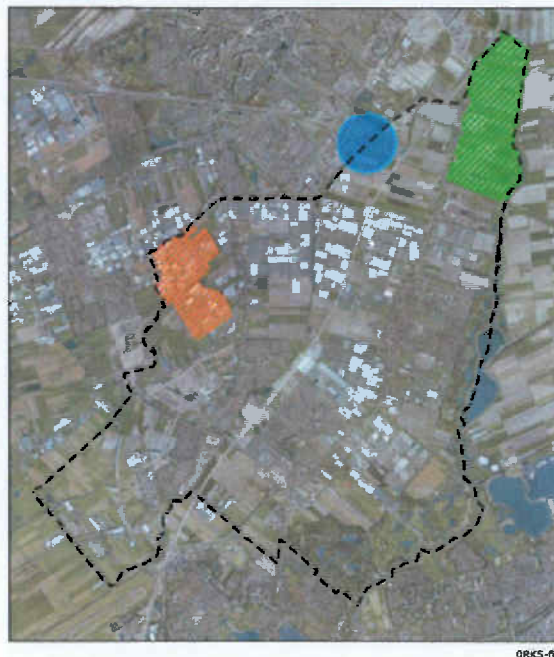
Om het milieubelang, naast andere belangen, een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming over activiteiten met mogelijk belangrijke gevolgen voor het milieu, wordt in Nederland sinds enkele decennia het instrument van de milieueffectrapportage toegepast.

Lansingerland en PlanMER

In de structuurvisie Lansingerland zijn verschillende relatief grootschalige ontwikkelingen opgenomen zoals de realisatie van nieuwe woonwijken, bedrijventerreinen en infrastructurele ingrepen. In veel gevallen zijn deze ontwikkelingen reeds vastgelegd in bestemmingsplannen, waar nodig in combinatie met een mer(-beoordeling). Wanneer projecten zijn vastgelegd in een bestemmingsplan, worden deze in het kader van dit planMER niet als nieuwe ontwikkelingen beschouwd, maar zijn deze onderdeel van de referentiesituatie.

Er is ook een beperkt aantal ontwikkelingen in de structuurvisie opgenomen die nog niet zijn vastgelegd in een bestemmingsplan en waarbij de omvang (programma/oppervlakte) mogelijk boven de drempelwaarden uit het Besluit m.e.r. ligt. Het gaat om de volgende ruimtelijke ontwikkelingen:

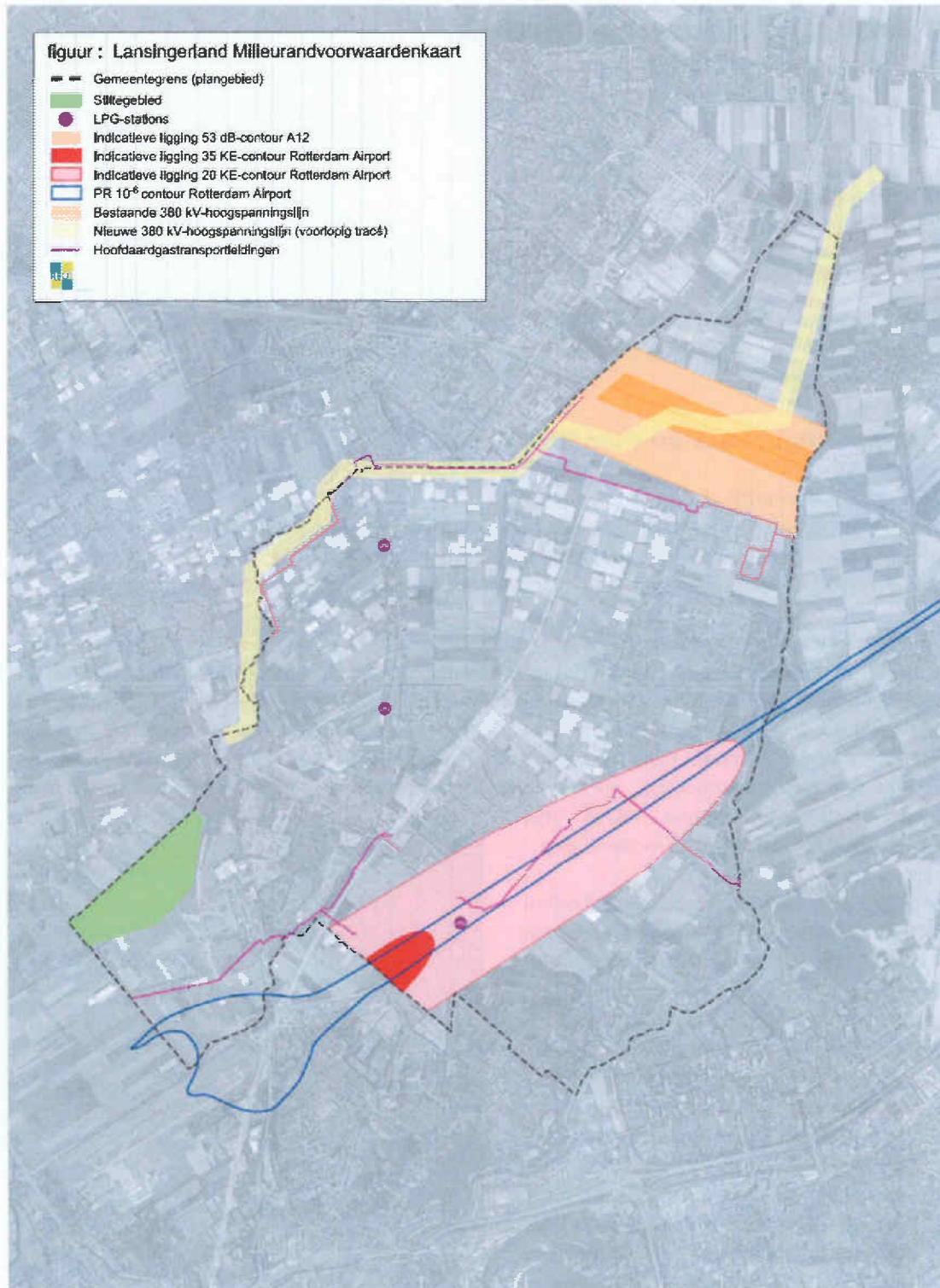
1. **Bleizo:** nieuw vervoersknooppunt op de lijn Den Haag-Utrecht, met ontwikkeling van bedrijven, kantoren en voorzieningen. Er is nog geen definitief programma voor deze ontwikkelingslocatie uitgewerkt, maar mogelijk dat deze ontwikkeling de drempelwaarde uit het Besluit m.e.r. voor een zogenaamd 'stadsproject' overschrijdt. In dat geval is sprake van een mer-beoordelingsplichtige activiteit.

Figuur 1.1: Overzicht mer(-beoordelings)plichtige activiteiten

- legenda
- plangebied (gemeentegrens)
 - Bleizo
 - Studiezone groen en recreatie
 - Studiezone herstructurering glas

Figuur Milieuranvoorwaardenkaart

2. **Rottezoom:** dit gebied is in het structuurplan opgenomen als 'studiezone groen en recreatie'. Er is nog geen concrete inrichting voor het gebied bekend, maar aangezien de oppervlakte van het totale gebied (gedeeltelijk op grondgebied van de gemeente Zoetermeer) circa 280 ha bedraagt, is sprake van een mer-plichtige activiteit.
3. **Herstructurering glastuinbouwgebied Oostland:** dit gebied is in het structuurplan opgenomen als 'studiezone glas herstructurering'. De aanleg, wijziging of uitbreiding van een glastuinbouwgebied is mer-beoordelingsplichtig wanneer de activiteit betrekking heeft op een oppervlakte van 50 ha of meer. Ook in dit geval geldt dat er nog geen concrete plannen zijn uitgewerkt, maar dat mogelijk sprake is van een mer-beoordelingsplichtige activiteit.

Uit het voorgaande blijkt dat de structuurvisie een kader schept voor de ontwikkeling van (mogelijk) mer-beoordelingsplichtige en projectmer-plichtige activiteiten. Dit betekent dat voor de structuurvisie Lansingerland sprake is van een planmer-plicht.

4.2. Milieurandvoorwaarden

In deel C is voor de verschillende milieuthema's een beschrijving gegeven van de huidige situatie en de autonome ontwikkelingen. De belangrijkste randvoorwaarden, aandachtspunten en beperkingen die daaruit naar voren komen zijn vertaald in een milieurandvoorwaardenkaart. Hieronder wordt een toelichting gegeven op deze belangrijkste randvoorwaarden en beperkingen.

Bodem en water

Bij functiewijzigingen moet worden bekeken of de bodemkwaliteit voldoende is voor de betreffende functiewijziging. Daarnaast dient bij ruimtelijke ontwikkelingen overleg te worden gevoerd met de waterbeheerder in het kader van de watertoets.

Ecologie

Bij ruimtelijke ontwikkelingen dient te worden onderzocht welke soorten ter plaatse voorkomen. Bij werkzaamheden (sloop, renovatie) aan gebouwen en bij de kap van bomen geldt dat er vleermuizen en broedvogels aangetroffen kunnen worden. In dat geval moet onthefing worden aangevraagd bij het Ministerie van LNV. Er geldt dan een relatief zware procedure waarbij eisen worden gesteld aan mitigatie en compensatie. Om verstoring van broedende vogels te voorkomen, moeten werkzaamheden, bij aanwezigheid van broedende vogels op en nabij de ontwikkelingslocatie, buiten het broedselzoen (begin maart-half juli) uitgevoerd worden.

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

De structuurvisie gaat uit van het behoud van de landschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden in de gemeente Lansingerland. Bij de uitwerking van ruimtelijke plannen dient aandacht te worden besteed aan de aanwezige cultuurhistorische waarden. In de gebieden met een redelijke tot hoge archeologische verwachtingswaarde moet bij grondwerkzaamheden dieper dan 0,5 m verkennend archeologisch onderzoek uitgevoerd worden voorafgaand aan de ontwikkelingen.

Luchtkwaliteit

De Wet luchtkwaliteit vormt geen belemmering voor de ontwikkelingen uit de structuurvisie. In de nabije toekomst wordt naar verwachting binnen de gehele plangebied voldaan aan de grenswaarden voor stikstofdioxide en fijn stof. Bij de verdere uitwerking van de plannen

moeten de gevolgen van de ontwikkelingen voor de concentraties luchtverontreinigende stoffen worden gekwantificeerd.

Geluid

Bij het mogelijk maken van nieuwe geluidsgevoelige functies binnen de geluidszones van wegen, spoorwegen en Rotterdam Airport dient aandacht te worden besteed aan het aspect geluid. Nieuwe geluidsgevoelige bestemmingen nabij wegen en spoorwegen dienen in principe te voldoen aan de voorkeursgrenswaarde. Op de milieurandvoorwaardenkaart is de 53 dB-contour van de A12 (indicatief) weergegeven. Dit is de weg met de hoogste geluidsbelasting binnen het plangebied. Overige relevante geluidsbronnen zijn de HSL-spoorlijn en de N209.

Ten aanzien van Rotterdam Airport gelden een 35- en 20 Ke-contour. Binnen de 35 Ke-contour is geen geluidsgevoelige bebouwing toegestaan. Binnen de 20 Ke-contour mogen slechts herstructurering en intensivering van bestaand bebouwd gebied plaatsvinden. Daarnaast zijn slechts uitbreidingen toegestaan voor zover deze zijn aangewezen binnen het streekplanbeleid (RR2020).

Op de grens van de gemeente Midden-Delfland en de gemeente Lansingerland is een stiltegebied, dat zich voor een klein deel op het grondgebied van de gemeente Lansingerland bevindt. Het provinciale beleid over stiltegebieden is erop gericht om de plaatsen waar geen of weinig geluidsbelasting, als gevolg van menselijke activiteiten, is te beschermen tegen verstoring van de (bijna) natuurlijke akoestische situatie.

Externe veiligheid

Binnen de gemeente Lansingerland bevinden zich verschillende risicovolle inrichtingen. Daarnaast vindt transport van gevaarlijke stoffen plaats over de A12, de N209 en door buisleidingen. De contouren voor het plaatsgebonden risico liggen niet buiten de betreffende wegen of leidingen. Wel moet voor de leidingen rekening worden gehouden met een zakelijke rechtstrook aan weerszijden van de leidingen. Bij ontwikkelingen op korte afstand van deze genoemde risicobronnen moet daarnaast een verantwoording van het groepsrisico plaatsvinden.

Hoogspanningsverbinding

Door het plangebied lopen een aantal (toekomstige) hoogspanningsverbindingen. In verband met elektromagnetische straling dient rekening te worden gehouden met een indicatieve zone waarbinnen geen functies mogen worden gerealiseerd waar kinderen langere tijd verblijven. Voor de bestaande 380 kV-leiding ten noorden van de A12 geldt een zone van 215 m aan weerszijden van de leiding. Voor de nieuwe 380 kV-leiding geldt, door toepassing van speciale hoogspanningsmasten, een zone van 100 m aan weerszijden van de leiding. Voor het ondergrondse deel van de verbinding geldt slechts een zakelijk rechtstrook ter bescherming van de leiding.

4.3. Mer(-beoordelingsplichtige) ontwikkelingen

Voor de mer(-beoordelingsplichtige) ontwikkelingen worden in de structuurvisie geen uitspraken gedaan over het exacte programma en de concrete invulling van de ontwikkelingslocaties. Om deze reden zijn de milieueffecten in het voorliggend planMER niet gedetailleerd, maar op hoofdlijnen in beeld gebracht. Op basis van het voorgaande wordt geconcludeerd dat de beoogde ontwikkelingen naar verwachting mogelijk zijn binnen de wettelijke kaders.

Wel geldt voor vrijwel alle milieuthema's dat bij de verdere uitwerking van de plannen nader onderzoek dient plaats te vinden. Voor alle drie de ontwikkelingen gaat het om verkennend bodemonderzoek, ecologisch veldonderzoek en archeologisch onderzoek. Er moet bij de inrichting van de gebieden rekening worden gehouden met de aanwezige cultuurhistorisch waardevolle lijnen en de aanwezige leidingen. In het kader van de watertoets moet overleg plaatsvinden met de waterbeheerder. Voor Bleizo zijn ten slotte het groepsrisico als gevolg van het transport van gevaarlijke stoffen over de A12 en de mogelijke effecten op de luchtkwaliteit belangrijke aandachtspunten.

De definitieve toetsing aan de wet- en regelgeving vindt plaats in het kader van het bestemmingsplan waarmee de ontwikkelingen worden mogelijk gemaakt, en de mer(-beoordeling) die in dat kader wordt opgesteld. Daarbij wordt tevens aandacht besteed aan monitoring en evaluatie van de milieueffecten die optreden als gevolg van de uitvoering van de plannen.

5.1. Proces

Het proces om te komen tot een structuurvisie is verdeeld in vier gerichte werkstappen:

1. Uitgangspunten en Koers: wat ligt vast en waar is discussie over?
2. Ontwikkelingsopties en Keuzes: waar zijn nog keuzes te maken?
3. Ontwerpstructuurvisie: wat gaan we concreet doen tot 2025?
4. Besluitvorming structuurvisie.

In de notitie *Uitgangspunten en Koers* zijn in een korte slag alle ruimtelijke (relevante) projecten en beleidsplannen bij elkaar gebracht en de belangrijkste dilemma's voorgelegd. Het college heeft deze notitie op 24 maart 2009 besproken en heeft aangegeven dat dit input is voor de op te stellen ontwerpstructuurvisie. Er is in hoofdlijnen duidelijkheid en consensus over het ruimtelijk beleid en de meeste ontwikkelingslocaties. In deze eerste stap zijn 15 onderwerpen boven komen drijven, waar nog discussie over is.

In de notitie *Ontwikkelingsopties en keuzes* zijn de discussiepunten uitgewerkt. In dit proces is gebleken dat er geen grote keuzes meer te maken zijn. Het meeste staat al vast. In enkele gevallen zijn nieuwe keuzes voorgesteld. De meeste voorstellen zijn aanscherpingen van keuzes die al eerder zijn gemaakt. Daarom is ervoor gekozen om niet te werken met verschillende ontwikkelingsrichtingen of scenario's. Er zijn direct voorstellen gedaan. De keuzes zijn na een brede discussie met de projectgroep, klankbordgroep, college en raadscommissie (in mei en begin juni 2009) uitgangspunt voor verdere uitwerking in de structuurvisie.

5.2. Hoofdkeuzen en afweging

Deze paragraaf laat de belangrijkste keuzen en het afwegingsproces zien. De uitkomst van dit proces was input voor de structuurvisie in deel A.

Wat zijn de gevolgen van de ontwikkelingen op de woningmarkt?

Keuzes

- Uit blijven gaan van een haalbare woningbouwplanning. Op dit moment is dat circa 700 woningen per jaar.
- Voorrang te geven aan alle lopende woningbouwplannen en in principe geen medewerking te verlenen aan nieuwe woningbouwinitiatieven (behalve bij bijzondere omstandigheden).
- Vasthouden aan het woningbouwprogramma dat past bij de woningbehoefte op de langere termijn.

- Vasthouden aan de beoogde kwaliteit van nieuwe woonwijken.
- Differentiatie in woningbouw.
- De gevolgen voor grondexploitaties, programma en draagvlak voor met name nieuwe voorzieningen in beeld brengen.

Toelichting/onderbouwing

Op dit moment zit de woningmarkt behoorlijk vast: veel mensen kopen pas een nieuwe woning als ze de oude verkocht hebben en verhuisplannen worden op de lange baan geschoven door de financiële onzekerheid als gevolg van de recessie. Banken stellen zwaardere voorwaarden aan het verstrekken van hypotheek. In de huidige economische situatie is het voor marktpartijen die woningen bouwen ook moeilijker om geld te lenen. Gevolg is dat er minder vraag naar woningen is en woningbouwprojecten uitgesteld worden.

Lansingerland houdt vast aan de verstedelijkingsafspraken (Vinex-opgave) voor de bouw van nog eens 8.000 woningen. De verwachting was dat deze opgave rond 2015 gerealiseerd zou zijn. De verwachting is nu dat deze Vinex-opgave door economische omstandigheden pas rond 2025 gerealiseerd is. De bouw van ongeveer 700 woningen per jaar sluit op dit moment beter aan bij de woningbehoefte. Dit heeft uiteraard ook negatieve financiële gevolgen en mogelijk ook voor het draagvlak van voorzieningen.

Uitgangspunt is dat Lansingerland niet meer zal uitbreiden na realisatie van alle lopende woningbouwplannen. Dit is het gevolg van de keuze voor de glastuinbouw, bedrijventerreinen en groengebieden. Als er dan nog nieuwe woningen nodig zijn, moet dit door middel van inbreiding mogelijk gemaakt worden.

Binnen de gemeente worden maatregelen bedacht die bij kunnen dragen aan het op gang helpen van de woningmarkt. Kwaliteit van woningen en woonwijken is een belangrijke succesfactor voor de verkoop. Niet alles verkoopt meer. Er kan spanning ontstaan tussen het woningbouwprogramma en de beoogde kwaliteit van wijken. Als woningbouwprogramma's aanpassing behoeven (bijvoorbeeld door meer differentiatie) is behoud van de beoogde kwaliteit van woonwijken uitgangspunt.

Hoe kunnen we positie en identiteit van de kernen versterken?

Keuzes

- De entrees van de kernen verbeteren (poortfunctie).
- Bleiswijk niet aan Bergschenhoek laten groeien.
- Kwalitatieve langzaamverkeersverbinding realiseren tussen Bleiswijk en Bergschenhoek.
- Concentratie van detailhandel in de bestaande dorpscentra om de bestaande structuur te versterken. Inzetten op versterking van het dagelijkse en niet-dagelijkse voorzieningenniveau in Berkel en Rodenrijs. Versterking van Bergschenhoek en Bleiswijk als winkelcentra voor dagelijkse boodschappen.
- Kunst en cultuur zelf initiëren, bijvoorbeeld door borden met verhalen van de plek, of een beeldenroute.
- In de zone N209: herstructurering van glas in het glastuinbouwconcentratiegebied (2^e lijn) met langs wegen (1^e lijn) mogelijkheden voor reguliere bedrijvigheid, herkenbaarheid van het lint vergroten, duidelijke scheiding tussen Bergschenhoek en Bleiswijk. Groene recreatieve verbindingen naar de groengebieden. Verbetering infra-

structuur (duurzaam veilig) en aanleg langzaamverkeerroute tussen Bergschenhoek en Bleiswijk.

Toelichting/onderbouwing

Berkel en Rodenrijs en Bergschenhoek zijn nagenoeg met hun rug tegen elkaar gegroeid. Het Annie M.G. Schmidtpark heeft een verbindende functie tussen de twee kernen. Bleiswijk is duidelijk een losse kern op korte afstand van Bergschenhoek. Het benadrukken en verbeteren van de entrees van de kernen kan bijdragen aan de identiteit van de kernen.

Berkel en Rodenrijs en Bergschenhoek hebben een grote groeiopgave. De toename van de bevolking in die kernen heeft ook invloed op het verenigingsleven en de sociale samenhang. Hoe kleiner de kern, hoe groter de binding. De sociale binding zal in Bleiswijk dus groter blijven ten opzichte van de groeikernen. Berkel en Rodenrijs en Bergschenhoek worden meer forensenkernen.

Winkelen gebeurt het meest in Berkel en Rodenrijs. Hier is namelijk het grootste aanbod commerciële voorzieningen. Voor dagelijkse boodschappen kan je prima terecht in Bergschenhoek en Bleiswijk. Deze kernen zijn vergelijkbaar qua aanbod. Detailhandel buiten de huidige centra verzwakt het draagvlak van de bestaande voorzieningen. Voor grootschalige winkelvoorzieningen (woninginrichting, tuincentra en bouwmarkten groter dan 1.500 m²) met uitgebreide parkeergelegenheid zijn mogelijkheden op bedrijventerrein Oudeland. De keuze voor Berkel als regionaal centrum voor winkelvoorzieningen betekent niet dat daar ook meer de nadruk op andere voorzieningen komt te liggen.

Kunst en cultuur kan de identiteit van Lansingerland versterken. De gemeente kan hieraan bijdragen, bijvoorbeeld door borden met verhalen van de plek of een beeldenroute.

De recente studie naar de mogelijkheden in het gebied tussen Bergschenhoek en Bleiswijk is uitgangspunt voor de visie. Daarnaast heeft de N209 deels nog geen duurzaam veilige inrichting.

Hoe kunnen we de karakteristieke linten behouden en versterken?

Keuzes

- Behoud door ontwikkeling. Een specifiek beleid voor de linten ontwikkelen. Balans zoeken tussen groei en openheid.
- Alleen kleinschalig nieuw wonen en werken in de linten om het open groene en gegroeide karakter te bewaren.
- Bouwen in de linten moet bijdragen aan versterking van de herkenbaarheid van het lint.
- Het principe 'Ruimte voor ruimte' toepassen voor ongewenste functies in de linten, waarbij ter compensatie woningen in het lint gebouwd mogen worden, passend bij de schaal en de maat van het lint.

Toelichting/onderbouwing

De oude dorpslinten en de oude dorpscentra zijn cultuurhistorisch waardevol. Ze zijn onderdeel van de ontstaansgeschiedenis van het landschap en dragers van de landelijke-dorpse identiteit van Lansingerland. Het behouden en versterken van de herkenbaarheid van de linten en de centra vergroot de aantrekkelijkheid van Lansingerland. Nieuwe ontwikkelingen

mogen hieraan geen afbreuk doen. Het kleinschalig toevoegen en vervangen van bebouwing is tot nu toe altijd gebeurd. Het ligt niet voor de hand om nu de bestaande situatie te bevriezen. Woningbouw is geen doel op zich, maar wel een middel om te komen tot herstructurering, passend bij de schaal en maat van het lint.

Wat is nodig voor de leefbaarheid van de kernen?

Keuzes

- Per ontwikkeling bekijken wat de mogelijkheden zijn voor functiemenging om de levendigheid zo mogelijk te vergroten, zonder de leefbaarheid aan te tasten (bijvoorbeeld woon-werkwoningen).
- Plekken zoeken voor community-centers verspreid binnen Lansingerland.
- Concentratie van voorzieningen per wijk. Realisatie van een wijkplein, waar enkele voorzieningen bij elkaar gebracht worden in grote nieuwe woonwijken.

Toelichting/onderbouwing

Onder een 'zorgzame wijk' verstaat Lansingerland een wijk met een passend aanbod van woningen, voorzieningen, activiteiten en diensten dat erop gericht is ervoor te zorgen dat iedereen zo lang mogelijk zelfstandig in een eigen huis of leefomgeving kan blijven wonen.

Dit punt hangt samen met de staat van de wijken, de openbare ruimte, de voorzieningen in of nabij de wijk en de mate van functiemenging.

In de analyses blijkt dat geen grootschalige herstructurering van bestaande woonwijken en woningvoorraad noodzakelijk is voor 2025. Kleinschalige ingrepen worden wel voorzien in deze periode.

Op dit moment zitten een aantal niet-commerciële voorzieningen verspreid in de kernen. De gemeente is voorstander van het concentreren van kleinschalige voorzieningen in wijken en daarnaast de realisatie van een aantal community-centers. De ondergrens voor community-centers is circa 10.000 inwoners.

De wens is om voorzieningen bij elkaar te brengen in een flexibel gebouw. Dit is efficiënter en functies kunnen elkaar versterken. Door het bij elkaar brengen van voorzieningen in bereikbare dienstencentra kunnen mensen langer zelfstandig wonen.

De discussie over functiemenging is niet specifiek voor Lansingerland. Monotone woonwijken zijn saai (slaapwijken). Woonwijken gemengd met bedrijvigheid en voorzieningen zijn levendiger, maar zorgen soms voor overlast.

Hoe kunnen we het groene raamwerk afronden en de recreatie versterken?

Keuzes

- Beginnen met de aanleg van de belangrijkste delen van groengebieden (zodat recreatieve rondjes gemaakt kunnen worden) met het geld wat beschikbaar is.
- In Rottezoom als studiegebied voor recreatie en groen vooralsnog handhaven van het huidige agrarische gebruik. In het deelgebied ten noorden van Bleiswijk bij een recreatieve, groene inrichting het doorzicht naar de Rotte behouden.
- Het verbeteren van de oost-westrelatie tussen groengebieden met name zoeken in de kwaliteit van bestaande verbindingen en minder in het ruimtebeslag of de aanleg van nieuwe verbindingen.
- In de studiezone groen en recreatie aan de oostkant van de gemeente (noordkant Hoekse Park) de mogelijkheid van een intensieve recreatiefunctie onderzoeken.
- Aanleg van doorgaande recreatieve routes, recreatieve rondjes vanuit de kernen en verbetering van horeca en de toegankelijkheid van recreatiegebieden.
- In principe geen niet-recreatieve functies in recreatiegebieden toestaan.

Toelichting/onderbouwing

Lansingerland heeft een forse groen- en wateropgave. Het gaat met name om de aanleg van de Groenblauwe Slinger aan de westkant van de gemeente, Vlinderstrik en het Hoekse Park aan de zuidkant, aanleg van het Annie M.G. Schmidtpark tussen Berkel en Rodenrijs en Bergschenhoek, versterking van de Rottezoom, inclusief extra waterberging en een aantal nieuwe en/of kwalitatieve recreatieve oost-westverbindingen. Water heeft in de groengebieden een belangrijke recreatieve functie. De vraag is of alle ambities werkelijk gerealiseerd kunnen worden. Dit speelt nu bij het studiegebied Rottezoom.

Het verbeteren van de oost-westrelatie tussen groengebieden levert een spanningsveld op met het behoud van het glasareaal. Daarom wordt ingezet op het verbeteren van de kwaliteit van bestaande verbindingen en minder in extra ruimtebeslag of de aanleg van veel nieuwe verbindingen.

Daarnaast speelt de kwaliteitsverbetering van bestaande recreatiegebieden. De Ruimte-voor-Ruimteregeling kan bijdragen aan de opheffing van een aantal ongewenste functies uit de bestaande recreatiegebieden.

In Lansingerland is er op termijn vrijwel geen open landbouwgrond meer. De meeste grond heeft of krijgt een glas- of groenbestemming. Enkele gebieden hebben op dit moment nog een agrarisch bestemming zonder glas. Het gebied ten noorden van de kern Bleiswijk is de enige open ruimte tussen de kassen in het veilinggebied en de kern Bleiswijk. Dit is ook een van de weinige plaatsen met een doorzicht naar de Rotte. Deze openheid is een bijzondere kwaliteit in Lansingerland. Het gebied maakt onderdeel uit van het studiegebied Rottezoom.

Het gebied ten noorden van het Hoekse Park is een recreatieve/groene studiezone.

Lansingerland houdt een blijvend duidelijke scheiding tussen groengebieden en woongebieden. De gebruikswaarde en kwaliteit van bestaande recreatiegebieden kan verbeteren door de realisatie van aaneengesloten groengebieden met verbetering van de toegankelijkheid,

horeca, de aanleg van doorgaande routes en de mogelijkheid van recreatieve rondjes vanuit de kernen.

Welke mogelijkheden heeft Lansingerland voor versterking van de greenport?

Keuzes

- Bij glas inzetten op herstructurering en dubbel grondgebruik.
- Bleizo ontwikkelen als regionale knoop met ruimte voor bijzondere ambities (waaronder een agrirailterminal en een landmark).
- Bij Bleizo met name in het gebied tussen de HSL en de N209 vasthouden aan agrogerelateerde functies.
- Zoveel mogelijk de markt volgen, om innovatie te bevorderen.
- Mogelijkheden bieden voor functiemenging, passend binnen de primaire glastuinbouwfunctie.

Toelichting/onderbouwing

Lansingerland wil fors inzetten op de versterking van een complete Greenport en ziet vooral mogelijkheden in Bleizo. Uitgangspunt voor Bleizo is het realiseren van een nieuw stedelijk gebied rondom een regionale ov-knoop waarbij:

- ontwikkelingsmogelijkheden geboden worden voor bijzondere ambities (waaronder een agrirailterminal en een landmark in Bleizo);
- recht wordt gedaan aan de specifieke vestigingskwaliteiten van het gebied rondom de ov-knoop in Bleizo voor wat betreft de intensiteit van het gebruik van het gebied;
- ruimte wordt geboden aan specifieke functies gelieerd aan de Greenport-Oostland, functies uit het leisure-segment, die een sterk publiekaantrekkende werking hebben en voor nieuwe concepten in de kantorenmarkt. Concepten die kantoor- en bedrijventerreinen opvatten als werklandschappen, als integraal onderdeel van de leefomgeving in samenhang met de marktvraag.

Op dit moment is uitbreiding van glas eigenlijk niet meer mogelijk, naast de bestaande uitbreidingsmogelijkheden die mogelijk gemaakt worden in bestemmingsplannen. Uitbreiding van agrogerelateerde bedrijvigheid is wel ruimtelijk nog mogelijk.

Herstructurering en uitbreiding bedrijventerreinen

Keuzes

- Bedrijventerreinen up to date houden.
- De functionele relatie tussen de bedrijventerreinen Rodenrijs, Oudeland en Spoorhaven verbeteren en als een geheel profileren.
- Een facelift op bedrijventerrein De Hoefslag I in Bleiswijk voor 2025.

Toelichting/onderbouwing

Lansingerland heeft veel nieuwe moderne bedrijventerreinen met voldoende ruimte. Herstructureringsplannen zijn voor 2025 niet noodzakelijk. Op dit moment komt alleen bedrijventerrein Hoefslag I in Bleiswijk in aanmerking voor een kwaliteitsslag.

De bedrijventerreinen Rodenrijs, Oudeland en Spoorhaven zijn nu versnipperd. In verband met effectiviteit en efficiëntie is het wenselijk onderlinge verbanden te leggen en als een geheel naar buiten te treden.

Wat is de concrete inzet van de gemeente op het thema duurzaamheid?

Keuzes

- Duurzame ontwikkelingen beleidsmatig faciliteren.
- Milieuknelpunten actief aanpakken, mits financieel haalbaar.

Toelichting/onderbouwing

In de Toekomstvisie staan ambitieuze plannen:

- woningen, kantoren en bedrijven energieneutraal maken;
- warmte-koudeket met opslag;
- aardwarmte;
- zonne-energie;
- co2 neutrale gemeente;
- 90% hergebruik van materialen;
- meer ruimte voor waterberging.

De meeste duurzame ontwikkelingen zouden integraal onderdeel uit moeten maken van andere functies, zoals bij wonen en glas. Bij nieuwe ontwikkelingen moet rekening gehouden worden met de mogelijkheid van aansluiting op netwerken (koppeling van energieleveranciers aan energiegebruikers).

Lansingerland wil de fiets en het openbaar vervoer ook meer centraal stellen.

De gemeente gaat een gemeentelijk waterplan opstellen, waarin de wateropgave nauwkeurig in beeld wordt gebracht. De opgave zit met name in Berkel en Rodenrijs en in Bergschenhoek. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan de belangrijke economische en recreatieve functie van water.

In het milieubeleidsplan 2009-2010 is de visie voor een duurzaam Lansingerland vastgelegd. Doelstelling is het realiseren van duurzame ontwikkeling, het zoeken naar oplossingen en maatregelen waarmee de leefkwaliteit voor de huidige en toekomstige inwoners wordt verbeterd.

Milieukundige randvoorwaarde ten aanzien van lucht, geur, geluid en bodem (en externe veiligheid) is het wettelijk kader. Voor de structuurvisie is dit het uitgangspunt. Voor nieuwe ontwikkelingen kan dit één-op-één overgenomen worden. In bestaande gebieden kunnen er echter situaties gegroeid zijn die onwenselijk zijn. Oplossing van deze knelpunten kunnen we actief aanpakken, of passief, door bij nieuwe plannen en ontwikkelingen integraal bestaande knelpunten mee te nemen. Aandachtspunt blijft de financiële haalbaarheid.

Wat is de haalbaarheid en wenselijkheid van maatregelen op het gebied van mobiliteit?

Keuzes

- Onderzoek doen naar de gevolgen en mogelijkheden van de A13-A16 in Lansingerland.
- Identiteitsversterkende knooppuntontwikkeling bij de nieuwe afslagen, bijvoorbeeld met een (groene) poort van Lansingerland.
- Het verleggen of duurzaam inpassen van de N209 als studieobject opnemen.
- De Ring Lansingerland afronden in overleg met gemeente Zoetermeer.

- Een reservering opnemen voor ZoRo-rail en HOV-Alexander-Delft en beginnen met een busverbinding.
- Ontbrekende regionale fiets- en wandelpaden op de kaart opnemen (aansluiten bij het gemeentelijke mobiliteitsplan).

Toelichting/onderbouwing

De A13-A16 heeft drie hoofddoelen: leefbaarheid, bereikbaarheid en ontlasting van het onderliggende wegennet. Op de beslissing of de weg er komt heeft Lansingerland weinig invloed. Wens van de gemeente is dat deze weg duurzaam in haar omgeving wordt ingepast. Op dit moment wordt nagedacht over wat haalbaar is. Lansingerland denkt mee.

Als de weg wordt aangelegd, komt er een volledige afslag bij de N471. In dat geval moet rekening gehouden worden met de risico's van de aanleg met afslag voor bijvoorbeeld sluipverkeer van en naar de A12. De aanleg kan ook aantrekkelijke gevolgen hebben door de aanleg van compensatiegroen en de mogelijkheden voor knooppuntontwikkeling (rekening houdend met het groepsrisico van het vliegveld).

Voor recreatieve en natuurlijke groene koppeling van Vlinderstrik aan het groengebied Rottemeren zijn een aantal barrières te overwinnen. De A13-A16 zorgt ook voor nieuwe barrières in dit nu al drukke en doorsneden gebied.

De N209 is een belangrijke doorgaande provinciale weg. Verlegging zorgt voor vermindering van hinder in de kern Bleiswijk, maar is zeer kostbaar en zorgt ook voor een nieuwe achterkantsituatie. Verlagen van de snelheid vermindert overlast, maar past niet bij de functie van de weg. Met de komst van de A13-A16 wordt de N209 drukker. Het duurzaam inpassen van de weg op de huidige plaats is mogelijk minder kostbaar. Bovendien worden auto's stiller en schoner. Het omleggen of duurzaam inpassen is onderwerp van studie.

Bleizo moet een belangrijke poort voor Lansingerland worden. Primaire doelstellingen voor de regionale ov-knoop Bleizo zijn:

- een stedenbaanstation op de lijn Den Haag-Utrecht;
- een nieuwe eindhalte van de RandstadRail boven de spoorbaan Den Haag-Utrecht;
- een omvangrijke P+R ten behoeve van lokale reizigers en automobilisten vanaf de A12;
- verknopen van het busnet van Lansingerland en Zoetermeer;
- regionale fietsroutes ten behoeve van de bereikbaarheid van de knoop, inclusief een fietsbrug over de A12 en de spoorbaan om de noord- en zuidzijde met elkaar te verbinden;
- een hoogwaardige, duurzame gebiedsinrichting van de ov-knoop, die een snelle en comfortabele overstap mogelijk maakt tussen de modaliteiten en met voor de reiziger de daarbij behorende voorzieningen.

Een HSL-stop wordt niet realistisch geacht voor 2025.

In Lansingerland wordt ingezet op hoogwaardige openbaarvervoerverbindingen van Rotterdam naar Zoetermeer (ZoRo-bus) en naar Delft (HOV-Alexander-Delft).

Aan de zuidkant van Bleizo wordt de ring Lansingerland afgerond. Daarnaast zet de gemeente in op realisatie van langzaamverkeersverbindingen, waaronder de nog niet gereali-seerde fiets- en wandelverbindingen uit het provinciale wandel- en fietspadenplan.

Bijlage 1 Betrokkenen

1

Klankbordgroep private partijen

Kamer van Koophandel Den Haag
Winkeliersvereniging Bruisend Bergschenhoek
Winkeliersvereniging en bedrijvenkring Bleiswijk
Stichting Winkelpromenade Berkel Centrum
Stichting Winkelpromenade Berkel Centrum
O3B
O3B (plaatsvervangend lid)
VNO-NCW West, Regio Oostland
VNO-NCW West, Regio Oostland,
(plaatsvervangend lid)
LTO Noord - afdeling Oostland
Rotta
3B Wonen
SOVS
Verenigde Lansingerlanders

mevrouw S. Wong-A-Tjong-van Dijk
de heer H. Koelhuis
de heer N. Hefti
de heer Doesburg
de heer G. Scholtes
de heer B. Harder
de heer G. Schaap
de heer C.J. van der Wel

de heer A. van den Enden
de heer C.A.G. van Boxel
de heer J. van Lien
de heer F. Schwiebbe
de heer W. de Lege
de heer J.T.C Thoen

Klankbordgroep publieke sector

Stadsregio Rotterdam
provincie Zuid-Holland
provincie Zuid-Holland (plaatsvervangend lid)
gemeente Rotterdam
gemeente Rotterdam (plaatsvervangend lid)
gemeente Zoetermeer
gemeente Pijnacker Nootdorp
gemeente Pijnacker Nootdorp
Hoogheemraadschap Schieland Krimpenerwaard
Hoogheemraadschap Delfland
Recreatieschap Rottemeren

de heer Klaas van Staalduine
de heer Edwin Molenwijk
de heer Cor Gremmen
de heer Peter van Veelen
mevrouw Lidewij Schellevis
de heer Ad ten Ham
de heer Richard Visscher
de heer Arthur Pieterman
de heer Marc den Ouden
de heer Marijn Zwinkels
de heer Hans Sytsema

Projectgroep ambtelijk gemeente Lansingerland

Amke Zevenbergen
Bart Waasdorp
Egbert Stolk
Erwin Zwijnenburg
Gerda Hegge
Gijs Stevens
Harald van Antwerpen
Ingrid den Heeten
Jeroen van Linden
Lilian Refwutu
Marcel Dassen
Marianne Koorevaar
Mary Oortwijn
Piet van der Hulle
Reint Honders
Remo Snijder
Rob Hogenbijn
Ron van Noortwijk
Stan Vaessen

Projectbegeleiding

Gemeente Lansingerland
Gemeente Lansingerland
RBOI
RBOI

Tanja Dronkers
Cees Verhoeff
Rob Sips
Joost Jansen

Bijlage 2 Locaties woningbouwplanning

1

Kern	Locatie
Bergschenhoek Vinex	Parkzoom
	Wilderszijde
Niet Vinex	Bergse hof
	Voormalige gemeentewerf
	Hoeksekade
	Centrum Rabo/C1000
	Scholen Boterdorp
	Gerritse
	Rozenhoek
	Stolk
Berkel en Rodenrijs Vinex	Meerpolder
	Westpolder / Botwerk
	Rodenrijse Zoom
Niet Vinex	Hordijk
	Noordeindsche weg
	Centrum:
	- Winkelblok Meerpolder
	- Gymzaal Julianastraat/ Hof van Oranje
	- Brandweerkazerne
	- Tol
	- Ds. Van Koetsveldstraat
	- Kerksingel
Bleiswijk Vinex	De Tuinen
Niet Vinex	Hoekseindscheweg
	Plaats Noord
	Overbuurtseweg
	Vluchtheuvel
	Brandhorstlocatie

Bijlage 3 Samenvatting ruimtelijk relevant beleid

1

In deze bijlage is een samenvattend overzicht opgenomen van de beleidsdocumenten die ruimtelijk relevant zijn en daarmee ook relevant voor de structuurvisie van Lansingerland. Allereerst wordt een overzicht gegeven van het interne beleid, daarna volgt een overzicht van het externe beleid. Dit overzicht is niet uitputtend maar geeft wel het kader waarbinnen de structuurvisie moet worden opgesteld.

Gemeentelijk beleid

Toekomstvisie Lansingerland 'Op weg naar 2040'

Lansingerland heeft een Toekomstvisie opgesteld. Deze is thans in concept gereed. De Toekomstvisie gaat uit van een aantal ontwikkelingen, die zich de komende decennia gaan voordoen en van invloed zijn op de toekomst van Lansingerland. Zo gaat de bevolkingssamenstelling veranderen. Lansingerland krijgt te maken met een sterke vergrijzing. Dit betekent dat een woningvoorraad moet worden opgebouwd, welke aansluit op deze nieuwe samenstelling. Minder gezinswoningen, meer levensloopbestendige woningen en een andere inrichting van de buurten. Na 2020 zal geen uitbreiding van de bebouwde kom meer plaatsvinden. Uitbreiding van de woningvoorraad vindt plaats via inbreiding en herstructurering van bestaande woonwijken. Door de sterke vergrijzing ontstaat een toenemende vraag naar zorg in Lansingerland. Via community-centers worden zorg en andere voorzieningen en diensten, gericht op kinderen, overheidsdiensten, muziek, cultuur en sport, samengebracht.

Glastuinbouw blijft essentieel voor de economie van Lansingerland waarbij de nadruk wordt gelegd op innovatie en ontwikkeling. De overige bedrijvigheid is divers van aard, met deels een internationale oriëntatie. Het wegennet in Lansingerland wordt uitgebreid met een verkeersring, welke 5 aansluitingen krijgt op het rijkswegennet. Het openbaar vervoer wordt de komende jaren steeds belangrijker. Lansingerland zet sterk in op verbetering hiervan in kwalitatief en kwantitatief opzicht. Het nieuwe station Bleizo wordt een essentieel verkeersknooppunt voor de gemeente. Voor de korte afstanden wordt de fiets steeds belangrijker. De bereikbaarheid per fiets van de groengebieden van Lansingerland wordt verbeterd. Het fietspadennetwerk is in 2020 gecompleteerd. Na die tijd zal het netwerk verder worden uitgebreid voor wat betreft de verbindingen met Rotterdam en Den Haag en wordt een dwarsverbinding aangelegd tussen de Noordeindseweg en de Bleiswijkse Zoom.

De groengebieden van Lansingerland worden tot 2025 verder ontwikkeld. Woonwijken moeten vergroenen door meer openbaar groen en meer onbestemd groen in de wijken.

Nota Startersbeleid gemeente Lansingerland

Uit inventarisatie blijkt dat er te weinig woningen in Lansingerland zijn die bereikbaar zijn voor starters op de woningmarkt. Het gaat dan om een tekort aan woningen die bereikbaar en aantrekkelijk zijn voor koopstarters op de woningmarkt. Starters zijn van groot belang voor de vitaliteit van Lansingerland, voor een goede evenwichtige sociale structuur in de gemeente en voor het draagvlak van de voorzieningen. De gemeente Lansingerland gaat zich dan ook sterk maken om hierin verandering te brengen. Hoewel de meeste starters een

grondgebonden woningen wensen, worden ook appartementen, flats en etagewoningen betrokken in het gemeentelijk beleid. De gewenste starterswoning heeft een koopprijs van maximaal € 235.000,- en heeft drie á vier kamers. Om de positie van starters te verbeteren, moet aandacht worden besteed aan de kwaliteit en kwantiteit van de woningmarkt. In de Nota Startersbeleid worden instrumenten beschreven die hiervoor kunnen worden ingezet. In de Nota is een uitvoeringsprogramma opgenomen, waarin concrete maatregelen staan aangegeven die op korte en (middel)langere termijn worden ingezet. De Nota Startersbeleid gaat deel uitmaken van de nog op de stellen 'Woonvisie Lansingerland'. Via de voorgestelde maatregelen (het inzetten van startersleningen, het omzetten van sociaal bereikbare huurwoningen naar sociaal bereikbare koopwoningen; vrijkomende gemeentelijke gronden inzetten voor realisatie van starterswoningen; verlaging van de maximum verwervingsprijs van koopwoningen in het lage segment naar € 180.000,-) wordt beoogd uiteindelijk 50 starterswoningen per jaar binnen de gemeentegrenzen te realiseren.

Mobiliteitsplan 'Lansingerland beweegt'

Het Mobiliteitsplan is vastgesteld in de raad van oktober 2008. Het omvat een visie op mobiliteit voor Lansingerland voor de periode 2008-2020. Het uitgangspunt is 'duurzaamheid'. In het plan wordt prioriteit gelegd bij het gebruik van fiets en openbaar vervoer, afzonderlijk en in combinatie met elkaar. Er moet een netwerk van fietspaden en fietsstraten worden ontwikkeld in en tussen de kernen en naar omliggende gemeenten. Autovervoer wordt niet ontmoedigd, maar het gebruik ervan moet bewuster worden afgewogen tegenover andere mogelijkheden. Het autogebruik moet zoveel mogelijk worden gefaciliteerd met behulp van de huidige wegenstructuur, waarbij de functie en vorm veranderen. Voor wat betreft het goederenvervoer liggen de prioriteiten op logistieke processen van de glastuinbouw en de daaraan gerelateerde bedrijvigheid. De goederenstroom voor de glastuinbouw moet worden gefaciliteerd met als leidraad het kwaliteitsnetwerk goederenvervoer uit het RVVP. De bereikbaarheid van de gemeente is primair gericht op goede verbindingen tussen de woonkernen en de voorzieningen en secundair op bereikbaarheid van bestemmingen in en vanuit de regio. Voor de doorstroming op en de leefbaarheid langs de N209 wordt een integrale oplossing uitgewerkt en uitgevoerd. Ingezet wordt op een ringstructuur per kern en één voor de gemeente als geheel. Lansingerland gaat voor een volledige aansluiting op de A13/A16 ter hoogte van de N471 om te zorgen dat doorgaand verkeer via wegen van een zo hoog mogelijke orde wordt afgewikkeld. Sluipverkeer moet worden voorkomen. De visie is uitgewerkt in een maatregelenpakket met een prioritering.

Nota 'Groen en Recreatie Lansingerland'

In de visie worden de thema's uit het collegeprogramma 'Vrijetijdsgemeente' en 'Parkstad' uitgewerkt. Lansingerland heeft 11 grotere groen- en recreatiegebieden, waarvan 8 in de fase van planvorming/ontwikkeling zijn. Er worden 3 knelpunten gesignaleerd op het gebied van groen en recreatie in Lansingerland:

- het ontbreken van overzicht en centrale sturing op ontwikkeling van de groen- en recreatiegebieden;
- er is een disbalans tussen het oosten en het westen van Lansingerland in het aanbod van recreatieve voorzieningen;
- de groen-recreatieve structuur op het niveau van Lansingerland is te grofmazig en relatief onaantrekkelijk.

De 11 groen- en recreatiegebieden worden in de visie samengebracht en teruggebracht tot vier onderscheidende typologieën:

- Stadspark 'Landscheidingspark';
- Regiopark 'Rottemeren';
- Landschapspark 'Berkef-Pijnacker';
- Groenzone 'Zuidrand Lansingerland'.

De visie geeft aan dat de onderscheidende karakteristieken van deze gebieden moeten worden gekoesterd. In elk van deze 4 gebieden moet een recreatief concentratiepunt komen als trekker voor de gebieden. Het gaat dan om combinaties van meerdere recreatievoorzieningen, voldoende parkeergelegenheid en goede toegankelijkheid van het gebied. Op regionaal niveau functioneren de groen- en recreatiegebieden goed.

Op lokaal niveau is er een tekort aan aantrekkelijke recreatieve routes tussen de woonwijken en deze gebieden. De visie geeft een aantal opgaven aan die oplossingen bieden voor de gesignaleerde knelpunten. Tevens is daaraan een prioritering gekoppeld. Topprioriteit hebben: het aanstellen van een gemeentelijke supervisor, die afstemming en sturing geeft op de groene en recreatie ontwikkeling in Lansingerland; het aanstellen van een gemeentelijke coördinator evenementen, die zorg draagt voor een goed evenementenaanbod; de deelname aan het stadsregionale fietsknooppuntennetwerk, waarmee Lansingerland verbonden wordt met het regionale en recreatieve fietsroutenetwerk; het realiseren en opwaarderen van groen-recreatief raamwerk met aandachtspunt voor toegankelijke en aantrekkelijke 'entrees', als eerste komt hiervoor in aanmerking de Anthuriumweg; het regelen van aanvullende financiering voor groengebieden met een hoge prioriteit voor Lansingerland, te weten het Landscheidingspark, Park de Polder, de Groenzone Berkel-Pijnacker; het initiatief nemen/sturing geven aan recreatieve concentratiepunten; het onderzoeken van de mogelijkheden voor zwemwater in Groenzone; het aanleggen van een extra brug over de Rotte naar het Zevenhuizerplasgebied; de communicatie van het recreatief aanbod verbeteren; het formuleren van een visie en ambitie op de hippische sport in Lansingerland.

Inzoomend op het groen-recreatief raamwerk, is nog het volgende te melden: de visie geeft aan dat deze prioriteit verder moet worden uitgewerkt. Daarbij moet aandacht zijn voor: het realiseren van een recreatieve en ecologische verbinding Vlinderstrik en Lage Bergse Bos; idem tussen de Merenweg en de Noordeindseweg; het opwaarderen van een recreatieve oost-westverbinding en door het glastuinbouwgebied zoals de Anthuriumweg en de Groendalseweg; het opwaarderen van de historische linten Rodenrijseweg/Noordeindseweg, Bergweg-Noord/Oosteindseweg en de Kruisweg.

Nota woningmarktprofiel (2008)

De nota woningmarktprofiel geeft inzicht in de bouw mogelijkheden die verwacht mogen worden voor de gemeente Lansingerland op basis van de consumentenwensen en het bouwprogramma in de regio. Lansingerland heeft een regionale functie en bouwt mede (en vooral) voor de Rotterdamse woonconsument. Dit rechtvaardigt een forser woningbouwprogramma dan strikt voor de gemeente nodig is maar dat betekent ook dat het omgeven is met meer onzekerheden. Gezien de huishoudengroei in de regio en het verwachte aandeel van Lansingerland in het opvangen van deze groei door nieuwbouw lijkt de woningbouwprogrammering van de gemeente aan de hoge kant. Beter zou de gemeente kunnen aansluiten bij de realisatiecijfers van de afgelopen jaren en moeten trachten de woningbouw wat meer te spreiden over de jaren. De eenzijdige aandacht voor eengezinskoopwoningen zou moeten veranderen naar meer aandacht voor meergezinshuurwoningen.

Woonvisie (concept)

Dit is een gemeentelijk beleidsplan waarin wordt aangegeven wat de huidige knelpunten zijn op de woningmarkt, welke doelen de gemeente wil bereiken en welke concrete maatregelen nodig zijn om de doelen te realiseren. De woonvisie heeft betrekking op de periode 2009-2013. Het is de bedoeling om het plan iedere vijf jaar te actualiseren of zoveel eerder als nodig vanwege veranderingen op de woningmarkt.

In de woonvisie wordt eerst de woningmarkt beschreven. Deze huidige situatie leidt tot de woonmissie van de gemeente, die als volgt luidt: 'De gemeente Lansingerland wil samen met haar partners bouwen aan een groene en duurzame leefomgeving, waar alle inwoners veilig

en prettig kunnen wonen, werken en recreëren, met een gevarieerd woningaanbod, passend bij de sociale en demografische opbouw van de samenleving, rekening houdend met historische en culturele waarden.⁴

Deze woonmissie wordt uitgewerkt in drie beleidsdoelen:

- vergroten van keuzevrijheid en een gevarieerd woningaanbod;
- bieden van gevarieerde en veilige woonmilieus;
- versterken van een duurzame woon- en leefomgeving.

Deze beleidsvoornemens worden concreet gemaakt in een groot aantal uitvoeringsmaatregelen.

Visies Linten

- Visie Lint Bleiswijk-Bergschenhoek
- Structuurvisie het Lint Berkel en Rodenrijs
- Gebiedsvisie Kruisweg

Milieubeleidsplan 2009-2010

In het milieubeleidsplan 2009-2010 is de visie voor een duurzaam Lansingerland vastgelegd. Doelstelling is het realiseren van duurzame ontwikkeling, het zoeken naar oplossingen en maatregelen waarmee de leefkwaliteit voor de huidige en toekomstige inwoners wordt verbeterd.

Deze doelstelling kan worden samengevat in het verbeteren van de leefkwaliteit. Leefkwaliteit betekent: een schone, veilige leefomgeving met sociale samenhang, waarbij de lokale, regionale en landelijke aspecten niet uit het oog worden verloren, nu en voor toekomstige generaties. Om dit te bereiken dient milieu een belangrijke afwegingsfactor te zijn bij alle gemeentelijke beleidsbeslissingen. Het doel van het milieubeleidsplan is inzicht bieden in en sturing geven aan het traject om duurzaamheid en leefkwaliteit in de gemeente verder te verbeteren.

Milieukundige randvoorwaarde ten aanzien van lucht, geur geluid en bodem (en externe veiligheid) is het wettelijk kader. Voor de structuurvisie is dit het uitgangspunt. Voor nieuwe ontwikkelingen kan dit één-op-één overgenomen worden. In bestaande gebieden kunnen er echter situaties gegroeid zijn die onwenselijk zijn. Oplossing van deze knelpunten kunnen aangepakt worden door bij nieuwe plannen en ontwikkelingen integraal bestaande knelpunten mee te nemen. Aandachtspunt blijft de financiële haalbaarheid.

Nota Fonds Bovenwijks

Zie deel A, hoofdstuk uitvoerbaarheid.

Visies onderwijs

- Visie Primair Onderwijs en Huisvestingsbeleid
- Visie Voortgezet Onderwijs en Huisvestingsbeleid

Onderlegger voor de visie is het bieden van keuze aan leerlingen in Lansingerland in verschillende typen voortgezet onderwijs van verschillende komaf. Om dit waar te kunnen maken is een zodanige afstemming en planning met de schoolbesturen nodig dat er een onderwijsaanbod ontstaat dat in balans is qua omvang, kwaliteit en draagkracht, zowel voor het havo-vwo als het vmbo. Speciaal ten aanzien van het Voortgezet Onderwijs (VO) zet het gemeentebestuur zich in voor een heldere profilering van de verschillende scholen: herkenbaarheid passend bij de diversiteit van de leerlingen; dus aanbieden vanuit de vraag- en behoefte van de leerlingen van Lansingerland. Zowel voor het Primair Onderwijs als ook voor het Voortgezet Onderwijs geldt dat de ambitie verder reikt dan alleen het voldoen aan de

wettelijke plicht om het onderwijs sober en doelmatig te huisvesten. De ambitie is om goede schoollocaties te realiseren met oog voor de inrichting van de omgeving en waar mogelijk ook in een inhoudelijke relatie tussen de school en activiteiten in de directe omgeving. Vooral vanuit het vmbo zijn daarvoor aanleidingen richting zorginstellingen, detailhandel en industriegebieden: van school naar werk.

In voorbereiding zijnde nota's:

- Sportnota
- Welstandsnota: hierin worden welstandsvrije gebieden aangewezen
- Visie transformatiegebied N209: visie op herstructurering glas, bedrijven, wonen en lint, entrees kernen tussen Bergschenhoek en Bleiswijk en oost-west fietsroutes. Binnen de visie kan aantal hoofduitgangspunten worden benoemd.

Deze uitgangspunten zijn:

- versterken glastuinbouw door het mogelijk maken van schaalvergroting;
 - geen grootschalige verstedelijking;
 - ruimtelijke scheiding tussen Bleiswijk en Bergschenhoek;
 - huisvestingmogelijkheden voor kleinschalige bedrijvigheid vergroten;
 - milieuoverlast bedrijvigheid beperken;
 - verkeersdruk op parallelwegen verminderen;
 - versterken van landschappelijke structuur en deze structuur benutten voor het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit;
 - groene verbinding tussen Rottemeren en landscheiding;
 - sociaal veilige oost-westfietsverbinding met tunnel bij N209;
 - representatieve zone glastuinbouw langs N209.
- Centrumvisie Berkel
 - Waterplan Lansingerland
 - Nota Kinderdagverblijven
 - Nota Grondbeleid

Rijksbeleid

Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra

Met het uitbrengen van de Vierde Nota over de Ruimtelijke Ordening Extra (Vinex) heeft het Rijk haar plannen voor de ruimtelijke inrichting van Nederland tot 2015 aangegeven. In de Vinex spreekt het Rijk haar voorkeur uit voor verstedelijking in bestaand stedelijk gebied, of direct grenzend aan de stadsrand. De filosofie achter dit 'compacte-stad-beleid' is dat dit beleid bijdraagt aan een afname van de groei van de automobiliteit, het sociaal-economisch draagvlak van de bestaande voorzieningen ondersteunt en de openheid van het buitengebied waarborgt.

In het kader van het Vinex-beleid zijn afspraken tussen het Rijk, de stadsregio's, de provincies en de gemeenten gemaakt over de realisatie van verstedelijkingsprojecten. In het stadsgewest Rotterdam gaat het om de realisatie van tienduizenden woningen, een groot oppervlak aan bedrijventerreinen, infrastructurele projecten en groenprojecten.

Het Vinex-uitvoeringsconvenant is uitgewerkt in deelconvenanten.

In december 1995 zijn deelconvenanten gesloten tussen de Stadsregio Rotterdam en de gemeenten Bergschenhoek en Berkel en Rodenrijs. Daarin zijn nadere financiële, programmatische en procedurele afspraken gemaakt, onder andere op het gebied van woningbouw(aantallen), bedrijfsterreinen, groenprojecten en infrastructuur.

De Vinex-taakstelling maakt dat Lansingerland tot de snelst groeiende gemeenten van Nederland behoort. Bedroeg in 1990 het aantal inwoners van de - toen nog - drie individuele gemeenten ruim 33.000 inwoners, in 2020 telt Lansingerland 75.000 inwoners. De economische omstandigheden vragen om een zekere temporisering van de woningbouwproductie.

Tot 2025 worden nog ongeveer 10.000 woningen gebouwd. Voor een belangrijk deel (zeker tot 2020) betreft dit de Vinexopgave.

Nota Ruimte

De visie van het Kabinet op de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland staat beschreven in de Nota Ruimte. Deze nota legt het ruimtelijk beleid tot 2020 vast met een doorkijk tot 2030. De nota heeft een strategisch karakter en richt zich op de hoofdlijnen van het beleid. Hoofddoelstelling van de nota is om ruimte te scheppen voor de verschillende ruimtevervullende functies.

Vanwege de beperkte ruimte in Nederland dient efficiënt en duurzaam ruimtegebruik, zowel in kwantitatieve als in kwalitatieve zin, voorop te staan.

Het kabinet heeft gekozen voor een dynamisch en op ontwikkelingsgericht ruimtelijk beleid, met als uitgangspunt 'decentraal waar dat kan, centraal waar dit moet'. Het accent ligt daarbij op 'ontwikkeling' in plaats van op 'ordening'.

Meer specifiek richt het beleid zich onder andere op:

- versterking van de internationale concurrentiepositie van Nederland;
- bevordering van krachtige steden en een vitaal platteland;
- behoud en ontwikkeling van belangrijke (inter)nationale ruimtelijke waarden;
- borging van de veiligheid.

Het Rijk benoemt zes nationale stedelijke netwerken en dertien, grotendeels binnen deze netwerken gelegen, economische kerngebieden. Een van deze zes netwerken is de Randstad Holland, met drie economische kerngebieden (de Noordvleugel, de Zuidvleugel en de regio Utrecht). De gemeente Lansingerland is gelegen in de Zuidvleugel. De leidraad voor het ontwikkelingsperspectief voor de Randstad is om voor de toekomst de ruimtelijke, culturele en economische diversiteit te behouden en te versterken en om de eigen ruimteaanpak binnen het gebied te accommoderen.

Binnen de Zuidvleugel dienen in de periode tot 2020 maximaal 80.000 woningen aan het bestaand gebouwd gebied te worden toegevoegd. De ruimtelijke ontwikkelingen dienen daarbij zo goed mogelijk te worden afgestemd op de capaciteit van de bestaande verkeers- en vervoersinfrastructuur.

Het Zuid-Hollands glasdistrict (Westland en Oostland) wordt aangemerkt als het belangrijkste centrum voor logistiek en kennis op het gebied van de glastuinbouw, niet alleen binnen Nederland maar ook wereldwijd. Binnen deze zogenoemde Greenport moet ruimte worden geboden voor (glastuinbouw)ontwikkeling. Om de concurrentiepositie te behouden is herstructurering van belang en zijn daarvoor rijksmiddelen beschikbaar.

In de rijksbufferzones moet de dagrecreatieve functie worden versterkt.

Bij de transformatie van de rijksbufferzone Midden-Delfland worden tevens gebieden als de Groenzone en de noordrand van Rotterdam betrokken. Deze opgave is onder meer opgepakt in het FES-project Oostland/Groenzone Berkel-Pijnacker. In nauwe samenwerking met de gemeente Pijnacker-Nootdorp is voor dit gebied een ontwikkelingsvisie opgesteld, waarin herstructurering van de glastuinbouw, verbetering van de ontsluiting, de wateropgave en de realisering van recreatieve verbindingen zijn opgenomen.

Om de kwaliteit van het gebied Midden-Delfland en daaraan grenzend open groengebied te behouden en te versterken heeft Lansingerland de bestuurlijke ambitieverklaring Hof van Delfland mede ondertekend.

De Nota Ruimte biedt de gemeente Lansingerland geen - extra - woningbouwopgaven. Met de projecten RandstadRail (zowel rail als ZoRo-bus) en Stedenbaan (halte Bleizo) draagt Lansingerland een steentje bij aan het verminderen van de automobiliteit.

De verbinding tussen de rijkswegen A16 en A13 is als ruimtelijke reservering opgenomen op de kaart van nationale hoofdwegen. De wegverbinding, waarvoor voornamelijk € 1 miljard beschikbaar is, moet in 2020 zijn aangelegd. In 2009 wordt uit meerdere alternatieven een tracékeuze gemaakt. De gemeente Lansingerland participeert in de projectorganisatie.

Programma Randstad Urgent

In het Programma Randstad Urgent, dat in 2007 is gestart, zijn 35 projecten opgenomen. Deze projecten dragen bij aan het versterken van de positie van de Randstad. Het programma voorziet in een intensivering van de bestuurlijke samenwerking binnen deze projecten met het doel om tot een versnelde uitvoering van de projecten te komen. Voor Lansingerland is een groot aantal van deze projecten relevant. Hieronder worden de belangrijkste genoemd:

- 'Transitie Greenports': dit project is onder meer gericht op verbetering van de concurrentiepositie van het tuinbouwcluster in de greenports. Het FES-project Oostland-Groenzone Berkel-Pijnacker maakt onderdeel hiervan uit;
- 'Mooi en Vitaal Delfland': dit project is gericht op het duurzaam in stand houden en ontwikkelen van het landschap en de natuur;
- 'A13-A16': dit project omvat het oplossen van de gesignaleerde knelpunten op de A13 en A16.

Structuurvisie Randstad 2040

Met de Structuurvisie Randstad 2040 geeft het Kabinet aan dat het de Randstad wil versterken om zich te kunnen ontwikkelen tot een topregio in Europa. De structuurvisie geeft antwoord op langetermijnvraagstukken als leefbaarheid, klimaatverandering, bereikbaarheidsproblemen en aanhoudend grote ruimtevraag. De vooraanstaande metropolitane positie van Amsterdam en de specifieke internationaal krachtige functie van met name Rotterdam, Den Haag en Utrecht, de (lucht) havens en greenports wil het kabinet benutten om de Randstad te laten uitgroeien tot een internationale topregio. Dit geldt ook voor de greenports. Voor behoud en versterking van de internationale marktpositie gaat het vooral om de centrumfunctie, in termen van productontwikkeling (veredeling, tuinbouwtechniek), handel en logistieke dienstverlening. Het kabinet zet in op versterking van de centrumfunctie in de Greenports. In de in 2008 door de betrokken gemeenten vastgestelde integrale visie Greenport Westland-Oostland 2020 wordt hieraan reeds inhoud gegeven. De ontwikkeling van Bleizo biedt mogelijkheden om de centrumfunctie van de Greenport te verstevigen.

Metropolitane parken moeten bijdragen aan het opheffen van het tekort aan toegankelijke recreatieruimten voor de stedeling. Met name rondom Rotterdam wordt deze behoefte sterk gevoeld.

Feitelijk wordt daarmee een meer concrete invulling gegeven aan het rijksbufferzonebeleid zoals dat is opgenomen in de Nota Ruimte.

Tot 2040 zijn ten minste 500.000 nieuwe woningen nodig in de Randstad. Tot 2030 zou dit vooral door verdichting en herstructurering in bestaande steden gestalte moeten krijgen. Pas na 2030 zijn nieuwe grootschalige uitbreidingslocaties nodig.

De huizenvoorraad voor de midden- en hogere inkomensgroepen in Amsterdam en Rotterdam moet worden vergroot.

De bereikbaarheid binnen de Randstad geldt als een groot probleem. Verbeteringen zijn nodig in het functioneren van zowel het wegvervoer als het openbaar vervoer.

Randstad 380

Het project Randstad 380 betreft de bouw van een aantal 380 kV-verbindingen en enkele daarmee samenhangende 150 kV-verbindingen, de bouw van nieuwe en uitbreiding van enkele bestaande hoogspanningsstations. De verbindingen lopen vanaf de Maasvlakte naar Bleiswijk (Zuidring) en van Bleiswijk naar Beverwijk (Noordring). De verbindingen zijn opgenomen in een planologische kernbeslissing. Voor de vervolgbesluitvorming (tracékeuze en vergunningen) wordt de rijksprojectprocedure gevolgd. Voor de Zuidring is het tracé vastgesteld. Het tracé ligt voor een deel binnen de grenzen van de gemeente Lansingerland: globaal in het grensgebied van Pijnacker-Nootdorp en Lansingerland (langs de westgrens van de Groenzone) via het glastuinbouwgebied in de Voorafschse Polder, Munnikenweg en landschei-

ding naar een nieuw te bouwen schakelstation in Hoefweg-Zuid. De Rottezoom maakt deel uit van het tracé in de Noordring.

Provinciaal en regionaal beleid

Ruimtelijk Plan Regio Rotterdam 2020 (RR2020)

Het RR2020 bestrijkt het grondgebied van alle bij de Stadsregio Rotterdam aangesloten gemeenten en kent een planhorizon van vijftien jaar (2005-2020). RR2020 is twee plannen in één: een streekplan en een regionaal structuurplan. Het plan is eind 2005 vastgesteld door zowel de provincie Zuid-Holland als de Stadsregio Rotterdam. De inzet is drieledig:

- meer variatie. De regio Rotterdam heeft behoefte aan een bredere economische basis en een veelzijdiger aanbod aan woningen;
- meer kwaliteit. De groei van de regio stelt hogere eisen aan de infrastructuur, het landschap en het milieu;
- meer tempo. De inzet is hoog, maar de vernieuwing blijkt de hoge maatschappelijke dynamiek in de regio nog niet bij te houden.

De kern van RR2020 zit in de balans tussen verstedelijking en de kwaliteit van de leefomgeving. De regio behoort tot de meest dichtbevolkte gebieden van Europa en vormt de leefomgeving van ruim 1,2 miljoen mensen. Tegelijk is het een economische motor voor Nederland en kent het ecologische en landschappelijke waarden die de regio zelf overstijgen.

Met vijf gebiedsgerichte projecten uit het RR2020 wordt een krachtige ruimtelijk-economische structuurversterking en een belangrijke kwaliteitsverbetering van het woon- en leefmilieu beoogd. Bij twee van de vijf gebiedsgerichte projecten is Lansingerland direct – geheel of gedeeltelijk – betrokken: Integrale ontwikkeling Noordas en Greenport B-driehoek.

Integrale ontwikkeling Noordas

In de Noordas (globaal het gebied vanaf het Terbregseplein via de Rotte, het Hoge Bergsebos en de N209 tot aan de A13) komen veel projecten samen: onder andere kennis- en bedrijvencusters, infrastructuuropgaven (verbreden N209 en aanleg A16-A13) en ontwikkeling van recreatiegebieden. Aan de flanken raakt de Noordas aan de ontwikkeling van de Zuidplaspolder en de Integrale Ontwikkeling Delft-Schiedam. De opgave van het ruimtelijke programma Integrale ontwikkeling Noordas is onder meer te komen tot een samenhangend uitvoeringskader.

Op het moment van schrijven is het concept van het samenhangend uitvoeringskader uitgebracht.

Daarmee is een eerste stap gezet in het uitwerken van het programma integrale ontwikkeling Noordas. Het samenhangend uitvoeringskader geeft aan op welke wijze de Noordas de komende jaren verandert en welke kansen en risico's dit met zich meebrengt.

Greenport B-driehoek

De Greenport ontwikkelt zich als een duurzaam glaslandschap. De stadsregio ziet het als haar opgave te bewaken dat ontwikkelingen op het gebied van de glastuinbouw, woningbouw en groen en recreatie niet geïsoleerd maar geïntegreerd plaatsvinden. Om te komen tot een 'duurzaam glaslandschap' wil de stadsregio sturen op fasering en kwaliteit van daaraan gerelateerde projecten. Dit heeft vorm gekregen in de vorig jaar (2007) door de stadsregio – in nauw overleg met de gemeente – opgestelde Ruimtelijke Verkenning Lansingerland. Deze verkenning kan worden beschouwd als een zoektocht naar een duurzame ruimtelijke kwaliteit en aldus al een eerste stap in het opstellen van de structuurvisie.

Uit RR2020 volgen verder nog een aantal bovenlokale opgaven die nog niet uitgekristalliseerd zijn en in de structuurvisie aandacht behoeven: HOV-verbinding Alexander-Delft, veiligheidsroute en/of een andere verbinding – parkway – met de Zuidplas, recreatieve dooradering (ofwel een recreatieve route via het glastuinbouwgebied tussen Groenzone en Rotte) en mogelijke transformatie van oud glas en diverse vormen van bedrijvigheid langs het tracédeel

N209 tussen Bleiswijk en Bergschenhoek mede in relatie tot een mogelijke downgrading (tot stadsweg) van de N209.

Provinciale structuurvisie

De provincie Zuid-Holland bereidt een provinciale structuurvisie voor. Zodra de visie gereed en vastgesteld is (2010) vervangt zij het Ruimtelijk Plan Regio Rotterdam 2020 (RR2020). De regiораad van de Stadsregio Rotterdam heeft via een motie er bij de provincie op aangedrongen dat RR2020 wordt overgenomen in de provinciale structuurvisie. Mede omdat RR2020 in hoofdlijnen nog actueel is, mag worden aangenomen dat de provinciale structuurvisie niet – althans niet in belangrijke mate – van RR2020 zal afwijken.

Stedenbaan Zuidvleugel

Stedenbaan Zuidvleugel is een initiatief van de samenwerkende overheden van de Zuidvleugel.

Stedenbaan heeft als doel om de bereikbaarheid en mobiliteit in de Zuidvleugel van de Randstad beter en evenwichtiger te verdelen over weg en rail. Stedenbaan kent een ambitieus verstedelijkingsprogramma voor de periode 2010-2020: 40.000 woningen en 1 miljoen m² kantoren en voorzieningen. Dit programma moet worden gerealiseerd in de onmiddellijke omgeving van 32 bestaande en 4 potentieel nieuwe stations.

Bleizo, gelegen op de grens van Zoetermeer en Lansingerland, is een van de 4 nieuwe stations.

Zoetermeer en Lansingerland, samenwerkend in een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam (de gemeenschappelijke regeling Bleizo), hebben een ambitieus plan gemaakt voor zowel de stationsknoop (het verknopen van NS-rail, light rail, P&R en hoogwaardig busvervoer) als de gebiedsontwikkeling. In de directe omgeving van het station is 80.000 m² aan kantoorruimte gepland en zijn plannen voor vestiging van bedrijven in de sfeer van agro business, leisure en ict.

Ruimte voor Ruimte in Zuid-Holland (2003)

Hoofddoel van 'ruimte voor ruimte' is het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in het landelijk gebied door sloop van (agrarische) bedrijfsgebouwen die niet in het landschap passen en daarmee de gewenste landschappelijke waarden tenietdoen. Om dit doel te bereiken mogen in ruil voor het duurzaam slopen van de bedrijfsgebouwen, op passende locaties één of meer compensatiewoningen worden gebouwd.

Nota 'een duurzaam glastuinbouwgebied in Zuid-Holland'(2002)

In de Nota 'een duurzaam glastuinbouwgebied in Zuid-Holland' (2002) wordt gestreefd naar duurzame en hoogwaardige ontwikkeling van de glastuinbouw in Zuid-Holland. Een van de uitgangspunten hierbij is het concentreren van glas in de glas-as. De glas-as is een ruimtelijk patroon gevormd door een aantal grootschalige glastuinbouwcomplexen. Tot de glas-as horen onder andere het Westland, Pijnacker, Zuidplaspolder en Lansingerland. Om de huidige centrumfunctie van het Zuid-Hollands glascomplex te behouden en te versterken kiest de provincie voor concentratie, vernieuwing en herstructurering van het glas in de glasas.

Dit moet resulteren in duurzame ontwikkelingen in de glastuinbouw. De glastuinbouw moet op een dusdanige wijze worden ingepast dat de landschappelijke kwaliteit zoveel mogelijk behouden blijft.

Integrale visie greenport Westland-Oostland 2020

In het Manifest in Uitvoering Greenports Nederland (2006) en de Bestuurlijke Uitvoeringsafspraken 2007-2011 (2007) zijn de bestuurlijke afspraken, die inhoud geven aan de ingezette ontwikkeling in de Nota Ruimte, vastgelegd. Eén van de afspraken is dat per greenport een integrale ontwikkelingsvisie wordt opgesteld waarin de integrale gebiedsopgaven worden be-

noemd. Daarnaast wordt per greenport een investeringsagenda – gekoppeld aan de visie – gevraagd. In de integrale visie voor de Greenport Westland-Oostland zijn beide onderdelen opgenomen.

De acht gemeenten van de Greenport Westland-Oostland (Pijnacker-Nootdorp, Lansingerland, Westland, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Zevenhuizen-Moerkappel, Waddinxveen en Nieuwerkerk a/d IJssel) spannen zich samen met het bedrijfsleven, belangenorganisaties en medeoverheden in om de positie van de glastuinbouw als vitale, economische sector te behouden en verder te versterken. Gezamenlijk hebben zij de integrale visie opgesteld.

Westland-Oostland is met bijna de helft van het landelijke glastuinbouwareaal de grootste greenport, heeft een jaarlijkse productiewaarde van 2,3 miljard euro en zorgt met de circa 50.000 arbeidspplaatsen ook voor een belangrijke bijdrage aan de werkgelegenheid in Nederland. De greenport blinkt uit in de combinatie van veredeling, productie, internationale handel, distributie en logistiek op en rond veilingen en innovatie- en ondernemerskracht. Toch zijn er inspanningen en maatregelen nodig van de overheden om het economische belang en de internationale concurrentiepositie blijvend te versterken. De integrale gebiedsvisie Greenport Westland-Oostland bundelt daarom het bestaand beleid van de verschillende overheden. De visie laat zien voor welke opgaven de greenport staat. Ook is er een aantal gezamenlijke uitdagingen en ambities geformuleerd.

Opgaven 2004-2020

- Duurzaam glas Zuid-Holland: 5.800 ha (650 ha tekort)
- Herstructurering: 2.850 ha
- Transformatie van glas: 1.000 ha
- Sanering van verspreid glas: 75 ha

Uitdagingen

- Zorg voor behoud voldoende (glas)areaal voor bedrijven: teelt, toelevering, verwerking, handel, expeditie.
- Zorg voor goede bereikbaarheid: Mainports, wegvervoer, spoor.
- Zorg voor energie en duurzaamheid: energieproducent, CO₂-neutraal.
- Zorg voor goede ruimtelijke kwaliteit.
- Zorg voor goede waterhuishouding: waterberging, waterkwaliteit, gietwater.

Ambities

Innoverende en dynamische Greenport:

- continue herstructurering;
- gespecialiseerde hoog kennisintensieve teelt;
- laboratorium;
- dubbel grondgebruik.

Bereikbare Greenport:

- uitbreiding hoofdwegennet (A4 noord, A13-A16);
- regionale ontsluiting glastuinbouwgebieden (N470);
- logistieke vernieuwing.

Duurzame Greenport:

- CO₂ neutrale en energieneutrale teelt;
- glastuinbouw als energieproducent.

Greenport met droge voeten:

- samenwerking met HHS oplossen wateropgave.

Groene Greenport:

- landschappelijke kwaliteit, recreatie, glas als verbinding tussen groen en rood (UPR-projecten).

Greenport om in te wonen:

- wisselwerking: energielevering, waterwoningen (Poelzone, Zuidplas).

Greenport om in te werken:

- kennisnetwerk;
- betrekken van bedrijfsleven bij onderwijs;
- behoefte aan hoogopgeleid personeel;
- samenwerking met kennisinstututen (WUR, TU).

Greenport als Groeidiamant van de Zuidvleugel:

- imago en promotie.

Projecten Lansingerland

- Herstructurering en verduurzaming glasgebieden: Project Oostland (functie overstijgende integrale gebiedsontwikkeling).
- Verbreding van de N209 (Doenkade).
- Bereikbare Greenport: A13-A16, rondweg Lansingerland.
- AquaReUse waterproject Overbuurtsche polder en Cyclamenweg (versnellingsproject Nota Ruimte/watergerelateerde herstructurering).
- Realisatie ontbrekende groene-recreatieve en ecologische schakels: de Groenzone Berkel-Pijnacker, Vlinderstrik en stelsel oost-westverbindingen Oostland-Rottemeren. Glasroute Lansingerland (integrale gebiedsontwikkeling).
- Ontwikkeling agro-gerelateerd bedrijventerrein Lansingerland (Hoefweg-Zuid).
- Chrysantenweg (herstructurering glas/transformatie).
- Bleizo (integrale gebiedsontwikkeling knooppunt kennis, onderwijs, vervoer).

Ecologische verbindingszones in Zuid-Holland (1997)

Het belangrijkste doel van het natuurbeleid van de provincie is het realiseren van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). De PEHS bestaat uit kerngebieden en natuurontwikkelingsgebieden die met elkaar verbonden worden door ecologische verbindingszones. Deze verbindingszones staan beschreven in het rapport *Ecologische verbindingszones in Zuid-Holland*.

Een deel van de Groenzone Berkel-Pijnacker en Bergboezem behoort tot de ecologische hoofdstructuur en is als zodanig opgenomen in het Masterplan en het inrichtingsplan voor de Groenzone en de Bergboezem.

Project Mainportontwikkeling Rotterdam (PMR)

In het kader van het project PMR zal in de Vlinderstrik (de Zuidpolder in Berkel en de Schiebroeksepolder in Rotterdam) een openbaar toegankelijk natuur- en recreatiegebied van circa 140 ha worden gerealiseerd.

De begrenzing van het gebied ligt vast in een planologische kernbeslissing. Bij de begrenzing is rekening gehouden met een reserveringszone voor de direct ten zuiden van de Vlinderstrik te traceren rijkswegverbinding A16-A13.

Bijlage 4 Landschappelijke en stedenbouwkundige ontstaansgeschiedenis

1

Landschapsvorming en landschappelijke ondergrond

Vorming veenlandschap

Het oorspronkelijke veen- en kleilandschap van Delfland en Schieland kwam zo'n 4.000-4.500 jaar geleden tot ontwikkeling. Als gevolg van de zeespiegelstijging ontstond er een reeks van strandwallen die geleidelijk aan een steeds groter deel van het achterliggende gebied afschermden van de zee. Uiteindelijk vormde zich een laguneachtig gebied waarbinnen, dankzij het afnemen van de directe invloed van de zee, een sterke veengroei kon optreden. Toen vanaf de derde eeuw na Chr. de invloed van de zee echter weer sterk toenam begon een tijd waarin de perioden met veengroei werden afgewisseld door perioden met zeedoorbraken. Hierdoor werden sommige delen van het veengebied opgeruimd en ontstonden er enkele getijderekken. Via deze krekken en rivieren werden in het veenlandschap nieuwe sedimenten afgezet. Buiten het directe invloedsgebied van deze krekken en rivieren kon de veenvorming zich continueren. Vanuit het grote aaneengesloten veengebied slingerden tal van kleine riviertjes zoals de Rotte, Schie en de Oude Leede zich vanaf de hogere delen naar de grote rivieren.

Binnen Lansingerland ligt de grillige overgang van het veengebied naar het kleigebied iets ten westen van Berkel en Rodenrijs.

Occupatie

De grote rivieren en de veenstromen vormden een belangrijke basis voor de occupatie van het veengebied. Het gebied werd in cultuur genomen (aanvankelijk vooral als bouwland) door eerst dijken of kaden op te werpen en van daaraf haaks op deze dijken en kaden een stramien van evenwijdige sloten te graven. Hierdoor ontstonden smalle maar langgerekte percelen (slagenverkaveling). De boerderijen werden gebouwd aan de zijde van de dijk of kade. Aan het einde van deze sloten werd daarbij een dwarswetering met kade aangelegd. Deze konden naderhand ook weer worden benut als occupatiebasis voor een nieuwe ontginning van het veenpakket. Gaandeweg werd een groot deel van het veenpakket in cultuur gebracht. Omdat de bij de ontginningen vrijkomende grote hoeveelheid water niet uitsluitend via de veenstromen kon worden afgevoerd, werden er ontwateringskanalen gegraven zoals het Schiekanaal en de meer noordelijk gelegen Vliet.

De voornamelijk uit boerderijen bestaande dorpen ontstonden als lintdorpen langs de evenwijdig aan de rivieren en veenstromen gelegen dijken. Veelal werd op een iets drogere of hogere plek dan wel er plaatse van een belangrijke kruising met een dwarsweg een kerk gebouwd en trad daar enige centrumvorming op.

Veenplassen

De ontwatering van het veen leidde echter ook tot oxydatie en inklinking. Omdat de grond daardoor te nat werd voor bouwland werd deze daarom voortaan als weidegrond gebruikt. Door verdere daling van het bodempeil kwamen uiteindelijk de voormalige krekken en de stroomruggen van de riviertjes hoger te liggen dan het land. In sommige delen van het ge-

bied werd met name in de 17^e/18^e eeuw bovendien overgegaan tot het afgraven en ontgraven van het veen ten behoeve van de turfwinning; veelal tot op de onderliggende zeekeilaag (eerst nagenoeg het gehele gebied ten oosten en naderhand grote delen van het gebied ten westen van het lint van Berkel en Rodenrijs). Hierdoor ontstonden meerdere plassen die mede door veenafslag konden uitgroeien tot een omvangrijk min of meer aaneengesloten gebied van plassen met de tussengelegen kaden en bewoonde dorpsdijken. De landscheiding lag als een zeer lange dijk midden in het tussen Berkel en Rodenrijs en Bergschenhoek/Bleiswijk gelegen plassengebied en verbond de oostelijke kade van het Schiekanaal met die van de Vliet.

Droogmakerijen

Nadien heeft men gedurende de 19^e eeuw door bemaling de meeste plassen drooggelegd en kon het gebied opnieuw in cultuur worden genomen. Daar waar nog veenrestanten aanwezig waren liggen deze restanten als het zogeheten 'bovenland' (bijvoorbeeld rond Oude Leede) hoog boven de kleigrond van de droogmakerijen. De verkaveling van de droogmakerijen ligt evenals de oorspronkelijke slagenverkaveling meestal haaks op de oude ontginningsbasis maar is meer blokvormig gegroepeerd, met name in het gebied ten oosten van het lint van Berkel en Rodenrijs. Westelijk van dit lint is echter vanwege de kleinere omvang van de drooggemaakte plassen veelal sprake van droogmakerijen met elk hun eigen verkavelingsrichting.

De droogmakerijen werden vooral benut als bouwland en onderscheiden zich ook vandaag de dag zowel in hoogteligging als in grondgebruik van de nog resterende als weidegrond gebruikte veengebieden. Vanaf de tweede helft van de vorige eeuw wordt echter een groot deel van de binnen en rond Lansingerland gelegen droogmakerijen benut voor tuinbouw onder glas.

Stedenbouwkundige ontstaansgeschiedenis

Vorming nederzettingen

Berkel en Rodenrijs, Bergschenhoek en Bleiswijk zijn ontstaan als kleinschalige nederzettingen langs enkele dijken en kaden in het veengebied en strekten zich verder langs deze dijken en kaden lintvormig uit in het veengebied. De bij elkaar aansluitende lintbebouwingen van Bleiswijk en Bergschenhoek volgen min of meer het tracé van de oostelijk gelegen Rotte. Het bebouwingslint van Berkel en Rodenrijs volgt ongeveer het tracé van de noordwestelijk gelegen Oude Leede. Behalve deze zeer lange linten komen er nog diverse relatief korte en her en der verspreid binnen het landschap gelegen linten voor. Deze linten zijn veelal ontstaan bij de latere ontginningen van het veengebied (omgeving Oude Leede, Overgauw en bij de Oude Bovendijk).

Bergschenhoek groeide als lintdorp uit langs de Bergweg en de Oosteindseweg. De oudste kern ligt ter hoogte van de kruising van deze twee wegen met de Hoeksekade.

De historische kern van Berkel ligt aan de Kerkstraat, iets ten noorden van de N472 (Klapwijkseweg-Boterdorpseweg). Deze bij de Herenstraat aansluitende kern kan worden beschouwd als een vereenvoudigde vorm van een kerkringdorp, waarbij de Kerkstraat refereert aan een voorstraat en de Terpstraat en de Nieuwstraat aan achterstraten. Vandaar uit strekte de kern zich in de vorm van lintbebouwing verder zuidwaarts uit langs de Rodenrijseweg naar de oorspronkelijke kern van Rodenrijs. In noordelijke richting continueerde de lintbebouwing zich langs de Noordeindseweg/Berkelseweg in de richting van Zoetermeer. Zeer opvallend voor de ruimtelijke structuur van Berkel en Rodenrijs is de latere toevoeging van een parallelweg op circa 90-120 m westelijk van deze ontginningsassen: de Noordersingel, Westersingel en de Zuidersingel.

Bleiswijk ontstond ter plaatse van een zandopduiking in het veengebied. Vanaf deze opduiking bij de Dorpsstraat strekte het dorp zich als lintdorp zuidwaarts uit langs de Hoekeindse-

weg naar de lintbebouwing van Bergschenhoek (Oosteindseweg) en noordwaarts uit langs de Hoefweg en Kruisweg. Ook hier zijn naderhand zowel aan de noord- als zuidzijde van de plaats gelijknamige parallelwegen gerealiseerd. Zowel bij Bleiswijk als bij Bergschenhoek is de oude kern goed herkenbaar gebleven door de aanwezigheid van de oude 'dorpspolders'. Deze kwamen tot stand toen ten tijde van de verveningen een watergang rond het belangrijkste deel van de twee dorpen (omgeving van de kerk) werd gelegd om verdere inklinking en oxydatie van het veen te kunnen voorkomen.

Vanaf ongeveer 1850 is er geleidelijk aan een verdichting opgetreden van de oude dorpslinten. Daarbij verschijnen er, behalve agrarisch georiënteerde bebouwing, ook (aanvankelijk kleinschalige) bedrijven, tuinbouwbedrijven onder glas en woonbebouwing. Daarnaast verschijnen er gedurende de 20^e eeuw ook nog enkele nieuwe linten.

Uitbreiding dorpen

Pas na de Tweede Wereldoorlog kwam de nadruk te liggen op de ontwikkeling van meer planmatige dorpsuitbreidingen direct achter de linten in het lager gelegen gebied van de droogmakerijen. Mede door de aanleg van de Hofpleinspoorlijn vond er ook bij Rodenrijs een sterkere dorpsontwikkeling plaats, met name rond het station en het spoor.

De aanleg van de drie rijkswegen A12, A13 en A20 en de daarmee samenhangende aanleg van de provinciale weg SW22 met de aansluitende aftakkingen naar het lokale wegennet én de ontwikkeling van het vliegveld Zestienhoven hebben gezorgd voor een verdere verstedelijking; vooral in de randzones van het oorspronkelijk rond Lansingerland gelegen landelijke gebied (uitbreidingen van Zoetermeer en Rotterdam en nadien van Delft naar de richting Lansingerland gelegen zijden van de aanliggende rijkswegen). Hierdoor vond een doorsnijding plaats van de bestaande lintstructuren en lokale polderweg en trad er een ruimtelijke compartimentering van het landschap op.

Veel van deze compartimenten vormden landschappelijke reststukken die vanaf het laatste kwart van de 20^e eeuw vaak werden benut voor de uitbreiding van de binnen het huidige Lansingerland gelegen dorpen en de aanleg van grote bedrijventerreinen.

Aanvankelijk bleven de uitbreidingen beperkt tot enkele direct bij de het centrum gelegen restgebieden: bij Berkel het gebied tussen het centrum en de landscheiding en bij Bergschenhoek en Bleiswijk het gebied tussen centrum en de N209. De latere uitbreidingen werden echter steeds meer fasegewijs in het vrije veld van de droogmakerijen geprojecteerd.

Daarbij komt bij Bergschenhoek en Bleiswijk de structuur van de polderverkaveling duidelijk terug in de hoofdopzet van de naoorlogse uitbreidingswijken. Bij Bergschenhoek zijn de noordelijk en westelijk van het oude dorpslint gelegen uitbreidingen opgenomen in vier ongeveer even brede noordwest-zuidoostgerichte zones. Deze uitbreidingen worden gezamenlijk omsloten door het oude lint, de Boterdorpseweg, de Randweg west en de Jacob Marislaan. De te onderscheiden zones zijn:

- Boterdorpseweg-Van Vredenburglaan;
- Van Vredenburglaan-Berkelseweg;
- Berkelseweg-Beukvaren/Moerasvaren;
- Beukvaren/Moerasvaren-Jacob Marislaan.

De tussen de Randweg west en de uitbreidingen gelegen zone vormt een deels groen en deels rood (met name niet-woonfuncties) verstedelijkt overgangsgebied naar Berkel en Rodenrijs.

Ook in Bleiswijk komt de structuur van de polderverkaveling terug in de hoofdopzet van de naoorlogse uitbreidingswijken. Hier is aan de oostzijde van het dorpslint sprake van een

rastervormige wijkopbouw die bepaald wordt door een stramien van noord-zuidlopende tochten die gekruist worden door oost-westgerichte verbindingen en routes. Hoewel de tochten gedeeltelijk zijn verdwenen is hun voormalige aanwezigheid herkenbaar gebleven in de duidelijk rastervormige uitleg van de woonwijken. De tocht langs de Kooilaan is het best en meest zuiver bewaard gebleven en vormt een bijzonder heldere scheidslijn tussen het stedelijke gebied van Bleiswijk en het recreatiegebied van de Rottemeren.

In Berkel en Rodenrijs lag westelijk van het dorpslint de landschappelijke overgang van het veen- naar het kleigebied. De polderstructuur was hier dan ook veel kleinschaliger en meer gefragmenteerd dan in Bergschenhoek en Bleiswijk, hetgeen terugkomt in de opzet van de naoorlogse uitbreidingen van Berkel en Rodenrijs. Toch is ook hier – met name ten zuiden van de Klapwijkseweg – de oorspronkelijke aanwezigheid van de oude polders (Berkelsche Polder en Westpolder) met bijbehorende molengangen en weteringen afleesbaar gebleven in de aanwezigheid van groenzones en waterlopen tussen de diverse wijken en buurten en in de deels lineaire verkavelingsopzet. Ten noorden van de Klapwijkseweg is de oorspronkelijke polderstructuur nagenoeg verloren gegaan.

Bedrijventerreinen- en kassengebieden

De belangrijkste bedrijventerreinen liggen ter hoogte van de aansluitingen van de provinciale wegen op andere provinciale wegen of op rijkswegen: bij Bleiswijk rond de N209 (Hoefweg)-A12, bij Bergschenhoek rond de N209-N472-Bergweg en bij Berkel en Rodenrijs rond de HSL-N209-N471-Doenkade en bij de Industrieweg.

Rond de laatste eeuwwisseling vindt er ook een sterke uitbreiding van het kassenareaal plaats, vooral rond Bleiswijk (met uitzondering van de oostzijde waar het groen- en recreatiegebied ligt van de Rottemeren), het gebied tussen het Hoge Bergse Bos en Bergschenhoek en het gebied tussen Pijnacker enerzijds en Delft en Bleiswijk anderzijds.

Als gevolg van deze kassenuitbreiding zijn oude onbebouwde polderwegen en -dijken omgevormd in nieuwe bebouwingslinten waarbij het direct achter de nieuwe bebouwing gelegen gebied geheel is benut voor tuinbouw en plantenteelt onder glas. Hiermee is een vierde cultuurfase ingezet van het oorspronkelijke landschap (veenlandschap-plassenlandschap-droogmakerijenlandschap-kassenlandschap).

Door de zich ver in het landschap uitstrekkende kassengebieden zijn de bebouwde gebieden van Bleiswijk en Zoetermeer aan elkaar gegroeid. In de nabije toekomst zullen ook de bebouwde gebieden van Bleiswijk en Bergschenhoek direct in elkaar overlopen.